

Abya melóméló ayi Jisᵛs Kras ndere **LUKASE** ásamé

Ulaulᵛ

¹ Atá Tyófilos, gejamégé bᵛᵛ ámuá mé mansá abyá unó bí úpyé né metᵛᵛ metᵛᵛ esé. ² Ebwᵛᵛ ásá wyé ndere ebwᵛᵛ ábᵛᵛ áwuú mbaá bᵛᵛ bí ákpané ame ebwᵛᵛ ágené ndere unó biná ulᵛᵛ mampye ne ukwyá, ne eké éwyage álᵛᵛ mangare abyá yi. ³ Ndere me ntó mbᵛᵛ nkwᵛᵛlege unó bina uko chánéné te gachií, mbᵛᵛ ngé nnó élú galógálᵛᵛ nnó nsá wᵛᵛ unó bi ndere nsámé nkwyé ubi nkane úpyé géma géma. ⁴ Mpyé na nnó wᵛᵛ akaá nnó, unó bí ábᵛᵛ ágiú wᵛᵛ ulú wáwálé.

Na ne nebyéné Jᵛn Menwyaá bᵛᵛ manaá Esᵛwᵛᵛ nékené

⁵ Gebégé Herᵛᵛᵛ abᵛᵛ alú mfwa né gebagé mewaá Judiya, Mampyé upe Esᵛwᵛᵛᵛ fᵛᵛ abᵛᵛ alu wyé, ákuú ji Sakariya. Ji ne ampyé upe abifᵛᵛ ápye utᵛᵛᵛ né geluágé Abija. Mendée wuú Elisabet alu ntó mpyáne *Erᵛᵛᵛᵛ. Abi álú ntó ámpyē upe Esᵛwᵛᵛᵛ. ⁶ Ebwᵛᵛᵛ apeá álú cho né mbe ushu Esᵛwᵛᵛᵛᵛ, áwuú mekomejᵛᵛᵛ wuú áma ábélege mabe jií, ákwéné ye ema ⁷ ebwᵛᵛᵛ ako ákwᵛᵛᵛ ukoᵛᵛᵛ ne ápᵛᵛᵛᵛ ne maá, gétúgé Elisabet alú ménkwᵛᵛᵛᵛ.

⁸ Bií uma, élé gebégé utᵛᵛᵛ Sakariya ne ekwᵛᵛᵛ wuú, Mampyē utᵛᵛᵛ bií nkane mampyē upe Esᵛwᵛᵛᵛᵛ. ⁹ Náná elú lé gepᵛᵛᵛge bwᵛᵛᵛ ámpyē upe Esᵛwᵛᵛᵛᵛᵛ manyú nkwu nnó, Esᵛwᵛᵛᵛᵛᵛ ajoyá genó eyíge yéndémuú abᵛᵛᵛᵛ

mampye. Apyégé mbɔ ajya Sakariya, nnó ji ne akpé mmu echa upe Esɔwɔ mansó genó eyígé géwya gebé nkane elu. ¹⁰ Gébé gékwónégé eyígé Sakariya ajyé só geno gebé eyígémbɔ, gejamégé bɔ́s gélú dafye génénemmye. ¹¹ Wyé gébé eyigembɔ, aké apɛle ekiénné Esɔwɔ ekwó ji ushu, étené égbé ebwɔnye wuú kwókwólé ne gelú eyígé asó uno ubé bimbɔ. ¹² Agégé mbɔ efó ékwó ji metɔ́, ala amɛ mekpɔ faɲ.

¹³ Yémbɔ ekiénné Esɔwɔ éké ne ji, “Sakariya ófɔ́gé, néndé Esɔwɔ awú mmyemenene jyé ne mendée wyé Elisabet akpane nyé unɛ ne abyene nyé maá mende ne ɔ́bɔ́ mankuú ji nnó Jɔn. ¹⁴ Ɔbe nyɛ ne metɔ́ megɔmegɔ, ne gejamégé bɔ́s ábɛé nyé ne necháchó gétúgé nebyé níi. ¹⁵ Ji maá yina abɛ nyé gekpékpé gé muú né mbɛ ushu Ata Esɔwɔ, ne ji anyú fɔ́ mmɔ́, ye amí bɔ́gebɔ́ge, ye ami matomato, ne élo tɛ bií ebi ábyɛné ji Mendoó Ukpea egbége nyɛ ji metɔ́, ¹⁶ ne ji abwólége nyé matɔ́ bɔ́s Isrɛli nnó ákwólé Ata Esɔwɔ bwó. ¹⁷ Maá yimbɔ abɔ́ nyé mbɛ ne Ata Esɔwɔ ndere muú dentɔ́. Esɔwɔ achyége nyɛ ji uto mendoó wyé nkane abɔ́ achyé Elija, nnó apyé ánte ábɔ́ gejeé ne baá bwó ne apyɛ nyé abi átoó makpɔ ásé gepɔ́ eyígé abi átené chɔ́. Apyɛ nyé unó bí uko nnó bɔ́s ákpómé mmyɛ mangílí Ata Esɔwɔ.”

¹⁸ Sakariya agí ekiénné Esɔwɔ aké, “Mpyɛ nnó ne nkaá nnó mechó ewéná ebée nyɛ wáwálé néndé esé ne mendée wa dékwɔ́ mé ukoó?” ¹⁹ Ekiénné ewémbɔ éké, “Me Gabriya, ne ntené fáná gétúgé Esɔwɔ atámé me nnó nchwó ngaré wɔ́ abya melóméló yina. ²⁰ Gé óbe nyé mbú, ɔ́jógése mejɔ́ kpaá tɛ depɔ́ etí dépyɛ nyé gétúgé ɔ́lá ɔ́kamé uchwú mejɔ́ bá ebi ubɛ nyé wáwálé né meso gébé wó.”

21 Ndere Sakariya alú wyáge mmu, bɔ́ b́ ábɔ́ álú dafye ánénemmye akwé tametame, áɔ memferé genó eyi gepyé ji mmu echa upé Ɛsɔwɔ. 22 Gébégé ji atané dafye, amua manjɔ́ mejɔ́ meti épɔ́. Ala mée lé ne amu elé alaá mbú, ebwɔ́ ágégé mbɔ́ ákaá nnó agé lé amé géjyá né mmu echa upé Ɛsɔwɔ. 23 Gébégé nénjáne utɔ́ b́í né byégé, akere melɔ́ wuu.

24 Ɛké ébelege, mendée wuu Elisabet akpa uné, ala mmu bibíí né amfaá áta. 25 Ne aké, “Nána nkaá nnó Ɛsɔwɔ agé me meshwe, aferé me neshye mmye nnó bɔ́ ájwyágé sé me dénkwɔ́.”

Gegáre nebyéné Jisɔs

26 Gébégé Elisabet alú ne uné amfaá akéné, Ɛsɔwɔ atɔ́ Gabriya ekiénné wuu né melɔ́ Nasaret ewé elú né gebagé mewaá Galilí. 27 Atɔ́ ewú nnó ejyé etá gébwéne mesɔ́ mendée ayi ákúu ji Méri, ayi ebwɔ́ ne Josef ányémeno mambá ate. Josef alu mpyáne mfwa *Devid. 28 Ekiénné Ɛsɔwɔ éfé eta Méri éké, “Mmá ojwɔ́le, Ɛsɔwɔ alu ne wɔ́ amá agbo ne wɔ́ dɔ́.”

29 Méri awúgé mbɔ́ akwé tametame, aferege, agige né metɔ́ wuu nnó ndé gefɔ́gé matame na? 30 Ekiénné ewémbɔ́ éké ne ji, “Méri Ɔfɔ́gé, Ɛsɔwɔ agboó ne wɔ́ ne achyé wɔ́ neɔ́. 31 Gé, ɔkpane nyé uné, ɔbyé maá mende ne ɔkuú nyé ji nnó Jisɔs. 32 Abe nyé gekpékpége muú ne ákuú nyé ji Maá Anyátá Ɛsɔwɔ. Ata Ɛsɔwɔ apye nyé ji ajwɔ́lé né gelúgé Mfwa Devid, gekwénegé nte wuu. 33 Agbarege nyé gefwa mbaá upyáne Jakɔ́b uko te kwyakwyá. Ne gefwa jíí gébyé fɔ́.”

34 Méri awúgé mbɔ́, agíí ewú aké, “Ɛkéne mbɔ́ nnó ne nkpá uné nkane nlá nlú dankáa mende?”

³⁵ Ekiénné Ɛsɔwɔ eshuú ji meko éké, “Mendoó Ukpea echwɔ nyé wɔ mmye ne uto bí Anyátá Ɛsɔwɔ upye nyé wɔ ɔkpá unɛ. Né gétú yina maá yi ɔbyéne nyé abɛ ne ukpeá ákúu nyé ji Maá Ɛsɔwɔ. ³⁶ Gé, menɲmó wyé Elisabet ye elé akwɔ ukoó ne bɔɔ abɔ ákúu ji menkwó mendée, nana akwɔré gefɔɔ alé amfaá akéné ne abyene nyé maá mende. ³⁷ Ne kaá nnó genó gefɔ eyí gɛpɔwɔ Ɛsɔwɔ gɛpɔ.” ³⁸ Ekiénné Ɛsɔwɔ ejógé mbɔ, Mɛri aké ne ɛwú, “Nlu lé maá utɔɔ Ɛsɔwɔ, ébé wyé nkane ɔjɔɔ.” Mɛri ajógé mbɔ, ekiénné ɛwɛmbɔ éseé.

Mɛri ajye gé Elisabet unkeé

³⁹ Depɔ eti dépyégé, Mɛri akpomé mmye akwilé wá akwɔ afé né melɔ fɔ ɛwé, elú né gebagé mewaá Judiya. ⁴⁰ Akwónégé, akpe mmu gɛpúgé Sakariya, atamé mendée wuú Elisabet. ⁴¹ Gébégé Elisabet awuú matame Mɛri, maá yi alú ji unɛ akwilé melu ujwólé ne eshyɛ, ne Mendoó Ukpea echwɔ gbée Elisabet metɔɔ. ⁴² Ji ado elúlú ajɔɔ ne mɛri aké, “Wɔ ɔwya éfwɔ ɔpɔwɔ andée ako, ne mejé Ɛsɔwɔ ébé ne maá yi wɔ ɔbyéne nye. ⁴³ Nlu kpé waá ayi Ɛsɔwɔ anógé me ne mmá Ata wa achwɔ gé me unkeé? ⁴⁴ Wyɛ ɔké ɔtamege me mbɔ, nechóchó népye maá akwilé né melú ujwólé. ⁴⁵ Méjé Ɛsɔwɔ ébé ne ji yi akamé nnó mechó ɛwé Ata ajɔɔ mbɔ, ɛbe nyé wáwálé.”

Mɛri afé Ɛsɔwɔ

⁴⁶ Mɛri aké:
 “Metɔɔ wa ɛgɔɔ me ne Ata.
⁴⁷ Ne metɔɔ wa elú ne nechóchó gétúgé Ɛsɔwɔ Mem-poó wa.
⁴⁸ Ji ate me ye elé nlú lé menkpané defwé wuú.

Lò nána òjyégé mbe, bọ́ ako akúu nyé me nnó muú
yi abọ́ nebo,

49 nendé Ɛsọwọ yi awya uto uko, apye me
gekpékpé gé mechó.

Ɛnógé ébé ne ji kpaá te kwyakwyá,

50 agéne meshwe mbaá bọ́ bi anóge ji,
eló né ante bwó ɛkwóné né upyáne.

51 Aléré ɛshye ne ɛbwọ wuú

mantyá bọ́ nepá ne ufọ́ unó bí ɛbwó áférege.

52 Aferé afwa né malú ujwólé bwó,

ne afyé ubyá bọ́ né malu bwó.

53 Achyé menyéé mbaá bọ́ bí alú mesa,

ne abú afwa áfé amu máwa.

54-55 Ate menomenye ewé ji abó anyéé ne ukwéne
ante sé,

ne náná achwó mampos baá Isrèli, bọ́ utọ́ bíí.

Apye wye ndere ji abó anyémeno nnó agene Abra-
ham meshwe,

ne upyáne bíí te kwyakwya!"

56 Meri ajógé mbo, abelé ne Elisabet genógé amfaá
aléé, ne ákeré meso melo wuú.

Nebyéné Jón Menwya bọ́ Manaá Ɛsọwọ

57 Gébé gékwónégé eyíge Elisabet ábyéne, abyé
maá mende. 58 Ate ànmé ne bọ́ ulagepú bíí, aké

áwúu nnó Ata Ɛsọwọ agé ji meshwe achyé ji nebo,
mataó ágọ́ bwó ako. 59 Ne ndó énee ɛkwónégé áchwó

mansó ji nsó ne ábó álú mamfye ji mabọ́ nte wuú
Sakariya. 60 Mma wuú aké ngba, "Akúu ji Jón."

61 Yémbọ́ aké ne ji, "Yé muú ula gepú wyé fọ́ ayi
awya mabọ́ mímbọ́ apó." 62 Ne áméé ne amu ágií

nte wuú áké, ndé mabọ́ mí ji akélege nnó áfyé maá
yimbo. 63 Améé ne amu nnó áchyé ji genó gefó ásá

wyé. Achwó ne géjí asá, “Mabɔ maá yimbɔ nnó Jɔn.” Bɔ́ ɔ́gégé mbɔ ála mano mekpo, fuú.

⁶⁴ Sakariya ɔ́ságé mbɔ, ténéténé ama lɔ manjɔ́ mejɔ́ ne alɔ mamfɛ́é Ɛsɔwɔ. ⁶⁵ Gébégé bɔ́ melɔ wuú, áwuú nnó Sakariya ama lɔ manjɔ́ mejɔ́, mechɔ ɛwéna epwɔ bwó amu. Gegáré mechó ɛwé, gékwó gékwóné maló mekwé mako né gebagé mewaá Judiya. ⁶⁶ Bɔ́ ako abi áwuú mechó ɛwé, áfyɛ né matɔ́ bwó áferege nnó, “Maá yi abɛ́é nyé ndé gefɔ́?” Aferege mbɔ élé ágené nnó Ɛsɔwɔ alu ne ji.

Sakariya aféé Ɛsɔwɔ

⁶⁷ Né gébé ɛyígémbɔ Mendoó Ukpea ɛchwɔ gbée Sakariya mmu metɔ́ awú meko mejɔ́ Ɛsɔwɔ ne alɔ mangaré aké:

⁶⁸ “Gó ɛbwó áfɛ́é Ata Ɛsɔwɔ, nte bɔ́ Isrɛli! Gétúgɛ achwó mamferé bɔ́ bií né defwé.

⁶⁹ Achyé ɛsɛ gekpékpégé ménchýé genwá ayi átané ula gepú Mfwa Devid maá utɔ́ wuú,

⁷⁰ wyé ndɛre abó anyéméno mbaá bɔ́ ɛkpávɛ Ɛsɔwɔ abi gekwéne nnó,

⁷¹ ji apoóge nyɛ ɛsɛ, mbaá bɔ́ bi ákelege manwá ɛsɛ,

ne aferege nyɛ ɛsɛ né amú bɔ́ mawámé ɛsɛ.

⁷² Abó anyéméno mangé meshwɛ mbaá ukwéne antɛ sé,

ne ate menomenyɛ ukpea ɛwé jimbɔ́ abó anyéé ne ɛbwó.

⁷³ Abó agaré gekwéne nte sé Abraham ne akelé nnó,

⁷⁴ aferege nyɛ ɛsɛ né amú bɔ́ mawámé ɛsɛ, nnó dépyé utɔ́ bií débɛgé ne ɛfɔ,

75 mambé bɔ́ ukpea bií wáwálé ne mantené cho né
mbe ushu wuú,
ndɔ meko kpaá te dégboó.

76 Wɔ, maá wa, ákúu nyé wɔ *Muú Ekpávé Anyátá
Esɔwɔ.

Ɔbɔ nyé mbe ne Ata Esɔwɔ nnó,
ɔkwyé mati jíí.

77 Ɔpye nyé bɔ́ Esɔwɔ ákaá nnó,
Esɔwɔ akélege manjíinte gabo bwó ne áféré ebwó
né efwyale gabo.

78 Gétúgé ji ágéne meshwe dɔ́ mbaá bɔ́
yéndégébé,

ji atome nyé muú yi achyege esé geɲwá,
achwó ayi atánege né mfaánebuú ayi mfaá mfaá
nkane mɲmɲé éwé étye dondo,

79 ewú échyége nyé geɲgbó mbaá bɔ́ bí álú né
gemua,

ne échyége nyé geɲwá mbaá bɔ́ abi álú né manó
negbo,

ne manleré esé meti ewé échwɔ ne geɲwágé nesɔ.”

80 Ne maá Sakariya yimbɔ alu ne ekwɔ wuú,
awene ne menyammye ne denɲá, ne Mendoó
Esɔwɔ elú ne ji. Awégé, ajye jwóle né *mashwone,
ne gébé gekwónége, álere mmye jíí gbógónó mbaá
bɔ́ *Isrɛli.

2

Nebyené Jisɔs Kras

(Mat 1:18-25)

1 Né gébé eyigémbɔ, Ɔgɔstɔs abó alu *Mfwa kpaá
né malɔ yi álú ntente *Rom. Afyé ebé nnó ápá
bɔ́ ako abi álú né malɔ ayi ábó álú nte gefwa jíí.
Gé ndɔ mbe ayi alɔ mampáné bɔ́ na, 2 né gébé

εyigembɔ Kwirinɔs alu gɔmena né gebagé mewaá Siriya. ³ Ndere elúmbɔ, yéndémuú afé né gebagé melɔ wuú mansá mabɔ mií mmu bɔ ηwe abi ápáne bɔɔ. ⁴⁻⁵ Josef atané melɔ Nasaret né gebagé mewaá Galilií, ase Meri ayi εbwó ányéméno mambá ate, áfé né Betelehem mmu Judiya mbaá ayi abó ábyené Devid mfwa nyá *Isreli, mánsá mabɔ bwó. Josef afé éwu gétúgé alú mpyáné Devid. Gébé yimbɔ ntó Meri alu ne unε.

⁶ Ndere εbwó álú εwú, gébé gekwáné εyígé Meri abyéné maá yimbɔ. ⁷ Ne abyε maá mbe wuú mende. Afyalé ji ne ubaá mandeé, abelé ji mmu gekú mbaá utú unyεé menyεé, néndé melu epó nyá εwé εbwó achwɔgé ábélege mmu.

Ambamé magónηme ne Makiénné Εσωω

⁸ Éké εpyεmbɔ, ande fɔ álú né mewaá kwókwólé ne Betelehem, ábáme magónηme bwó ne utuú. ⁹ Ne áké ápéle *Ekiénné Εσωω εκwó εbwó mbe ushu ne genbógé Ata gégené gegyá εbwó mme. Éfɔ εκwó εbwó metɔɔ dɔɔ. ¹⁰ Yémbɔ Ekiénné Εσωω eke, “Défɔgé, nchwó enyú ne genchánchágé abya ayi álú ne gejamégé nechóchó mbaá bɔɔ ako. ¹¹ Fina né melɔ Mfwa Devid, ábyé Mempoó nyú, alu Ata, Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa. ¹² Ne gepɔ eyi gelérege nyé enyú nnó gé maá yimbɔ na, gélú nnó degene nyε maá yi áfyalé ji ne ubaá mandeé, abelé ji mmu gekú, melu εwé utú unyεé menyεé.”

¹³ Wyé mbélépó mbɔ, áké ápélé, εκwó makiénné Εσωω etané mfaánebuú εchwɔ cho ne εwé εbɔɔ mbe, álɔ mánkwané, áféεge Εσωω ake:

¹⁴ “Ngó ábé ne Ata Εσωω ayí álú né mfaánebuú ayi mfaá mfaá,

achyé nesò ne bɔ́ mme néndé agboó ne ebwó.”

¹⁵ Makiénné yimbɔ ályágé ebwó, ákéré meso né mfaanebuú. Ne ámbamé magóññime áke ne atɛ, “Déjyé dégé geno eyi gépyé né Betelɛhem eyígé Ata Ɛsɔwɔ agaré esé.” ¹⁶ Mbɔntó ne ebwó ákwilé wáwá ákwónégé, ágé Josef ne Méri chóncho ne maá yimbɔ ndere ábelé ji mmu gekú. ¹⁷ Ndere ágené ebwó, áɔ mangaré unó uko ebí ekiénné Ɛsɔwɔ ejɔ́, gétúgé maá yina. ¹⁸ Bɔ́ ako bí áwuú mechó ɛwé ámbamé magóññime ájɔ́, ála mano mekpɔ fuú. ¹⁹ Yémbɔ Méri awuúgé depɔ eti deko, afye mmu metɔ́ wuú aférégé yéndégébé. ²⁰ Bɔ́ bi ábáme mágóññime, ákérégé meso, áchyege ngó ne áfége Ɛsɔwɔ mbaá depɔ tiré bwó áwuú ne ágené. Unó bi upye janja ndere ekiénné Ɛsɔwɔ egaré bwó.

Afyé maá yimbɔ mabɔ nnó Jisɔs

²¹ Uwyá ukoó, ne gébé eyígé ebwó áso maá *nsó gékwané, ne ebwó áfyé ji mabɔ nnó Jisɔs, mabɔ mí Ɛkiénné Ɛsɔwɔ ebó efyé ji ne mma wuú alé kpá une bíí.

Aleré maá ayi ákuú ji Jisɔs mbaá Ɛsɔwɔ

²² Ne gébégé gepúgé buú getyaágé, gébé gékwané eyígé Josef ne *Méri ájye pyé *Gepɛ ndere ásámé né mabɛ Mosis, ne ákpa maá bwó manjye mfaá Jerosale nnó áleré ji mbaá Ɛsɔwɔ. ²³ Ndere ásámé né ñwe Ɛsɔwɔ nnó, “Yende mambɛ maá ayi alú mende, ábɔ manchyé ji mbaá Ɛsɔwɔ.” ²⁴ Ne áfé ntó áchyéé *gepe eyigémbɔ eyigé gelú, “upwene mewaá upea, mbɔgé upó áchyege baá upwene melɔ ápeá nnó ápyé gepe wyé ndere asamé né ñwe Ɛsɔwɔ.”

25 Né gèbé εyigémbɔ, mende fɔ alu nyá né Jerosale ákúu ji nnó Simyɔn; alu cho né égbé Εσωω ne anoge ji, ne ji ntó abɔ agile Εσωω nnó áféré bɔɔ Isreli né mbaá εfwyale. *Mendoó Ukpea elú nyá ne ji. 26 Mendoó Ukpea εbɔ εpye Simyɔn akaá nnó aságé gbó ayi álá gé fɔ *Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa, ayi Εσωω abɔ anyémeno nnó atame. 27 Bií bi Meri ne Josef ábɔ áchwɔ né Jerosale, manleré Jisɔs mbaá Εσωω ndere εbé Mosis εgaré, Mendoó Ukpea εpyé Simyɔn afé né εcha upε Εσωω. Ndere akpené agé maá yimbɔ, 28 ase ji né amu jíí, abɔ manchyégé matame ne mamfége Εσωω ake:

29 “Ata menomenyéé wyé elú nana wáwálé, mbɔgé ejíí wɔ ɔkaáge lya maá utɔɔ wyé agbó pere, 30 néndé nkpá amε ya ngé Menchye Genwá ayi ɔbɔ ɔnyémeno.

31 Ne wɔ ɔtɔ ji nnó bɔɔ ako ágé ji.

32 Abε nyε mewé mbaá bɔɔ abi álá pɔ bɔɔ Jus, nnó εbwɔ ákaá wɔ ntó. Apyε nyε meló Isreli ékwɔ ηgɔ.”

33 Mma ne nte áwuúgé mechwε ewe Simyɔn ajɔɔ gétúgé maá bwɔ, ála meno mekpo fuú. 34 Simyɔn anérége manjɔɔ depɔ etire na, achyéé εbwɔ mejé Εσωω. Eké εwyágé ama kuú Meri mmá Jisɔs aké, “Wuúgé! Εσωω ajyá maá yiná nnó apyé gejamé bɔɔ Isreli ákwé ne mambwεé abifɔ mfaá. Abε nyε ntó ndere gepɔ εyígé Εσωω jimbɔɔ, ne gejamégé bɔɔ áshyá nyε ji. 35 Apyεgé mbɔ, εlerege gbɔgónɔ depɔ etiré εbwɔ ábií mmu matɔɔ bwɔ. Ne mesómé maá wyé yina εbéε nyε wɔ metɔɔ eké aparaja ne ájómé wɔ.”

³⁶ Gébé eyigémbɔ ntó, mekoó mendée fɔ, alu né Jerósále akamege Ana. Alu muú ekpave Esɔwɔ ayi mendée. Esɔwɔ agárege ji depɔ mangárégé bɔɔ bií. Alu maá Fanuel ayi alú mpyáne Ekwɔ Ashye. Abá menɔ abelé aɲmé akénéama ne menó wuú ágbó. ³⁷ Té gébé eyigémbɔ ala mekwí mendée. Yéndégébé alu mmu echa upɛ Esɔwɔ, afɛge Esɔwɔ ne anɛnemmyɛ, utuú ne ɲwɔmésé, alyage menyéé kpékpé. Né gébé eyigémbɔ, alu usaá aɲme uni meso ɛníi. ³⁸ Ama chwɔ né echa upɛ Esɔwɔ, wyé gébé yimbɔ ntó ne Mɛri ne Josef achwɔ ne maá bwɔ. Ana agégé maá yina, alɔ mánfɛégé Esɔwɔ, agarege depɔ ɛtírɛ maá yi mbaá bɔɔ ako abi ágili nnó Esɔwɔ áféré bɔɔ Jerosale né ɛfwyale.

³⁹ Josef ne Mɛri ánerégé yɛndé genó ndere ɛbe Esɔwɔ egaré, ákpá maá bwɔ ákéré meso né Nasaret *gebagé mewaá Galilí. ⁴⁰ Maá yimbɔ alu ɛféé, awɛne wyé wéne ne gelu, ne ɛshye chóncho ne denɔ́. Ne mejé Esɔwɔ elú ne ji.

Maá yi ákúu ji Jisɔs alu né echa upɛ Esɔwɔ né Jerosale

⁴¹ Yéndé nɲme, mmá ne nte Jisɔs ájye né Jerosale manjye nyé epáá *koó upú ɛwé Esɔwɔ aferé nyá bɔɔ Isreli né defwé. ⁴² Jisɔs akwónégé aɲmé áfyanéápeá, áfé ndere ɛbwɔ ájye mé, ndere ɛbwɔ ájye áse ntó Jisɔs. ⁴³ Epáá ébyegé, alɔ mankeré meso melɔ bwɔ. Ne Jisɔs alá meso né Jerosale ayi mmá wúu ne nte wuú alá kaá wɔ. ⁴⁴ Abó áfere nnó ake geluá ne bɔɔ abifɔ. Ake kpaá bií kpogele. Ne gébégé ákelé ji né geluágé aɲmé ne ajeé bwɔ, ⁴⁵ áge ji wɔ. Alɔ mankere meso né Jerosale mankélégé ji. ⁴⁶ Né ndɔ éléé ekwɔnegé ágé ji mmu echa upɛ Esɔwɔ.

Abó alu geluá ne *Anleré mabé Εσωω. Awuú genó eyige álerege ne amá agige ntó bwó bɔ nkwe. ⁴⁷ Bɔ́ ako abi áwuú genó eyigé ji ajóoge alá mano mekpo fuú néndé awya uchánchá dɔ́ ne ashuúge ebwó meko ne denḡa. ⁴⁸ Ndere mmá wuú ne nte wuú ágené ji, matye mawá ebwó meno. Mmá aké, “Maá wa ɔpye mbɔ esé nnó? Esé ne nte wyé dekelé wó kaá depwaá, delɔ manfɔ nnó ndɔ fɔ genó ne gepyé wɔ.”

⁴⁹ Ashuú bwó meko aké, “Ulannó enyú dékélege me, dekáge fɔ nnó mbó mambé fa mmu echa nte waá wó?” ⁵⁰ Yélé ashuú ebwó meko yimbɔ, ákaá fɔ ula mechó ewé ji ajó wó.

⁵¹ Jisɔs akéré meso ne ebwó né melɔ bwó Nasaret, alu ne bwó, awuú majyéé chánchá. Ndere depɔ ti depye mbó, Mmá wuú afyé deti deko né metɔ́ wuú ne atéé yendégébé. ⁵² Efée, Jisɔs awene ne menyamyé ne denḡá ne gelú, awya mejé né égbé Εσωω ne bɔ́ agbóo ne ji.

3

Mekomejó ayi Jɔn menwyaá bɔ́ manáá Εσωω ágarége

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jɔn 1:19-28)

¹⁻² Gébé eyíge *Jɔn maá Sakariya alú né *mashwóné, Ata Εσωω achyéε mekomejó wuú. Wyé gébé eyígembɔ ntó ne Tibarɔs alú aḡmé nekuú né gefwa jíí né *Rom. Pɔntyɔs *Palet alu nyá gɔmena né *gebagé mewaá Judiya, *Herɔd Antipa alu mémgbaré gebagé mewaá Galilí, menḡmé wuú Filip alu nyá mémgbáré gebagé mewaá Itura ne Trakonitis. Lysanias alu mfwa melɔ Abilen gébé eyígembɔ ntó, Anas ebwó ne Kaifas alú nyá

*Matúkpe ampye upe Ɛsɔwɔ. ³Wyé ndere Ɛsɔwɔ abó atómé Jɔn mbɔ, alɔ mankéné malɔ yi álú kwókwólé né ɛbéé Jodan, agarege yéndémuú nnó ákwɔré metɔ́ wuú álya gabo ne áwyaá ji manaá Ɛsɔwɔ nnó Ɛsɔwɔ ajinte gabo wuú. ⁴Ndere abó agárege mbɔ, elú wyé nkane Asaya muú ɛkpánvé Ɛsɔwɔ asámé mmu ηwe wuú nnó,

“Muú fɔ abene mbɔ né mashwɔne aké:

Kwyege meti Ata dakené,

nyaáge éwú ébé cho!

⁵Sórege yéndé mékwé ɛwé kpaá ne ɛwé kɔ́, nnó degbée yénde genkɔ.

Nyaáge mati ufwé ábé cho,

pyége malu yi álú gbérégbéré ábé dɔ́gédɔ́gé.

⁶Ne bɔ́ ako ágéne nye nkane Ɛsɔwɔ áférege ɛbwɔ́ né ɛfwyale gabo.”

⁷Nkane Jɔn agárege mbɔ, gejamégé bɔ́ áchwɔ́ ɛta wuú nnó ji áwyaá bwɔ́ manaá Ɛsɔwɔ, aké ne bwɔ́, “Enyú mmyɔ! Ndémuú agaré enyú nnó dekage bó ɛfwyale ɛwé Ɛsɔwɔ achwɔ́ tó? ⁸Pyége unó bí úlérege nnó dekwóre matɔ́ nyú wáwálé. Déferégé fɔ́ nnó dekage déjwólé déli mmye nnó, ɛsé délú upyáne *Abraham. Ɛwémbɔ ɛfú yé genó né ɛta Ɛsɔwɔ wɔ́. Kaáge wáwálé nnó, Ɛsɔwɔ akage pye mataá yina ábwólé upyáne Abraham. ⁹Ye nana, enyú debɔ́ mankaá nnó, ábwéé mé ɛtɔ́ mfaá mango yéndé genɔ́ ne makaka ɛyi gélágé wɔ́mé umpomé ulúlú ásóré áfɔ́me mmu mewɛ.”

¹⁰Ne gejamégé bɔ́ áwúge mbɔ, ágií Jɔn aké, “Nana ɛsé dépyé nnó?” ¹¹Jɔn ashúú ɛbwɔ́ meko aké, “Muú abegé ne bɔ́ nkwú ápeá, akaré achyé nte menḿé ayi ala pɔ́ ne nkwu, ne ayi abegé ne menyéé, akaré achyé ayi ala pɔ́ ye ne genó.” ¹²Yé anselé

ηκάμακπο ntó áchwɔ nnó Jɔn áwyaá εβwó manaá Εσωwɔ ágií ji áke, “Ménleré, ese ntó depyé nnó?”
 13 Ashuú εβwó meko aké, “Désεgέ fó ηka épwó ndere εbέ éké.” 14 Bɔ́ bee áchwɔ gíi ntó áke, “Ne εsé dépyé nnó?” Agaré bwó aké, “Dényεgέ manwaá, ye maáma muú mechó detú, sége wyé ηka utó nyú ne metó megɔmegɔ.”

15 Jɔn agárege mbɔ, bɔ́ abó ágíle me *Muú yi Εσωwɔ akweré ji ελά gefwa, εφέ εβwó álu ne dembyó né mató́ bwó, ábélege umεé nnó ndɔ́fɔ ji ne alú Muú ayi Εσωwɔ akweré ji ελά gefwa. 16 Jɔn ashuú εβwó ako meko aké, “Me nwyage εnyú ne manaá Εσωwɔ mamímamí yémbɔ, muú ayi áηεά gemε apwó me achwó mbɔ me meso. Ne nkwané yé muú ayi ntóme manó mme nkaá manyíi unó uká bií wó. Achwɔgέ, awyage εnyú ne *Mendoó Ukpea ne mewε. 17 Achwɔ́ nyé ne ékóriyá né εbwɔ wuú mánychá esa. Anerégé ashwané nyε matoó alá pópó, afye esa né mmu uba abelé. Ne ukwɔ́ εbi ulá akpane agβε né mewε εwé éλά nóμέgέ.”

18 Na ne Jɔn agaré *abya Εσωwɔ melóméló mbaá bɔ́, ne aji bwó matu né gejamégé majyé amí ama chyéé bwó. 19 Jɔn ashulé ntó ndo mbaá Ηεrɔd ayi alú góména, gétúgέ abané Ηεrɔdyas, mendée meηmé wuú jimbo, ne géjámégé ubée bí ama pyε. 20 Ηεrɔd aké awúu mbɔ, ama jyε mbέ mampyε gabo, apyε Jɔn afyé denɔ.

*Awyá Jisɔs manaá Εσωwɔ
 (Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)*

21 Nsá nnó Jɔn akpé denɔ, abó awyage mé bɔ́ manaá Εσωwɔ. Bií fó anérége Jisɔs achwó ntó nnó Jɔn awyaá ji manaá Εσωwɔ. Aké atanegε mmu nnyi,

anenemmye mfaánebuú anené. ²² Anénéégé mbo, *Mendoó Ukpea éshulé echwó ji mmye élú wyé eké gepwine. Ne meko atané mfaánebuú aké, “Ólu maá metó wa, metó egó me ne wó dó.”

Ukwéne ante Jisós Kras

(Mat 1:1-17)

²³ Gébégé Jisós aléré mmye manlo utó bíi alu aṅme esaá meso efyá. Bóó ábó áfere nnó alu maá Josép ne Josef abó alu maá Heli. ²⁴ Heli abó alu maá Matat, Matat abó alu maá Levi, Levi maá Melki, Melki abó alu maá Jana, Jana ayi alu maá Josef. ²⁵ Josef alu maá Matatyas, Matatyas alú maá Emós, Emós maá Nahum, Nahum maá Eseli, Eseli ayi alú maá Nagay, ²⁶ Nagay alu maá Mat, Mat maá Mattatya, Mattatya maá Semén, Semén, maá Joséch, Joséch maá Joda, ²⁷ Joda maá Joanan, Joanan maá Resa, Resa maá Serubabel, Serubabel maá Sheltyel, Sheltyel alu maá Neri. ²⁸ Neri maá Melki, Melki maá Adi, Adi maá Kósam, Kósam maá Elmada, Elmada alu maá Ere. ²⁹ Ere maá Joshua, Joshua maá Elyssa, Elyssa maá Jorim, Jorim ayi alú maá Matat, Matat maá Levi. ³⁰ Levi maá Simyón, Simyón maá Juda, Juda maá Josef, Josef maá Jonam, Jonam yi alú maá Eliakim, ³¹ Eliakim maá Meleya, Meleya maá Menna, Menna maá Matata, Matata maá Natan, Natan alu maá Devid. ³² Devid maá Jesse, Jesse maá Obéd, Obéd maá Boas, Boas maá Salmón, Salmón alu maá Nashyón. ³³ Nashyón maá Aminadab, Aminadab maá Admin, Admin maá Ani, Ani maá Hēsron, Hēsron maá Peres, Peres alu maá Juda. ³⁴ Juda maá Jakób, Jakób maá Asek, Asek maá Abraham, Abraham maá Tera, Tera maá Náho. ³⁵ Náho alu maá Serug, Serug

maá Ru, Ru maá Pεleg, Pεleg maá Eβε, Eβε maá Shela. ³⁶ Shela maá Kenan, Kenan maá Afasad, Afasad maá Shem, Shem maá Nowa, Nowa alu maá Lamek, ³⁷ Lamek maá Metusela, Metusela maá Enok, Enok maá Jare, Jare maá Mahalale, Mahalale alu maá Kenan. ³⁸ Kenan alu maá Enos, Enos maá Set, Set maá Adam, Adam abó alu Maá Esowó.

4

Danchomeló ammua Jisós (*Mat 4:1-11; Mak 1:12-13*)

¹ Ndere Jon abó áwyaá Jisós manaá Esowó né eβεé Jodan, Mendoó Ukpea εgβεé Jisós metóó ne épye ji afé né mashwone. ² Eba ji né usaá ndo upeá, nnó danchomeló ammua ji. Jisós abelé né mashwone wyémbó ye menyéé anyéé wó. Gébégé ndo yimbó ekwyágé mesa aló mammye ji.

³ *Danchomeló áchwó eta wuú ajóó aké, “Mbógé wó olu *Maá Esowó, garé mataá áyina ábwólé ntoó bred.” ⁴ Jisós ashúú ji meko aké, “Asá mmu ηwe Esowó nnó, ‘Menyéé jiji fó wó awyaá eshye mángbaré genwágé mekwaá wó.’ ”

⁵ Danchomeló akpá ji ákwó te mfaá melu fó ewé éηógé ne aléré ji maló mme mako ne gefwa. Jisós age ájí gébé dáma. ⁶ Ne ajóó ne Jisós aké, “Achyε me mme yiná meko ne nkage chyé yé waá ayi ajigé me metóó. Menchyεge nyε wó uto ne gefwa yí gélu fá né mme yina. ⁷ Mbógé otógé mánó mβε ushu wa ne onogé me nkane Esowó, mme yiná meko abeé nyé awyé.” ⁸ Jisós ashúú ji meko aké, “Asa né mmu ηwe Esowó nnó, ‘Obó manógé elé Nte wyε Esowó jimbií ne okpáné wyε lé ji defwe’.”

9 Dánchəmelo ama ase Jisəs afé né Jerosale abelé ji né melu ewé élú tete mfaá echa upe Esəwə né Jerosale ne aké ne ji, “Mbogé wə ɔlu Maá Esəwə nyó chə mme. 10 Néndé ásá né mmu ηwe Esəwə nnó:

‘Esəwə atəme nyé makiénné jii nnó áchwó ábámé wə.’

11 Ama sá nnó:

‘Agbárege nyé wə né amu bwó chánchá nnó ókagé ótó enóó geká né ntaá.’ ”

12 Jisəs ashuú ji meko aké, “Ajóó nnó:

‘Mekwaá ákpelégé fó Nte wuú Esəwə mankpea ji nnó ápyé genó.’ ”

13 Danchəmelo ánerégé mámua Jisəs alyá ji, afé kpé.

Jisəs alə utóó bií né Galilii
(*Mat 4:12-17; Mak 1:14-15*)

14 Jisəs ályágé melu ewémbə akeré meso né Gálilí, ne uto Mendoó Ukpea úlú ne ji. Ngó wuú akwó né maló Galilíí yimbə mako, 15 gétúgé ábó álérege bóó né mmu macha mmyemenene ne bóó ako bi awuú, áféεge ji.

Bóó Násaret abya Jisəs
(*Mat 13:53-58; Mak 6:1-6*)

16 Né gébé gefó Jisəs afé ntó né Nasaret mbaá yi áwéé ji. Bií uwyaá bwó úkwónégé afé mmu echa mmyemenene ndere gepə jii gélu mé. Éké éwyáge akwilé ka mankwuú ηwe Esəwə. 17 Achyé ji ηwe yi Asaya *Muú Ekpávé Esəwə ásamé. Anené ji, ape melu fó né mmu, akú melu ewémbə éké:

18 “Mendoó Ata Εσωω ελύ ne me, gétúgé abó ajoyá me nnó ngaré abya Εσωω melóméló mbaá bós gekpo.

Ama tó me nnó ngare mekomejós Εσωω mbaá bós bí ákpené denǎré bee nnó εbwó átánege nyé ne mangaré mbaá bós ame nónómé nnó εbwó ámáge ló nyé mangé,

átó me ntó nnó mféré ntó abi álú né εfwyale,

19 ne mangaré nnó gébé gékwǎné εyígé Atá ápóoge nyé bós bií.”

20 Jisós ájógé ηwe yimbǎ, akweré, ashuú etá mémbelé, ajwǎlé ka. Bós ako né mmu εcha mmyemenene átó ji ame mmye. 21 Alǎ mangaré εbwó aké, “Mekomejós yi déwuú fina né mmu ηwe Εσωω alu wáwálé.” 22 Bós áwúgé dengare mejós melóméló εwé ájós, matós ágǎ bwó dós. Akamé nnó alu cho ne ákwéne dembyós aké, “Pó maá Josef na?”

23 Jisós aké ne εbwó, “Ela gachyé enyú déto me maka mmye nnó, ‘Mémpyé mamée, poó geme jyé, ufélekpá εbí ólerege né Kapanǎm, léré úbí ntó fá né melo wyé.’ ” 24 Jisós ama jós ne εbwó aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó bós ekpávέ Εσωω ápó ne énogé né melo bwó”. 25 Ama ηmére aké, “Wuúge gébége Elija álú Muú Ekpávέ Εσωω, Εσωω apye mekwyé abelé né áηmé álé ne geba ne mesa akwé malo mako. Dekáá ntó nnó gejamégé akwí andée álú nyá né gébé εyigémbǎ fá meló Israeli, 26 Εσωω átó fǎ *Elija nnó ájyé ápóo afǎ wó. Atǎ lé ji mbaá mekwí mendée yi ajwǎlege né Sarifat né gebagé mewaá Sidǎn ne ápóo ji.

27 Gébége *Elishya alú *Muú Ekpávέ Εσωω gefós genó εyígémbǎ gépye ntó. Né mme Israeli, gejamégé

bɔɔ ábɔ ámeé ubá ne Elishya apóó yé muú bwó ama wó. Apóó élé *Naman ayi alú lé muú Siriya.”

²⁸ Bɔɔ bí alú né mmu Echa Mmyemenene awuúgé depɔ eti, nchye anwyɔné ebwó, ²⁹ ákwilé ka, ágbaré Jisɔs, ája ji áfé nnó ámmú ji akwé né nteé gɛŋkɔ. Abó átené melɔ bwó né mfaa mekwɛ, egbe ema ebɔ élú nteé gɛŋkɔ. ³⁰ Nɔere ájye ne ji abwólé mmye akóó kóoge metɔ́ metɔ́ bwó afé egbé wuú.

Jisɔs apye mende ayi awya meló nchye atoo
(Mak 1:21-28)

³¹ Jisɔs ashulé afé né Kapanɔm, melɔ kpaa ewú né gebagé mewaá Galilí, ne yéndé bíí uwyaá bɔɔ Jus ukwɔnégé, alerege ebwó mekomejɔ́ Eɔwɔ.

³² Ebwó ála mano mekpo fuú, né gefɔ́ eyígé ji álerege gétúgé ajóge ne uto. ³³ Mende fɔ́ abó alu éféé né Echa Mmyemenene ayi meló achyége efwyale. Ewya wó, alɔ mánkalé ne eshye aké, ³⁴ “E é Jisɔs ayi Nasaret, ɔkelege mampye esé ndé? Ɔchwó maníí esé mbwɛ? Nkage wɔ, ɔlu Muú Ukpea ayi atané mbaá Eɔwɔ.”

³⁵ Jisɔs anyá meló nchye yimbɔ aké, “Kwéné mejɔ́, táné ji mmye.” Meló nchye apye mende yimbɔ akwé né mbe ushu bɔɔ, ne atané ji mmye. Yémbɔ achwu ji wó. ³⁶ Bɔɔ ako ágégé gefɔ́ yina ala mano mekpo fuú ne ágige ate aké, “Mekomejɔ́ Jisɔs alu mbɔ nnó? Awya uto mányá áló nchye átáné bɔɔ mmye.” ³⁷ Ngó Jisɔs akwó malɔ mako né gebagé mewaá eyigémbɔ.

Jisɔs apye gejamé gé bɔɔ mamée atoo
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸ Jisɔs ályágé echa mmyemenene, afé gepúgé Símun. Eféé mmá mendée Simun amee njaja

gefwine. Bóó bí álú mmu gepu áke né Jisós: Ata pye ji atóó. ³⁹ Ajógé mbó, Jisós akwilé ajye tene ji né nékuú né mmye né mbaá yi abelé. Anyá dámáa gefwine gebyé ji mmye ne mendée yimbó akwilé ka achyé ebwó menyéé.

⁴⁰ Nkwale aké akwonege bóó bí áwya bóó bi ámeé ufóó mameé né upú bwó áchwó ne ebwó mbaá Jisós. Ji ata bwó amu mmye, ebwó ako átoó. ⁴¹ Yémbó gejamégé bóó abó álú ábí áló nchye áchyége bwó efwyale. Gébége áló nchye himbó átanégé ebwó né mmye, abó ákálege áke, “Jisós, olu Maá Esowó.” Jisós anyá ábí nnó ákwéné mejóó, akámé fó ábí ájóó mejóó wó néndé ákaá nnó alu *Muú yi Esowó akweré ji elá gefwa.

Jisós agarege meko mejóó Esowó né mmu macha mmyemenene

(Mak 1:35-39)

⁴² Bíí uyyágé alyá afé né melu éwé bóó alá pó wyeé. Aké ajye mbó, bóó ála meso mákélégé ji ne áge ji wó. Gébége ágené ji alu mé téné manjye. Éféé ne ánené ji mmye nnó ajwólé éféé ne ebwó ⁴³ Ashya aké ne ebwó, “Mbó ntó manjye né maló ayichá mangaré abya melóméló ayi agarege ndere gefwage Esowó gélú. Esowó ató me fá mme yina gétú eyígémbó.” ⁴⁴ Ajógé mbó ne ji alyá ájyé meló Nasaret meko, mángarége abya yimbó né mmu macha mmyemenene Judiya.

5

Jisós akú baá utóó bíí ani abi mbe
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Bii fɔ Jisɔs abɔ atɛné né mapeá géntoógé mewaá Genesaret. Bɔɔ áchwɔ nɔ ji mme, áhɛmérege ji ákélege manwú meko mejɔɔ Ɛsɔwɔ. ² Agé mákpée ápeá né mapea géntoógé mewaá ne ambɔɔ mákpée átané ájyɛ shwónɛ utófu bwɔ. ³ Ajyɛ kɛ né ɛkpée éma éwé Simun, ne ajɔɔ ne ji aké, “Até ɛkpée éjyɛ dachyɛ ne nnyi. Até Jisɔs ajwɔlé mmu ɛkpée, bɔɔ ála mbale nnyi, Jisɔs alɔ yé manlɛregé bwɔ.”

⁴ Anérégɛ mánlɛré, aké ne Simun, “Té ɛkpée éjyɛ mbaá yi nnyi négomé ne wɔ ne bɔɔ byé hɛmége utófu nyú manwá meshuú.” ⁵ Simun ashúú ji meko aké, “Ata dépyɛ utɔɔ ne utuú kpaá yɛ genó déwa wɔ. Yémbɔ, ndɛre wɔ ne ɔɔɔ mmage njyɛ mua.” ⁶ Ɛbwɔ áfé, áhɛme utófu bwɔ, meshuú ése gejamé tɛ utófu úke úgyálé. ⁷ Ɛpwógé ɛbwɔ, áfu amu nnó atɛ ajéé abi alú mmu ékpe ɛwé fɔ áchwɔ pɔɔ bwɔ. Achwógé áferé gejamégé meshuú, áfyɛ makpée bwɔ apea ágbeé tɛ ákélege mánke.

⁸ Simun ayi akúu ji ntó nnó Pita agégé genó ɛyi gepyɛ mbɔ, ajyɛ tó manó mme mbɛ ushu Jisɔs aké, “Atá kwilé lyá me, néndé nlu mémpyɛé ubeé.” ⁹ Abɔ ajɔge mbɔ gétúgɛ ji ne bɔɔ bii ágené gejamégé meshuú ɛyí ɛbwɔ áwané, ɛfɔ ékwɔ bwɔ matɔɔ. ¹⁰ Ajéé bii Jɛmsi ne Jɔn abi alú baá Sebɛdee ála ntó mano makpo fuú. Ne Jisɔs ajɔɔ ne Simun aké, “Ɔfɔgɛ, nana ɔlɔ nyé manywérégɛ lé bɔɔ.” ¹¹ Ɛbwɔ áwúgɛ mbɔ ája mákpée bwɔ ákwɔ mewaá, ályá yɛndégenó ne ákwɔlé ji.

*Jisɔs apyɛ muú ubá atɔɔ
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)*

12 Né gébé gefó Jisṓs abó álu né meló kpaá fṓ ne muú fṓ álu wye ayi amée *ubá. Agégé Jisṓs ajye tó mánó mme, akpá ji geká aké, “Ata mbṓgé ṓkelege, pye me nkpea.” 13 Jisṓs anyaá ebwṓ wuú ata ji aké, “Nkelege, kpea.” Wye ndere ájṓṓ mbṓ ubá bimbṓ úbyé 14 Jisṓs aké né ji ekagé ṓgáré muú fṓ, “Chó léré lé mmye jyé mbaá mémpyé ure Eṣṓwṓ, chyé ntó genó eyige ápye gepere ndere Mosis abó ájṓṓ nnó muú amegé ubá atoógé áchyége, mampye bṓṓ ákaá nnó ṓtó.”

15 Yé elé Jisṓs afye ji ebé, mende yina agaré abya wuú mme meko kpaá gejamégé bṓṓ gechwṓ chóme mbaá Jisṓs, manwú nkane alérege ne nnó apye ntó abi ámeé átóó. 16 Yémbṓ Jisṓs ályá ebwṓ né mboó gébé manjye némmye né melu ewé bṓṓ álá pṓ wye.

Jisṓs apye muú úchánchi átóó
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Né bíí fṓ Jisṓs abó alerege bṓṓ, Atá Eṣṓwṓ áchyegé ji uto ne ji apye bṓṓ mamée átóogé. Bṓṓ bí ákúu bwṓ Farasi ne Anleré mabe Eṣṓwṓ álú wye, ne abó átané né maló Galilíí mako ne Judiya chóncho ne Jerosale. 18 Bṓṓ fṓ akpá muú úchánchi né uló. Abó áchwṓ nnó ákpe mmu gepú ne ábélé ji mbe ushu Jisṓs. 19 Yémbṓ áge meti mankpe ne ji wṓ, gétúgé bṓṓ ájamé dṓṓ, kpaá áṣmérége ate. Eféé ne ákwomé mfaá nchwu, * ábeá mekpo nkṓ, áshulé mende yimbṓ né uló né mbe ushu Jisṓs. 20 Jisṓs agégé nnó bṓṓ bimbṓ áfyéé matṓṓ ne ji áké ne

* **5:19** Elú wáwálé nnó: Gepú eyigémbṓ gepṓfṓ gepúgé nchwu. Upú bi bṓṓ Isrelí aténégé mfaá alu dede, muú akaáge jwṓle wye nkane agbá. Mbaá yifṓ ákwérege ne mataá, ne ákáge fere ala fuú.

mende úchánchi yimbɔ, “Mejeé wa ájíínte gabo wyéé.”

²¹ Anleré mabé Ɛsɔwɔ fɔ, ne abi akuú bwó Farasi áhménye ne matɔ́ usɔ́ áke, “Mende yina áferé nnó álu waá. Akelege maméé mmye ne Ɛsɔwɔ? Ɛlé Ɛsɔwɔ mbií ne akage jinte gabo muú.”

²² Jisɔs akaá ula bí ebwó áhménye ne ágií ebwó áké, “Ulannó enyú déwya gefɔ́gé uféré bimbɔ né matɔ́ nyú? ²³ Ndé gelu pere manjɔ́, ‘Nnó ájíínte gabo wyé’, waá manjɔ́ nnó, ‘Kwile téné ké’? ²⁴ Nkelege mámpye enyú dékaá nnó *Maá Nte Mekwaá awyaá uto fa mme manjinte gabo mekwaá.” Ajó́gé mbɔ, akuú mende úchánchi yimbɔ aké, “Kwile téné. Kpá uló byéé, chó mmu.”

²⁵ Akwilé téné mbe ushu bɔ́, akpá uló bií awulé né gepú jíí afé́ge Ɛsɔwɔ. ²⁶ Bɔ́ ako ágé́ge ɛwe epye na, ɛ́fɔ́ ɛkwó bwó matɔ́ dɔ́. Ala mano mekpo fuú ne áfé́ge Ɛsɔwɔ áké, “Dégé ufɔ́ unó fina.”

*Jisɔs akú Lévi ndere maá utɔ́ wuú
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Jisɔs ályá ɛféé manjye dafye, gébé́gé ajye agé mende fɔ ayi ákúu ji Lévi; ménselé ñkámakpo, ajwólé melú utɔ́ wuú. Jisɔs akuú ji aké, “Kwólé me.” ²⁸ Ajó́gé mbɔ Lévi alyá yéndégenó, akwilé ka alɔ mankwólé ji.

²⁹ Ɛké éwyage Lévi akuú gekpékpé́gé epaá né gepú jíí nnó ebwó ne Jisɔs ábé mmu nechó́chó. Gejame ánselé ñkámakpo ne bɔ́ bífɔ́ abi bɔ́ Jus áselé ndere bɔ́ ápɔ́ mpa, ebwó ako abó ányéé menyéé ne Jisɔs. ³⁰ Bɔ́ Farasi ne Anleré mabé Ɛsɔwɔ abifɔ́ ágé́ge mbɔ, álɔ máñmené áké ne baá utɔ́ Jisɔs, “Ulannó enyú dénye menyéé ne ánselé ñkámakpo

ne bɔ́ ubeeé.” ³¹ Jisɔs ató ebwó neka áké, “Bɔ́ abi alá meé, ákélégé fɔ́ muú uka, élé abi ámeé ne ákélege. ³² Ne me nchwó fɔ́ fa mme mánkú bɔ́ abi álu cho ne Ɛsɔwɔ́ wó, nchwó lé máнку bɔ́ abi ápyeé ubeeé nnó ákwɔre matɔ́ bwó.”

Nkwé manlya menyéé kpékpé
(*Mat 9:14-17; Mak 2:18-22*)

³³ Ama gíi Jisɔs nkwé yina nnó, “Baá utɔ́ Jɔn ályage *menyéé kpékpé né mboó gébé gétúgé depɔ́ré Ɛsɔwɔ́. Baá utɔ́ bɔ́ Farasi ápye ntó wyémbɔ́ ne abyéé ápyé fɔ́ mbɔ́. Ɛbwó ákéne ányé, ányúu.” ³⁴ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Nnó bɔ́ ájyegé epaá neba muú akage pyeé ajeé menɔ́ neba ályage menyéé kpékpé ayi menɔ́ neba alú ne ebwó? ³⁵ Yémbɔ́ gébé gebéé nyé eyígé menɔ́ neba alá bée nyé sé ne ebwó, éféé ne ályáge nyé menyéé kpékpé né mboó gébé gétúgé depɔ́ré Ɛsɔwɔ́.”

³⁶ Ama tó neka eníne fɔ́ aké, “Elómé fɔ́ nnó muú ágyá ndeé meke ákwámé ndeé eyi gekwéne. Apyegé mbɔ́ achɔ́ ndeé yi meke, ne nkwámé yimbɔ́ ábálé ne gekwénegé ndeé. ³⁷ Elómé fɔ́ ntó nnó muú ákpa mmɔ́ make, áfáné mmu ukwéne unó mmɔ́ ebi akwyéé ne mekɔ́ menya. † Mbɔ́gé apyegé mbɔ́ gébége mmɔ́ mí make maké mabéne unó mmɔ́ bimɔ́ úfúle nyé, mmɔ́ magbélégé nyé mme ne unó mmɔ́ uchógé nyé ntó. ³⁸ Muú abó mamfyé mmɔ́ make yéndégébé mmu unó mmɔ́ ebi uke. ³⁹ Ɛpɔ́ kɔ́kɔ́ge nnó muú yi abeá mé mányú akí mmɔ́ áamá ákwóré ányúgé mpwa mmɔ́. Akélege wyé akí mmɔ́.”

† 5:37 Elú wáwálé nnó: Ɛpɔ́fɔ́ ushwɔ́, élé uba mekɔ́menya.

6

*Nkwé ayi bií uwyaá bɔ́ Jus
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Né bií uwyaá bɔ́ Jus fɔ, Jisɔs ne baá utɔ́ bií ákoóge né mekɔ́ gefɔ́ge nchi fɔ eyi ákuú nnó wid. Baá utɔ́ bií álo mánkóge ulɔnchi fɔ álálege ányéé. ² Bɔ́ Farasi ágégé mbɔ́ agíí aké, “Ulannó enyú dépyéé genó eyíge ébé ela ékamé nnó muú apye bií uwyaá wɔ́?” ³ Jisɔs agíí ebwɔ́ awuú nkwé aké, “Enyú délú danjɔ́ né mmu ηwe Εσωω ndere mfwa Devid ápyé nyá gébége mesa ámmye ji ne bɔ́ bií wɔ́? ⁴ Akpe mmu εcha ure Εσωω ábó menyéé yi ábó áchyé mbaá Εσωω, ányé ne áchyé ntó bɔ́ bií wɔ́? Ébé ejɔ́ nyá nnó muú ányégé fɔ menyéé yimbɔ́, ékosé mémpyé ure Εσωω.” ⁵ Jisɔs ama jɔ́ ne bwɔ́ aké, “Ele *Maá Nte Mekwaá ne akáge gáre genó yí muú ábɔ́ mampye né bií uwyaá.”

*Jisɔs apye mende yi ebwɔ́ εgboó ji ató
(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)*

⁶ Bií uwyaá ebifó úkwónégé, Jisɔs ajye kpé mmu εcha mmyemenene, alɔ mánlérégé bɔ́. Mende fɔ abó alú eféé, ayi ebwɔnyε wuú εgboó. ⁷ *Anleré mabé Εσωω ne bɔ́ Farasi ábó ábáme Jisɔs nnó ámá ji mechó mmyε. Apéle ji dome mangε nnó apye nyε mende yimbɔ́ ató né bií uwyaá bwɔ́ ne ájɔ́ nnó ákwé ébé. ⁸ Yémbɔ́ Jisɔs akaá genó eyíge ebwɔ́ áférege aké ne mende yimbɔ́, “Kwilé chwɔ́ téné mbε ushu bwɔ́.” Ne akwilé achwɔ́ téné eféé. ⁹ Mende yimbɔ́ áténégé eféé, Jisɔs agíí ebwɔ́ aké, “Ébé esé eké depye ndé né bií uwyaá? Eke dépye galógáló wá gabogabo? Mampye mekwaá apó wá mánlyáá ji agbó?” ¹⁰ Ape ebwɔ́ bɔ́ ne álé jɔ́ ne

mende yimbɔ aké, “Nyaá ebwɔ wye.” Téneténe mende yimbɔ anyágé, ebwɔ wuú etoó. ¹¹ Ewéna epwɔ ebwɔ amu, matɔ́ ásó ebwɔ́ ájyε chó mánsó mala nnó áwá Jisɔs.

*Jisɔs ajya ángbá bíí áfyáneápeá
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)*

¹² Né gébé eyígembɔ, Jisɔs alyá melɔ akwɔ mékwé fɔ́ mánemmyε mbaá Esɔwɔ ne ala ewú anemmyε utuú uko. ¹³ Gébégé bíí úkaá, akú baá utɔ́ bíí; áchwógé ajya áfyáneápeá abi akúu ebwɔ́ nnó ángbá. ¹⁴ Abi ájya élé Simun ayi ákuú ntó nnó Pita ne Andru menmó Simun. Abifɔ́ álú Jεmsi ne Jɔn, Filip ne Batolomyo. ¹⁵ Matyo ne Tɔmasi, Jεmsi maá Alfɔs, Simun ayi ákuú ji muú ukógé. ¹⁶ Judas ayi maá Jεmsi, ne Judas Iscarot ayi né meso gébé áchyé Jisɔs mankwaá.

*Jisɔs alerege, agarege mekomejɔ́ Esɔwɔ ne apyε
bɔ́́ mamée átóoge
(Mat 4:23-25)*

¹⁷ Anérégé manjya ebwɔ́ alɔ mánshulé mekwε. Ashulé akwya né mbaá ayi alú dede, ne gejamégé bɔ́́ gébɔ́ géchomé éféé. Abó átané malɔ mako ayi Judiya ne Jerosalε ne malɔ Tiya ne Sidɔn ayi álú mbále ebéé mega. ¹⁸ Abó áchwɔ́ mánwú nkane Jisɔs álerege ne nnó ápyε mamée bwɔ́ ábyé. Bɔ́́ bí áló nchyε áchyége ebwɔ́ efwyale áchwɔ́ ntó, ne Jisɔs apyε ebwɔ́ átoó. ¹⁹ Wyémbɔ ne gejamégé bɔ́́ genmérégé atε manjyε tá Jisɔs gétúgé uto bí útánege ji menyamyε úpyé bɔ́́ mamée ako átóoge.

*Jisɔs alerege mejé ewé wáwálé
(Mat 5:2-12)*

20 Né gèbé gefó Jis̄os aƿe baá utóó bíí dómeé aké:
 “Méjé élu ne enyú bí delú gekpo,
 néndé *Gefwa eyigé Ɛs̄ow̄o ágbárege gelú eyigé
 nyú.

21 Méjé élu ne enyú bí mesa ámyé nyú nana,
 denye nyé menyéé degbeé.
 Méjé élu ne enyú bí delile mb̄o náná,
 enyú dejwane nye.

22 “Méjé elu ne enyú mb̄ogé dekw̄olege Maá Nte
 Mekwaá, ne b̄óó aké ápáa enyú, áfwéne enyú,
 áshye nyú ne ákúu nyú mab̄o mabomabo. 23 Bége
 ne nechóchó gèbége gefóó genó eyigé ná gépyegé,
 gétúgé Ɛs̄ow̄o akwyé mé gekpékpégé nsá nyú alu né
 mfaánebuú. Kaáge nnó wyémb̄o ne ukwéne ante
 b̄óó bína áfwyalé nyá ukwéne b̄óó ekpávé Ɛs̄ow̄o.

24 “Yémb̄o utóŋkwa úlú ne enyú bí delú mb̄o né
 gefwa nana,
 néndé débó mé nsá nyú.

25 Utóŋkwa úlú ne enyú bí dényéé dégbége náná,
 néndé debéé nyé mesa.
 Utóŋkwa úlú ne enyú bí déjwáne náná,
 néndé delile nyé né masómé.

26 “Utóŋkwa úlú ne enyú gèbége b̄óó ako áké
 áfége enyú, wyémb̄o ntó ne ante bw̄o abi mbe ábó
 ápye ne b̄óó ekpávé Ɛs̄ow̄o abi gebyó.

Bó gejeé ne b̄óó mawámé

(Mat 5:38-48; 7:12a)

27 “Yémb̄o enyú bí déwúu mekomejóó wa
 ngarege enyú nnó, bógé gejeé ne b̄óó mawámé nyú,
 pyége galógáló ne b̄óó bí ápáa enyú. 28 Yendégébé
 b̄óó álweirégé enyú, négemmye nnó Ɛs̄ow̄o agé ebw̄o

meshwε ájé bwó, máge dénénemmyε mbaá Εσωω
gétúgé bóó bí áshyé enyú.

*Jisωs alerege nnó ékagé muú ashuí gabo mfaá
gabo*

(Mat 5:38-42)

²⁹ Mbógé muú adogé wó neka né etá éma, bwólé
εwé fə ntó ádo. Mbógé ofyεgέ bə nkú apeá né
mmyε ne muú afóógé ayi mfaá, kpe chyé ji ayi
nteé. ³⁰ Muú akógé wó genó, chyéé ji. Afóógé genó
jyε, əsegé sé géjí. ³¹ Pyégé etá bóó wyé genó eyígé
dekélege nnó ápyε eta nyú.

³² “Mbógé enyú degboó lé ne bóó abi ágboó ne
enyú ndé nsá ayi enyú debóó? Yε bóó abi ápyéé
gabo, ágboó ne bóó bí ágboó ne εbwó. ³³ Ne mbógé
enyú depyε élé galógáló ne bóó bí apyé galógáló
ne enyú nsá nyú alu éfó? Yé bóó abi ápyéé gabo,
mbəntó ne apyéε. ³⁴ Mbógé depwəle unó mbaá
bóó bí dékaá nnó áshúuge nyé eta enyú galógáló yi
enyú dépyε alé? Abi deké álú bóó ubeé ápyε ntó
gefóó géma. Yéndemuú apwəle genó etá mejíí wuú,
akaáge nnó ashuge nyé geko. ³⁵ Genó eyigé débóó
mampyε gélú nnó gbógé ne bóó mawámé enyú
ne pyége galógáló ne εbwó, depwóge εbwó εpwə,
dégigé nnó áshuí. Debóó nyé gekpékpégé nsá ne
debéé nyε baá Anyátá Εσωω. Néndé aləme ne bóó
ubée ne abi álá támégé ji. ³⁶ Gége bóó meshwε wyé
ndere Nte nyú Εσωω agéne nyú meshwε.

Dépagé mpa bóó ne metóó usó

(Mat 7:1-5)

³⁷ “Dépagé mpa muú ne ufyá ékagé Εσωω ápá
ntó awu nyú mbə. Déchəge muú mabə nnó apyε
ubée ékagé Εσωω áchó ntó ami nyú. Jíige nte

gabo ayi bɔ́ ɔ́pyé eta nyú nnó Ɛsɔwɔ ajií ntó nte gabo awu nyú. ³⁸ Chyége bɔ́ genó eyigé ebwɔ akélege, Ɛsɔwɔ achyége nye ntó enyú. Yéndégébé aké achyége, amεge chánchá, akwyεge anmεrege nnó gégbéé gégbélégé mme. Gefɔ́ eyígé démεge genó déchyége muú, mbɔntó ne ámεge nye áchyéé enyú.”

³⁹ Jisɔs ama tó ebwɔ neka nnó, “Ɛrɔfɔ kɔkɔge nnó muú amε nónómé ájáa nte ayifɔ meti. Mbɔgé ɔpyégé mbɔ, ebwɔ ako ákwéne mmu gepyé. ⁴⁰ Kaáge nnó maá ηwe akaágé fɔ ηwe ɔ́pɔ́wɔ menléré wuú. Yémbɔ, gébége aneregé mángií ηwe, abeé nyé ntó ndere ménléré wuú.

⁴¹ Ulannó óchérege ekéké gabo ayi alu eke maá gejwaá né dambɔ́nni nte menmé wyé ɔla ɔfyéé mekpo né gabo ayi alu eke mekwɔkwɔ né dambɔ́nni awye wɔ mbɔ́? ⁴² Ɛpyεmbɔ nnó ne ɔ́ɔ́ ne menmé wyé nnó, “Té mmyε we mfére wɔ gejwaá né dambɔ́nni ayi ɔla kaágé nnó mekwɔkwɔ elú né dambɔ́nni wyé.” Wɔ muú dembwólé bɔ́ mbε fére ntó mekwɔkwɔ εwé elú wɔ né dambɔ́nni, ne ɔ́kaá nkane ɔ́férege ekéké gejwaá eyigé lú menmé wyε né dambɔ́nni.”

Genɔ́ ne umpomé bií

(Mat 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ Jisɔs ama jɔ́ aké, “Genɔ́ yí gelógeló géwómé fɔ umpomé uboubɔ ne eyí gebogebo ntó géwómé fɔ umpomé ulúló. ⁴⁴ Yéndémuú akaágé genɔ́ né umpóme bí géjí géwóme, muú ajye fɔ ákyé genchógélé eyigé mbɔ́ mfaá genchógélé denywɔné. Muú ajye fɔ né nepe ákyé éké. ⁴⁵ Muú melóméló ájɔ́gé depɔ́ delódeló eti délú ji né metɔ́, muú mebomebo ájɔ́gé depɔ́ debodebo eti délú ji metɔ́.

Ná ne elú gétúgé genó eyi gélú muú né metóó géjí ne gétánege ji meno.”

*Ufóó ántené upú áped
(Mat 7:24-27)*

⁴⁶ Jisós ama gíí aké, “Ulannó enyú dekuú me Ata Ata! ne dela dépyé genó eyíge me njóoge. ⁴⁷ Muú yi achwó awúu mekomejóó wa ne ajyégé ápyéé ndere ájóó, ⁴⁸ muú yimbó alu eké mende yi álóó mantené gepú jíí, ne abó mbe achó mme, afyé mataá chánchá ne ale téné géjí. Meso gébé geneagé nnyi géchwóge mammu géjí yémbó genyíge fó gétúgé áténé géjí chánchá. ⁴⁹ Yémbó muú yi awúu mekomejóó wa ne alá pyéé ndere ákélege alu eké muú ayi atené gepú jíí né nébóme eniné álá cho áfyé mataá wó. Meso gébé nnyi negbeégé né mmu gepú eyigémbó gékwé mme gbang.”

7

*Jisós apye maá defwé muú kpaá bós bee Rom atóó
(Mat 8:5-13)*

¹ Jisós anéré manlérége bós unó bimbó ne atané afé né meló Kapanóm. ² Muú kpaá bós bee *Rom fó abó alu né meló wémbó ne abó awya maá defwé ayi agbo ne ji dós. Maá defwé yimbó akwé nemé ala mangbómangbó ³ Mende yimbó awúge abya Jisós, ató ákpakpa bós Jus nnó ájyé ákuú ji áchwó ápyéé maá defwé wúú átoó. ⁴ Ájyége, áge Jisós ákwé ji uká aké, “Atá chó póó muú kpaá yimbó. Alu muú yi ókage *póó ji. ⁵ Agboó ne esé bós Jus dós te atené esé echa mmyemenene.”

⁶ Ebwó ájógé mbó Jisós afé ne ebwó. Ndere alé kwókwólé ne dachi muú kpaá yimbó, ató ajeé

bií bichá ájyégé átuú ne Jis̄s aké, “Muú kpaá aké dégaré wó nnó, ‘Ata, ówagé mmye jyé detú mánkwóné gepú ya, nfu yéé muú fó ayi ókpéne gepú εyá wó.’ ⁷ Gé ula úbí jimbóó alá chwá báne wá wó. ‘Wá jóó lé genó, ne maá defwé wuú átoó.’ ⁸ Elé mentó nwyá bóó kpakpa né mbe, abi me nwuú ne εbwá. Ajóógé ne me nnó, ‘Mpye genó eyi’, mpye. Ne nwyá ntó bóó bee abi áwúu ne me. Yé ayi ndé ne njóóge ne ji nnó, ‘Chó fa ajye, njóógé ne ayimbó nnó chwá we, achwá.’ Ne njóógé ntó ne maá defwé wa nnó pye eyi, apyεé géji.” ⁹ Jis̄s awúgé mbó, akwé dembyó, abwólé ushu mbaá ekwá bóó bi ákwálege ji aké, “Ngarege nyú nnó me nlú dangé muú yi áfyéé metóó ne me na, yéé ébélé né Isrēli.” ¹⁰ Ajeé muú kpaá yimbó abi ji atómé, aké akéregé meso mmú gepú ágé nnó maá defwé mende yimbó atoó.

Jis̄s ape maá mekwi mendée né negbo

¹¹ Mechó ewémbó ékógé, Jis̄s ne baá utóó bií áló mánjye né meló ewé ákúu Nen. Ne gejamége bó ntó abó akwálege ji. ¹² Afé, aké ákwónége mekpó meti, ágé ndere bóó fó ákpané mewu muú ájyé níi. Mende yi agboó mbó, mmá wuú abó abyε lé ji mbií. Ne mmá yimbó alu mekwi mendée. Ndere εbwá ajye mbó, gejaméggé bóó né meló ewémbó ákwálege mekwí mendée yimbó.

¹³ Atá Jis̄s agégé mendée yimbó meshwe akwá ji metóó te ajóó ne ji ake, mma “Óligé se.” ¹⁴ Ajóógé mbó, anme uká afé mbe, atágé uló, bóó abi ákpané genkwógé muú eyigémbó átene. Jis̄s aké, “Gesagé muú ngaré wó nnó kwilé ka.” ¹⁵ Mende yi agboó mbó, akwilé ka aló manjóó mejóó. Jis̄s agbaré ji achyé mbaá mma wuú. ¹⁶ Bóó ako ágégé

na, εfó ékwó bwó matóó. Aló manfeé Εσωωó áké, “Gekpékpége *Muú Ekpávέ Εσωωó achwó mámbé ne εsé. Εσωωó achwó póo bóó bíí.” ¹⁷ Abya mechó ewé Jisós apyé na afé né maló bóó Jus mako ne máta maló ayifó.

*Bóó dentóó Jón menwyaá bóó manaá Εσωωó
(Mat 11:2-19)*

¹⁸ Baá utóó Jón ntó áwuú depó εtiré na deko ne ále garé ji. ¹⁹ Agárégé mbó, Jón aferé εbwó makpó apeá ató mbaá Atá Jisós nnó ájyé gíí ji nnó, “Όlu *Ménkwólé Gewu ayi abó alú manchwó wá εsé dégilé ayichá?” ²⁰ Ajyége ágé Jisós áké, “*Jón menwyaá bóó manaá Εσωωó ató εsé né εta wyé nnó déchwó dégíí wó nnó, ‘Όlu Ménkwólé Gewu ayi abó alú manchwó wá εsé dégilé ayichá?’ ”

²¹ Wyé né gébé eyigémbó, Jisós abó apóge bóó mamée mámpyé mamée bwó ábyé. Aferege ntó áló nchye abi áchyege bóó εfwyale ne apye bóó ame nónómé ágéne. ²² Εφεé ne ashuú baá dentóó bimbo meko áké, “Choge dégare Jón unó bi εnyú déwuú bóó ájoge ne εbi εnyú ambóó dékpané ame dégene. Bóó ame nónómé ágéne, ubwéré ukwilé úkéne, bóó abi ámeé ubá átoó, bóó matu gbé gbé áló manwúgé, abi ágboó ápeé, ne ubyá bóó úwú abya melóméló. ²³ Metóó megómegeó ébé ne muú yi álá pó ne dembyó né metóó gétú yá.”

²⁴ Baá dentóó Jón ákérégé meso, Jisós aló mángare bóó depó tiré Jón, ake, “Tégé gébége εnyú déjye nya né mashwóne, defe mange ndé gefóge muú? Déjye gé le muú ayi alú éké mancha ami afofo akpáne áténe εgbe εwe ne εwe? ²⁵ Mbóge mbó fó wó, deféré nnó dejyé gé ndé gefóóge muú?”

Défé manjye ge muú ayi afye mandeé malómáló yendégébé ápyé gesa? Bóó bi áfyé mandeé malómáló ne ányéé genwá, ájwólege né dachi afwa. ²⁶ Gárege me, enyú défé yé éwú mánjye gé waá? Elé muú ekpávé Esòwò? Eh, gé muú yi enyú dégené mbò. Ngare enyú wáwálé nnó aṅeá gеме apwò yéndémuú ekpávé Esòwò. ²⁷ Elé Jòn yina ne abó ásamé gétú jíí nnó Esòwò aké, ‘Wuúgé, ntòme nyé muú dentòó wa ayi abó nyé mbe ne wò manchwò kwyé meti wyé ne òchwógé.’ ²⁸ Jisòs ama jòó aké, Jòn aṅeá gеме apwò yéndémuú yi mendée ábyené ji fá mme. Yémbò Jòn agé lé *ugéné ámé, ne muú ayi mejé gefwage Esòwò ébòó ne ji, ye alu kòó apwò ji Jòn.”

²⁹ Bóó áwúgé mechó ewéná ákamé nnó, depò tiré Esòwò abó akwyé na delú cho, gejamégé bó bina abifò alu anselé ñkámakpo. Akamé wyémbò, gétúgé ábó ákamé depò tiré Jòn ajòó, ne alé wyaá ebwò manaá Esòwò. ³⁰ Yémbò bòó Farasi ne Anleré mabé Esòwò né matòó bwò áma áshyá wyé shyá depò tiré Esòwò akwyé. Ebwò áshya mbò, élé ábó áshyá ntó nnó Jòn awyágé fò ebwò manaá Esòwò.

³¹ Jisòs awyágé agiú gеме jíí aké, “Mmege na bòó njye enina ne ndé? Alú mbò nnó? ³² Agigé mbò aké, álú eké ambáné bi álú né metòó melò ápye metu, ákuú áte, aké:

‘Esé dékwe enyú ubeé neba nnó débé, déshya mambé,
Esé dékwa makwaá negbo nnó deli déshya manlí.’
³³ Wyémbò ne enyú depye ntó. Jòn menwyaá bòó manaá Esòwò, abó achwò ajwólé mesa, anyuú mmòó wó, ne deshye ji deké, ‘Awyáá melò nchye.’ ³⁴ Me *Maá Nte Mekwaá

nchwó nnye menyéé, nnyu mmáó deshye me ntó deké, ‘Nlú muú genᵋ ne menyúú mmáó, ne dékií me deké me nlu mejeé ánselé nkámakpo ne “Bóó ubeé”.’ ³⁵ Yémbᵋ ákaágé nnó denᵋaré Eᵋᵋwᵋ etiré muú áwyaá delu cho né unó ulóúl ébi ji ápyéé.”

Jisᵋs alu mmu gepúgé Simun muú Farasi ne mendée yi achwó nnó apóó jí élé apyé gabo

³⁶ Né gébé gefó muú Farasi akuú Jisᵋs nnó ajye ányé menyéé né gepú jíí. Jisᵋs akamé ajye nyé menyéé ne ji. ³⁷ Mendée fᵋ abó alu né melᵋ wémbo, bóó akií ji gétúgé ányéé eno. Awúgé nnó Jisᵋs anyéé menyéé né gepúgé mende Farasi, abó maá ekpómé laménda afé ne ji eféé. ³⁸ Akpéᵋgé mmu gepú atené né nénkúné mmye Jisᵋs, mmyé égbó ji, alᵋ manli, mánsé áshúlege áchyéége né uká Jisᵋs. Eféé ne amoó mekpo mme atile uká Jisᵋs ne méjwé wuú, anywalé ubí ne alé awaá laménda yimbo wyé.

³⁹ Mende Farasi ayi akuú Jisᵋs né gepú jíí, agéᵋgé mbᵋ, ajᵋó né metᵋó wuú aké, “Mbᵋgé Jisᵋs ábᵋ abé *Muú Ekpávé Eᵋᵋwᵋ wáwálé mbᵋ abᵋ akaá gefᵋgé mendée yi atáa mbᵋ ji nnó alu mendée eno.” ⁴⁰ Ténéténé Jisᵋs akuú mende Farasi yimbo aké, “Simun nwyá mechó mangaré wᵋ.” Aké “E é” “Ménleré” “gáré me.”

⁴¹ Eféé Jisᵋs alᵋ mangaré abya nnó, “Gébé gefó nyá mende fᵋ apwᵋ bóó ápeá nka. Apwᵋ ama uba nka útá, ayifᵋ mboó géba. ⁴² Aka mánsé nka jíí meti épᵋ, ageᵋgé nnó ujwᵋó bi na úpwᵋ ebwᵋ mankwᵋ, ajinte ebwᵋ ako. Jisᵋs agáréᵋgé mbᵋ agíí, Simun ake, né uméé byé ebwᵋ bina makpᵋ apeá, ayindé agbóo nyé ne mbᵋó ujwᵋó dᵋó?” ⁴³ Ashuú ji meko aké, “Elé

muú yi abó ájinte ujwáó bií dóó.” Jisós aké, “Ójóó cho.”

⁴⁴ Jisós abwólé ushu apε mendée yimbó ne ama kuú Simun aké, “Pε mendée yiná gé! Tε mekoó nkpené fá gepú jyε, ɔchyé me manaá nnó nshwóne uká bá wó. Yémbó, mendée yina ashwóné uká ba ne mánsé jíí, ne ati úbí ne méjwé wuú. ⁴⁵ Ótamé fó me ɔkpá ɔtya wó. Yémbó te mekoó nkpené fá, mendée yi alú danlya mánywálé me uká. ⁴⁶ Ówaá me ye maweé amma né mekpo wó. Yémbó mendée yina awaá me laménda né uká ba. ⁴⁷ Kaá nnó mendée yina aléré mbó gekpékpégé gejee eyigé na, Esɔwɔ ajiínte gejamége gabo ayi abó apyé. Yémbó, muú yi aferé nnó Esɔwɔ abó manjinte gabo ayi ji apye dachye, mbóntó ne alérégé gejeé ne Esɔwɔ dachye.”

⁴⁸ Wyé éféé Jisós ajóó ne mendée yimbó aké, “Ajiínte *gabo wyé.” ⁴⁹ Bóó bi abó ányéε menyéé ne ji éféé áló mánmené nnó, “Mende yina aferé nnó alu ndé gefógé muú, ayi akáge jóó nnó ji ajiínte gabo muú?” ⁵⁰ Éféé Jisós ama ηméré aké ne mendée yimbó, “Chó chánchá, Esɔwɔ apoo wó gétúgé ɔfyéé metáó wyé ne me.”

8

Andée fɔ ákène ne Jisós ne ápóge ji

¹ Ebelé ye wó, Jisós ne baá utáó bií makpó áfyanéápeá áló mánkéné né malɔ ayi kɔkɔó ne ayi kpakpa. Agárege abya Esɔwɔ melóméló nkane gefwage Esɔwɔ gélú. ² Andée fɔ ntó áfé ne ebwó, ebwó abó álú andée bi Jisós apye mamée bwó ábyé. Abifɔ abú aló nchye abi áchyegeé ebwó efwyale.

Ama akamege *Meri ayi atané meló Magdala ayi Jisṓs ábuú aló nchye ákénéneama. ³ Ayifó akámége Joana mendée Chusa ayi alú mammye dentó mfwa Heróð. Ayifó Susana, ne gejamégé andée bifó ntó. Andée bina ako ápoóge Jisṓs ne baá utó bií ne mánka bwó.

Nekanémejó mentya mbwe
(*Mat 13:1-9; Mak 4:1-9*)

⁴ Ndere Jisṓs ákéne mbó, bóó átánege malómáló áchwó gé ji. Gejamégé bóó géchómégé, aló man-garé ebwó nekanémejó eni. ⁵ Nébó nélú nnó, “Bifí uma mempye makóó fó afé manjye tya mbwé né mekóó wuú, ndere átyaá, ámé ayifó ákwé né maá meti. Ewyágé bóó ákógé ájyále, ne denywóné ntó déchwó dechwére denyéé. ⁶ Amé ayifó ákwé né mfaá mme etárávé áchií ne ewyá wó áwanjésé getúgé mbaá yimbó alú kpógóló. ⁷ Amé ayifó ákwé né mme ayi genkpé ntó géchíge wyé, áchígé, genkpé eyigémbó géwé gekweré mbwé yimbó meshíí ejo ji. ⁸ Amé ayifó ákwé né mme melóméló, áchiígé, áwé, áfyé úsaá ame uta ápwó nkane ábó ápéné.” Jisṓs ánerégé ake, “Fwóregé! Muú yi áwyaá matu manwú, áwú.”

Ula bi Jisṓs atóme makámejó
(*Mat 13:10-17; Mak 4:10-12*)

⁹ Ewyágé baá utó Jisṓs ágií ji ula nekanémejó eníné abó atómé mbó. ¹⁰ Ake ne ebwó, “Élé enyú ne Eṣowó apyé nnó dékaá unó bi. Yémbó bóó bifó áwúu gefwa jíí eyi gébó gélu nyá bibí né makámejó jíí. Eṣowó apye wyémbó nnó ébé nkane abó ásámé nyá mmu bó ηwe nnó: ‘Ápéle ágéné fó, áwúu ákaágé fó ula.’”

Jis̄as agare baá utáó bií ula nekanémejóó mentya mbwε

(Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ake, “ula nekanémejóó eniné na nelú nnó, mbwé yimbó élé mekomejóó Εσωω. ¹² Amé mbwé ayi ákwéne meti álú bóó bi áwúu mekomejóó Εσωω, εwyágé danchəmeló achwó féré mekomejóó yimbó né matáó bwó nnó ekáge εbwó ákámé ne Εσωω aferé εbwó né εfwyale gabo. ¹³ Amé mbwé ayi ákwené né mfaá mme εtárávέ álú bóó bi áwúgé mekomejóó Εσωω, ténéténé áse ji ne nechóchó. Yémbó álya fó nnó mekomejóó Εσωω akpé mmu matáó bwó wó. Mekomejóó Εσωω yimbó alu eta bwó eké genóó eyi géla gepó ne maka. Gébége mmuameno achwəgé gétúgé mekomejóó Εσωω, ájá mmyε meso. ¹⁴ Ne mbwé ayi ákwené né mme genkpé meshíi ejomé, álu nkane bóó abi áwuúgé mekomejóó Εσωω, uféré unó mme ne mmwólé né unó bi uchwóó ne gefwa ujo mekomejóó yimbó. Mbəntó ne mekomejóó Εσωω anómé mmu matáó bwó detú. ¹⁵ Amé mbwé ayi ákwené mme melóméló álú ntó eké bóó bi áwuú mekomejóó Εσωω, ágbaré ji metáó éma ne ápyé genó eyigé mekomejóó ágaré, ne ájyé wyé mbεmbε.

Muú abi fə mekomejóó Εσωω mbaá bóó

(Mak 4:21-25)

¹⁶ “Muú álwégé fó étuléká ne abó genó akwéré éwú. Akáge bóó ntó εwú afyé nteé ukwó. Yendegébé muú alwégé étuléká, aηma εwú mfaá, nnó, bóó ákpegé mmu gepú ágéné mbaá. ¹⁷ Kaáge nnó depə deko εtiré débóó délú bibí, dégenege nyé ne εtiré délú né gemmua déchwó nyé né genəgbó. ¹⁸ Yendé

gébé ayi enyú dewuúgé mekomejṓṓ Ɛsṓwṓ, fṓwṓrege chánchá nnó dekaá depṓ etiré delú mmu. Kaáge nnó muú yi awya genó, ámage gbéé nyé ji eyigéṓ. Muú yi alá pṓ ne geji, áséle nyé yé ékéké ewé ji awya nnó akpé alá amuamu.”

Mmá Jisṓs ne aṓmo bií
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Ndere Jisṓs abó álú alerege mbṓ, mmá wuú ne aṓmó bií áchwṓ mangé ji. Yémbṓ áka mankpε meti epṓ gétúgé bṓṓ ájamé dṓṓ né menómbí. ²⁰ Muú fṓ agare ji nnó, “Mmá wyé ne aṓmó byéé álú dafye ákélege mangé wṓ.” ²¹ Jisṓs agaré ebwṓ aké, “Mmá wa ne aṓmó ba élé bṓṓ abi áwúu mekomejṓṓ Ɛsṓwṓ ne ápye genó eyigé mekomejṓṓ yimbṓ ákélege.”

Jisṓs anyá mbyonnyi atené
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Bií bifṓ Jisṓs ákpε mmu ékpε ne baá utṓṓ bií, ne ájṓṓ ne ebwṓ aké, “Déchyaá gentógé mewaá deyyé egbé né.” Ɛféé ebwṓ álṓ manjyεge. ²³ Ndere ebwṓ áchyaáge, Jisṓs akwé gejyá. Mbyonnyi átáné wyε mbélepṓ né mfaá achwṓ ne eshyε né gentógé mewaá, apyε mbyo nnyi ado ékpε, manaá malṓ mánkpε mmu. Manε magyálege ebwṓ nnó áchwṓ kée. ²⁴ Ne ebwṓ ájyε peé ji aké, “Atá, Atá déchwṓ nó nnyi.” Jisṓs akwilé ka anyá mbyo nnyi yimbṓ akwené, mbaá akwené tṓmeé. ²⁵ Ɛwyágé Jisṓs agií bwṓ aké, “Matṓṓ nyú ayí défyéé ne me álé?” Yémbṓ efṓ éwú éwú ne elaá ebwṓ matṓṓ ne ála mano mekpṓ fuú, ágíge atε aké, “Ndé gefṓge muú na ayi anyagé mbyo ne ngba nnyi áwuú ji?”

Jisṓs abú aló nchye átané mende fṓ mmyε
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Aké ánérege manchyá gentógé mewaá, ákwóné gebagé mewaá Garešene εγί γélú toitoi né *gebagé mewaá Galilíi. 27 Jisós aké atanege né ékpe, akwone kwókwólé né melo fó, mende fo yi átané melo εwémbó, ayi aló nchye áchyége ji efwyale áchwó báne ji. Te mekoó mende yina abó álú wyé gejógéné, alyá upú ne abelege lé mmu manome ayi áchomé né etárávé.

28 Aké agene Jisós ajye kwé ji uká, alile akalege kénké aké, “Jisós Maá Εσωω Anyata! Óbó ndé mechó ne me? Nkpá wó geká, óchyege fó me efwyale.” 29 Ajóó mbó gétúgé Jisós abó anyane ji nnó, tané mende yina mmye. Mende yina yéndégébé melo nchye yimbó akwilégé ji mmyé, bóó áfwénege ji ne ápye. Yé lé áwéle ji uká ne amu ne bó ηκρῶκῶνέ, ábelé ji nkane muú denó, asórégé abi, melo yimbó ápyé ji abó akpe mewaá.

30 Εφέé ne Jisós agii mende yimbó aké, “Mabó mye makamege nnó?” Ashuú ji meko aké, “Nkamege gejamé.” Ajóó mbó gétúgé gejamé aló nchye abó álú ji mmye. 31 Aló nchye bímbó ákwó Jisós mata nnó ékagé ábú abi akeré mmu gepyéé eyi geláge pó ne kwyakwya nnó ágéné efwyale. 32 Εφέé kwókwólé, nfóné mekwende fo nébó nényyé né mbyó mékwε. Aló nchye bimbo ágégé nfóné mekwende ενiné mbó áne Jisós mmye nnó agó bwó ákpe mekwende yimbó mmye, Jisós akamé. 33 Aló nchye bimbo átané ajye kpé nfóné mekwende ενiné mbó né mmye. Nfóné mekwende ενiné mbó nésóó ne gatélé, né shulé mékwε nékwé mmu géntógé mewaá né nyú manaá néke.

34 Ambamé mekwende yimbó ágégé ndere εpyyé,

ábó ákeré meso melo bwó, mangaré abya yimbo. Ndere ájyé, ágaré ntó abya yina né baá malo ne bo dachi né gebagé mewaá eyígémbó. ³⁵ Bóó áwúgέ abya yi, áchwó mangέ genó eyígέ gέbó gέpyέ, ákwónégέ mbaá ayi Jisós alu, ágέ mende yimbo, ayi aló nchye átane ji mmye ne nana ajwolé né εgbε mmye Jisós, ne mandeé jíí mmye, akéré menyammye wuú. Ebwó ágέgέ mbo εfo εκwó εbwó matóó. ³⁶ Bóó bí abó ágenέ genó eyígέ pyέ áló mangaré abi áchwó ndere épyégέ ne mende yimbo alé tóo.

³⁷ Bóó ako né geba eyígémbó gétúgέ ábóó εfo ané Jisós mmye nnó ályaá melo bwó. Ajógέ mbo, Jisós akpe mmu ekpé manjye. ³⁸ Jisós ákwilégέ manjye, mende ayi aló nchye abó achyége ji εfwyale, ane Jisós mmye nnó ago ji akwólé ji. Jisós ashya aké, ³⁹ “Kéré meso. Ndere ójye mbo, gáre bóó gekpékpégέ genó eyígέ εσωwó ápyeé eta wyé.” Jisós ajógέ mbo mende yimbo afé, akε meló kpaa εwémbó meko agarege yéndémuú galógáló ayi Jisós ápyeé eta wuú.

*Maá Jarós ne mendée ayi ataá nku Jisós
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Jisós achyá akeré égbέ géntoógέ mewaá. Eféé εκwó bóó ábó ágile ji ne áchwógέ áse ji ne metóó megomego. ⁴¹ Mende fo achwó, ayi ákúu ji Jarós, alu muú kpaa né εcha mmyemenene. Ajye kpá Jisós geká nnó ajyé né gepú jíí, ⁴² gétúgέ maá wuú áchwó gbó. Awya lé maá yiná ama mendée, ne alu anmé afyáneapeá.

Ne Jisós aló manjye, ndere ajyé bóó ákwolege ji égbέ ewé ne ewé. ⁴³ Né geluage bóó bimbó mendée

fɔ abó alu ayi manoó mátánege ji mbe, málé aḡmé áfyáneápeá; bɔ́o maka apye kpá meti epó mantoó. ⁴⁴Né geluage bɔ́o bimbɔ́ mendée yimbɔ́ aké né mpu bɔ́o achwó ji né meso anyaá ebwɔ́ ata manó nku wuú. Wyé ndere ataá mbɔ́ manoó mimbɔ́ masó.

⁴⁵ Jisɔs agíí aké, “Waa taá me?” Yéndemuú ashya, Pita aké, “Ata ógéné fɔ ndere bɔ́o áno wó mme áḡmérege wɔ́?” ⁴⁶ Yémbɔ́ Jisɔs ató wyé eshye ajó aké, “Muú fɔ ata me néndé nwú ndere uto útané me mmye.” ⁴⁷ Mendée yi agégé nnó ula úgyá ji achwó mbe ushu Jisɔs awere, akwé ji uká. Éféé alɔ mangaré mbe ushu bɔ́o ako genó eyíge pyé ne ji ataá Jisɔs. Ne ama gáre ntó ndere ji atágé Jisɔs nemée níí nébyé ténéténé. ⁴⁸ Jisɔs aké ne ji, “Maá wa ɔtoó gétúge ɔfyéé metɔ́o wyé ne me, ke pere.”

⁴⁹ Ndere Jisɔs abɔ́ alú jóge ne mendée yimbɔ́, muú fɔ átané né gepúge Jarɔs áchwó gáre Jarɔs aké, “Maá wyé agbó mé, ɔchyege sé ménleré efwyale detú.” ⁵⁰ Ndere ajóge mbɔ́, Jisɔs awú ne aké ne Jarɔs, “Ɔfɔgé, fyé lé metɔ́o ne me, maá wyé apome nyé.” ⁵¹ Jisɔs ne Jarɔs átané áfé. Akwónégé né gepúge Jarɔs, Jisɔs akamé fɔ nnó muú yicha akpe mmu wó, ékosé Pita ne Jɛmsi ne Jɔn ne mma ne nte maá yimbɔ́. ⁵² Bɔ́o ako bí ábó álú éféé, álíli, ádórege mmyé mme. Jisɔs aké ne ebwó, “Deligé sé, mesó mendée yina agbo wó, abelege lé géjya.” ⁵³ Ebwó alɔ manjwáné Jisɔs jwané gétúge ákaa nnó maá awú agbó mé. ⁵⁴ Jisɔs afé né melu ewé ábelé maá yimbɔ́, agbaré ji ebwɔ́, akú ji aké, “Mensɔ́o mendée kwilé ka.” ⁵⁵ Maá yimbɔ́ mendoó wuú ekeré, apeé akwilé ajwólé ka. Jisɔs aké ne bwó kélege menyéé chyége ji anyé. ⁵⁶ Mmá maá yimbɔ́ ne nte wuú aké ágéne

mbɔ, matye mawá ebwɔ́ meno. Jisɔs afye ebwɔ́ ebé nnó ékagé ápyé muú akaá genó eyí gépyé.

9

*Jisɔs ató ángbá áfyáneapeá nnó ápye utɔ́ bíi
(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)*

¹ Né gébé géfó Jisɔs akuú ángbá bíi áfyáneapeá. Achwógé, achyéé ebwɔ́ uto mámbú aló nchye ako abi áchyége bɔ́ efwyale ne mampye bɔ́ mamée átoóge. ² Ne ató ebwɔ́ nnó ájyé ágáre abya gefwage Esɔwɔ́ ne mámpye bɔ́ mamée átoó. ³ Ama jó ne ebwɔ́ nnó, “Deké deyye dékpagé ye genó. Dégbarége meto ye menyéé ye gebá ye ŋka. Ékagé muú abó ndeé eyichá. ⁴ Dekwónégé yendé melo yéndé gepú eyigé dékprégé, bége wye kpaá te délyáge géjí. ⁵ Mbɔ́ge meló éshagé mánsɛ enyú, lyáge éwú. Deke delyage, nóge uká mme nnó mpúpú eyi ébalé enyú né uká étáné mambɛ nkane gepɔ́ eyi gelérege gabo yi bɔ́ biná ápyé.” ⁶ Wyémbɔ́ ne ályá, álɔ mankéné malómáló ágárege Abya Esɔwɔ́ melóméló ne ápyé bɔ́ mamée átoóge mbaá meko.

*Mfwa Herɔd akwé tametame
(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)*

⁷ Né gébé eyigémbɔ́, Herɔd muú alu muú kpaá né gebagé mewaá Galilíí, ji awú ŋgɔ ukprékpé unó bí baá utɔ́ Jisɔs ápye. Akwé tametame, gétúgé bɔ́ fɔ́ ájógé áké Jisɔs yina alu lé mewené Jɔn menwyaá bɔ́ manaá Esɔwɔ́ ne akwilé né negbo. ⁸ Abifɔ́ áké: Elija *Muú Ekpávé Esɔwɔ́ ne áamá chwɔ́ lére mmye mbaá bɔ́, abifɔ́ áké: Elé gekwénégé muú ekpávé Esɔwɔ́ ne áamá kwilé né negbo. ⁹ Herɔd awúgé mbɔ́

aké, “Jɔn nsɔ́o ji mekpɔ ne waá chá me mmage wúmbɔ ufélekpa ebí apye.” Ne akelé meti mangé Jisɔs yimbɔ.

*Jisɔs achyé menyéé mbaá bɔ *delé bɔ́o átáa
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jɔn 6:1-14)*

¹⁰ *Anḡbá Jisɔs bimɔ́o áfe neke ákérégέ meso, ádo ji abya ufɔ́o unó bí ebwó ápyé. Aferé ebwó né gelúagέ bɔ́o ase ebwó áfé ebwó ebwó né meló kpaá ewé ákúu Betsada. ¹¹ Yémbɔ gejamégέ bɔ́o áwúgέ nnó áfé, álɔ mankwólé ji. Agégέ ebwó, ase wyé ebwó ako ne alɔ mangárégέ ebwó ndere gefwage Esɔwɔ gélú ne mampye bɔ́o mamée átóoge.

¹² Nkwale aké akwɔnege baá utɔ́o bií áfyáneápeá ágaré ji áké, “Ese delu fá né mashwɔne. Gáré bɔ́o bina ájye ákélé né malɔ nnó ágéne genó eyigé ányéé ne malú ubélé.” ¹³ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Enyú ambɔ́o chyége ebwó menyéé ányé.” Ashúú ji meko áké, “Déwyaá lé ntó bɔ́ed étáa ne meshúú épea, wá ókelege nnó esé déjyé déná menyéé yi ákwánege gejamégέ bɔ́o bi?” ¹⁴ Abó ájɔ́oge mbɔ gétúgέ bɔ́o álú eké ushye. Ande ebwó ebwó álú *delé bɔ́o átáa. Jisɔs ake ne baá utɔ́o bií, “Gáré ebwó ájwólé matoó matoó, yendé ntoó usa bɔ́o úpéa mesó éfya.” ¹⁵ Ajó́gέ mbɔ, bɔ́o bimɔ́o ájwólé mme. ¹⁶ Jisɔs abó ntóo bɔ́ed eyimbɔ́o étáa ne meshúú épeá, ape ame mfaánebuú, achyé matame mbaá Esɔwɔ, agyá éjí ubauba achyé baá utɔ́o bií nnó ákáré mbaá bɔ́o bimɔ́o ányé. ¹⁷ Ebwó ako ányéé ágbeé. Ne ánerégέ, ányweré ayi álaá ágbeé usá úfyáneupeá.

Pita aké Jisɔs alu muú ayi Esɔwɔ akwere ji ela gefwa

(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Bií úmá ebí Jis̄s anénemmye jimbí, baá utóó bií ábó álú kwókwólé ne ji. Aké anerege agíí ebwó ake, “Ndé gefógé muú njune bós ájósógé nnó me nlu?” 19 Ebwó akeré meko áké, “Bós bi f́ó áké ɔlu mewené J̄n menwyaá bós manaá Ēs̄w̄ɔ, abi f́ó áke ɔlu Elija abif̄ɔ ntó áke ɔlu muú ekpávé Ēs̄w̄ɔ ayi ábó agboó ne ama péé.” 20 Jis̄s ama gíi ebwó aké, “Yé enyú deké nlu waá?” Pita ashúú ji meko aké, “Wó ɔlu *Muú yi Ēs̄w̄ɔ akweré ji elá gefwa.”

Jis̄s agaré efwyale wuú ne negbo níi
(Mat 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

21 Jis̄s afye ebwó ebé nnó ékágé ágaré muú f̄ɔ nnó ji alu Muú yi Ēs̄w̄ɔ akweré ji elá gefwa. 22 Ama j́ó ne ebwó aké, “*Maá Nte Mekwaá abó mangé efwyale dós. *Akpakpa melo chóncho ne ámpyé ure Ēs̄w̄ɔ ne *Anleré mabé Ēs̄w̄ɔ áshyá nyé ji ne áwáne ji. Yémbó ndó éléé ékwónégé akwilege nyé né negbo.”

23 Ne ama j́ó ne bós áko aké, “Yé mbógé muú nyú akélege mambé menkwóle wa, abó manjinte gеме jíi akpa gekwa ji akame ye negbo ne akwólégé me. 24 Mbógé muú akélege mampoó genwá jíi ebyénnó aníige nyé geji, ne mbógé muú akamégé manchyéé genwá jíi getú ya, ebyénnó apomé nyé. 25 Ama gíi aké: Ndé nsá ayi muú ábós, mbógé abege ne unó mme uko ne aníige genwá jíi? 26 Kaáge nnó mbógé mmyé égbóo muú gétuú ya ne mekomejós wa, wyémbó ne *Maá Nte Mekwaá mmyé égbóo nyé ji mansé muú yimbó ndere muú wuú né gébége aké achwó ne gengbó gefwa jíi ne eyi gélú ntó eyigé Ēs̄w̄ɔ ne makiénné ukpea jíi. 27 Kaáge wáwálé

nnó gentɔgé bɔ́ ǎlú mbɔ́ fáná, abi ǎlá gbóo fɔ́ kpaá te ágene nye gefwage Ɛsɔwɔ́.”

*Jisɔs akwɔré gefɔ́ agenege manémané
(Mat 17:1-9; Mak 9:2-8)*

²⁸ Genógé ndɔ́ énee ékógé eyi *Jisɔs abɔ́ ajɔ́ unó bi, ase Pita, ne Jɔn ne Jɛmsi akwɔ́ ne ɛbwɔ́ mfaá mekwɛ́ fɔ́ nno ajye anémmye éwu. ²⁹ Afé, ne ndere abɔ́ anénemmye ushu bií ulɔ́ mánkwɔré ne úla gefɔ́ géchá. Mandeé jii ntó ákwɔré ǎla pópó ashwánege. ³⁰ Wyé mbélépó bɔ́ ǎpéa ákwɔ́ fwéé, eféé ájɔ́ge mejɔ́ ne Jisɔs. Bɔ́ bímɔ́ élé Mosis ne *Elija, ³¹ ne gengbógé Ɛsɔwɔ́ gebɔ́ gegénege mbaá yi ɛbwɔ́ abɔ́ ǎlú. Ɛbwɔ́ ájɔ́ge ndere Jisɔs ajye gbó nyé né Jerosale ndere Ɛsɔwɔ́ aké ébé.

³² Ndere ɛbwɔ́ ábɔ́ jógé ne Jisɔs, Pita ne Jɛmsi ne Jɔn ábɔ́ ákwé géjya. Aké ǎpéle ágé ndere Gengbóge Ɛsɔwɔ́ géshwánege né menyamyɛ Jisɔs ne ande bimɔ́ ǎpéa abi áténé ne ji. ³³ Wyé ndere ande bimɔ́ ǎlyá Jisɔs ájye, Pita aké ne Jisɔs, “Ata, éló ndere ɛsé délú fa. Ɛsé détenege nyé óto úléé, géma eta wye, géma eta Mosis ne géma eta Elija.” Pita ajoge mbɔ́, akaá wó.

³⁴ Wyé ndere Pita ajógé mbɔ́, gekó géchwɔ́ kweré bwɔ́ ne éfɔ́ ékwɔ́ bwɔ́ matɔ́ ³⁵ Meko muú fɔ́ atané mmu gekó aké, “Gége maá wa ayi me njyá na, wuúge ne ji.” ³⁶ Meko yimbɔ́ aké akwyage ágé nnó Jisɔs ala jimbií. Ɛbwɔ́ ákérégé meso ǎla bɔ́mbɔ́ né gébé eyígémɔ́, ágaré ye muú fɔ́ unó bí úpyé né mfaá mékwé wó.

*Jisɔs apye maá ayi améé gesasa atoo
(Mat 17:14-18; Mak 9:14-27)*

³⁷ Bií újyágé ndere Jis̄s ne áhgbá bií áshúlege mekwε εwém̄b̄o áchw̄o, gejamégé b̄oó áchw̄o báne εbw̄o. ³⁸ Muú ama akalé né mmu gejamégé b̄oó bim̄b̄o aké, “Ménleré, nkpa w̄o geká pε maá wa. Nwya éle maá yiná ama, alu mende. ³⁹ *Meló nchye achyége ji εfwyale. Yéndégébé akwilégé ji akalé, akwé mme achuú, akpane upa, ne genfwéné getánege ji meno, meló nchye yimb̄o alyágé ji k̄ok̄oge. ⁴⁰ Nnε baá ut̄oó byε mmyε nnó áféré meló nchye yina ne ápulé ép̄w̄o.”

⁴¹ Jis̄s awúgé mb̄o aké, “Ε é enyú njye enina delu untantamé b̄oó abi dela fyéé mat̄oó ne Εs̄w̄o cháchá w̄o. Nkoge mb̄o met̄oó ne enyú nnó? Mmage bé ne enyú nd̄o eníí ne défyéé mat̄oó ne Εs̄w̄o? Ajógemb̄o, aké ne mende yimb̄o, chw̄o ne maá wyε fa.” ⁴² Ndere ákéne achw̄oó ne maá yimb̄o meló nchye yimb̄o, apye ji akwé mme achwu gbokgbok. Jis̄s anyá meló nchye yimb̄o atané maá yimb̄o mmyε atoó. Jis̄s ashuú ji mbaá nte wuú. ⁴³ B̄oó áko ágégé uto bí Εs̄w̄o awya matye mawá εbw̄o meno.

*Jis̄s ama gare baá ut̄oó bií ndere ji ágboó nye
(Mat 17:22, 23; Mak 9:30-32)*

Yéndémuú ala meno mekp̄o fuú né ukpék̄p̄é unó bí Jis̄s apye, abw̄olé aj̄oó ne baá ut̄oó bií ake, ⁴⁴ “Nénege matu déwú mechó εwé nchw̄oó gare enyú. Achyége nye Maá Nte Mekwaá né amu b̄oó nchye nnó ápyé ne jí ndere éjíí bw̄o.” ⁴⁵ Yé ndere Jis̄s aj̄oó mb̄o, baá ut̄oó bií ákaá ula mechó εwéna w̄o. Genó gefó géwá εbw̄o mat̄oó nnó ye áwú ákaágé ula. Ne εbw̄o áb̄o ntó εf̄o má mangíí ji.

Ndé muú alú muú kpaá
(*Mat 18:1-5; Mak 9:33-37*)

⁴⁶ Ëké éwyage mbeé akwé baá utó Jisós ebwó ebwó nnó waá alú muú kpaá? ⁴⁷ Jisós akaá uféré bwó éféé ne aselé maá fò kóó aténé ne ji né néjkwú né mmye, ⁴⁸ ne aké ne ebwó, “Yéndémuú ayi akamege mampye galógáló ne mamane kóó nkane ayina né mabò ma ebyennó ase mbò lé me, ne muú yí aségé me ebyennó ase mbò lé muú yí atómé me. Kaáge nnó muu yí aséle menyamyé wuú nnó ji apó ye muú fò né geluáge nyú élé ji ne alú muú kpaá.”

Muú yí alá paá wó alu lé awyé
(*Mak 9:38-40*)

⁴⁹ Jón akwilé ne ewú aké, “Ata debó degé mende fò aferege aló nchye né mabò myeé ne dégbé ji gétúgé alá pó fò né geluá gesé.” ⁵⁰ Jisós ajóó ne ebwó aké, “Dégbegé gefogé muú yimbò gétúgé muú yí alá paá enyú alu lé awu nyú.”

Bóó Samarya áshya mánse Jisós

⁵¹ Gébé geláge kwókwólé eyíge Esòwò aséle nyé Jisós mánjye mfaánebuú, Jisós awya metóó nnó abó manjye né Jerosale. ⁵² Ndere alóó mánjye, ató bóó fò né mbe. Akwónégé melò fò né gebage Samariya, ábò mánkelé melu ewé Jisós achwogé ábélege. ⁵³ Bóó bimbò ágégé nnó Jisós akoge mánjye Jerosale, áshya mánse ji. * ⁵⁴ Jemsi ne Jón, áwúgé mbò ágíí Jisós áke, “Ata, nnó déjé mewé étané mfaánebuú éshulé échwó ésó bóó bí ágbó?” ⁵⁵ Jisós abwólé ushu ashulé ebwó ndo. ⁵⁶ Ne alyágé éféé afé melò ewéchá ne baá utóó bíí.

* **9:53** Elú wáwálé nnó: Asé ji wó, getugé bóó Jus ne bóó Samarya ápáa ate.

Gerwágé àṅkwólé Jis̄s
(*Mat 8:19-22*)

⁵⁷ Wyé ndere ákéne ájye né meti, mende fɔ achwó j̄o ne Jis̄s aké, “Nkwólégé wɔ déjyégé yéndé mbaá ayi ójyé.” ⁵⁸ Jis̄s ashúú ji meko né nekanémej̄o aké, “Ushua úwya ambu ayi úbélege wyé, denwyoné dewyaá anywa ne me Maá Nte Mekwaá mpó ye ne melu ewé nshwórege mekpo ngbeé mmye.”

⁵⁹ Eké éwyáge Jis̄s aké ne mende yicha, “Kwólé me.” Mende yimbɔ aké, “Ata gó ngyé nníi kpé nte wa ne nchwó.” ⁶⁰ Jis̄s ashúú ji meko aké, “Lyá abi álú eké áwuú b̄o ánií mewu bwó; ne wɔ ch̄o ójyé ógáre ndere gefwage Es̄wɔ gélú.”

⁶¹ Muú yifɔ ama j̄o ne ji aké, “Ata nkwólege nyé wɔ, yémbɔ gó kpé ngyé ngaré ulagepú ba nnó esé détámé ate ne nchwó.” ⁶² Jis̄s ashúú ji meko aké, “Muú yi agbarégé mé géká mankyá mek̄o ne amagé ja mmye meso akwané f̄o mambé muú ut̄o gébége Es̄wɔ agbarégé gefwa ji wó?”

10

Jis̄s ató àṅkwólé usaá úléé mesó efyanepéa

¹ Depɔ etíré na dékógé, Ata Jis̄s ajya usaá b̄o úléé mesó efyanepéa, ató ebwó ápéa ápéa nnó ábó mbe né malɔ ayi jimb̄o akoge nyé wyeé. ² Ndere atómé ebwó aké, “Mbwé manferé ajá d̄o ne b̄o ut̄o abi áférege ája wó. Nége mmye mbaá Es̄wɔ mb̄o mek̄o nnó ató b̄o ut̄o abifɔ nnó áchwó áferé mbwé wuú. ³ Chóge, ndere déjyé mb̄o kaáge nnó mentome enyú mbaá b̄o mme nkane mágóṅme né mpú ukwaála. ⁴ Deké deyye debogé ṅka, ye géba ye

unó uká ebífó. Deké deyje né menə meti détenégé fə détamé muú ⁵ Yéndé melə ewé dekwənégé, gepú eyigé dékpréne, bóge mbe détamé bəó abi álú né mmu nnó, ‘Nesə nébé né gepú yina’ ⁶ Mbəgé muú alú né gepú eyigəmbə ayi apyé fə nesə, nesə neláa nyé ne ji, mbəge apyé nesə, nesə nékérege nyé eta nyú. ⁷ Dekpregé né gepú eyigəmbə bége wyé éféé, dékpregé fə upú upú. Yéndégenó eyigé áchyege nyú nyége lé nyéé ne eyigé manyú nyúge, getúgé muú utəó abó mambé ne nsá. ⁸ Yéndé melə ewé dekwənégé ásege nyú ábelégé mmu gepú déshagé fə menyéé yi áchyége enyú. ⁹ Pyége bəó mamée átóó né melə ewəmbə, ne gárege ntó ebwó mekomejóó Esəwə nnó, ‘Gefwage Esəwə gechwó kwókwólé ne nyú.’ ¹⁰ Yéndé melə ewé dekwənégé ne áshagé manse enyú, chóge né metəó melə déjóó nnó, ¹¹ ‘Yé mpúpú éyí dékpané né melə enyú, gége éjíná ndere dékwele uká nnó étáné. Yəmbə kaáge nnó Gefwage Esəwə gechwó kwókwólé.’ ¹² Ngarege enyú nnó bií únəó mpa, Esəwə agene nyé melə Sodom meshwe apwə melə ewəmbə.”

*Malə ayi alá áfyé matəó ne Jisəs wó
(Mat 11:20-24)*

¹³ Ake, “Utónkwa ubé nyé ne enyú bəó meló Korasin, utónkwa ubé ntó ne enyú bəó Betsada néndé, ukpékpé ufélekpá ebi mpye eta nyú, mbə mpye nyá ubi mbaá bəó Tiya ne Sidən mbə ályaá mé gabo bwó te gachii, áfyé uchálé mandeé, áwaá matwə né mekpo mánleré nnó ályaá gabo ebwó. ¹⁴ Kaáge nnó bií unəó mpa Esəwə agene nyé bəó Tiya ne Sidən meshwe apwə enyú. ¹⁵ Chyá enyú bəó Kapanəm, déferé nno ngó nyú akwəme nyé te

mfaá mfaá? Ngba! Ashúlege nyé enyú mme kpáte dékwónene melo áwuú bɔ́.

¹⁶ Jisɔs aké achwɔ nére, ajóó ne abi ji atómé aké, “Muú yi awugé enyú ebyennó awú mbɔ élé me, ne muú yi ashyagé enyú ebyennó ashya mbɔ élé me; ne muú yi ashyagé me éleré nnó ashya mbɔ lé Eṣwɔ muú átome me.”

Baá dentɔ́ Jisɔs ákeré meso ne nechóchó

¹⁷ Baá dentɔ́ Jisɔs bimɔ usaá uléé mesó eḡyanepea ákeré meso ne nechóchó aké ne Jisɔs, “Átá ye aló nchye áwuú ésé gébége dényané abi né mabɔ myé.” ¹⁸ Jisɔs ákeré hwó meko aké, “Élu wáwálé, ngé *danchɔmeló ndere atáné mfaánebuú eké dasama akwe né mme. ¹⁹ Wuúge! Nchyé enyú uto ebí dékáge jyá mmyɔ ne ngát ne mma nchyeé enyú uto bí upwó ye uto ebi Danchɔmeló ne genó gefó eyí gépyé enyú gépó. ²⁰ Yémbɔ débégé fɔ ne nechóchó gétúgé aló nchye áwuú enyú. Bége lé ne nechóchó nnó Eṣwɔ asá mabɔ nyú né mmu ηwe ayi alú né mfaánebuú.”

Jisɔs alu ne nechóchó

(Mat 11:25-27; 13:16, 17)

²¹ Né gebé eyigé Jisɔs ájóoge depɔ ti, Mendoó Ukpea épye ji agbeé ne nechóchɔ ne ajóó aké, “Nte wa, Ata ayi abɔ́ mfaá ne mme, mfeé wɔ dɔ́, nkane ɔpyeé nnó depɔ etire detome ne me debe bibií mbaá bɔ́ denjá ne abi ákaá ηwe dɔ́. ɔnené deti gbógónó mbaá bɔ́ abi alá kaáge ye genó nnó ákaá. Élu wáwálé Nte wa, mbɔ ne wɔ mbɔ́ ókelé nnó ébé.” ²² Jisɔs ama jóó aké, “Nte wa achye me unó uko. Muú ayi akaáge gefɔgé muú ayi Maá alú ápó, ekosé Nte wuú ne ye muú ayi akaágé gefɔgé muú ayi Nte

alu ápó ekose Maá ne bɔ́ɔ abi ji ájyaá nnó ápye ebwó ákaá Nte wuu.”

²³ Eké éwyage abwólé ushu ajɔ́ɔ ne baá utɔ́ɔ bií aké, “Enyú dewya éfwó mangé unó bí dégéne mbɔ.

²⁴ Ngarege enyú nnó gejamégé bɔ́ɔ ekpávé Esɔwɔ ne afwa ntó abɔ ákelé mangé unó bi enyú dégéne mbɔ ne manwú unó bi enyú déwuú mbɔ yémbɔ áwuú wó.”

Nekanémejɔ́ mende Samarya ayi alámé metɔ́ɔ

²⁵ Eké éwyáge *Ménleré mabé Esɔwɔ fɔ́ achwó ne defyá né metɔ́ɔ mámua Jisɔs aké, “Ménleré, mpye nnó ne mbó genwá eyi gélagé byé?” ²⁶ Jisɔs agíí ji aké, “Asá né mmu ηwe Esɔwɔ nnó? Ɔjɔ́ɔ wyé ɔwú nnó?” ²⁷ Ashuú Jisɔs meko ake, “Gbógé ne Ata Esɔwɔ wyéé ne metɔ́ɔ wyéé meko, ne mendoó wyéé meko ne uféré byéé uko, pyégé utɔ́ɔ bií ne eshye wyéé meko, tégé wyéé lé ji yéndégébé, ne gbógé ne nte ménémé wyéé ndare ɔgboó ne geme jyéé.” ²⁸ Jisɔs aké ne ji, “Ɖlu cho Pyembɔ ne ɔ́bɔ genwá.”

²⁹ Mende yimbɔ, manleré nnó nkwé wuu alu cho, agíí ji aké, “Mpye nnó ne nkaá nte menémé wa?” ³⁰ Jisɔs agaré lé ji nekanémejɔ́ aké, “Né bií fɔ́ mende fɔ́ atané Jerosale ashulege ajye né Jeriko, aké akwonege meti ánjó apye ji, átule ji, áfɔ́ɔ unó bií uko, ályá ji ala mángbómangbó, ábɔ́ áfé. ³¹ Eké épyembɔ, *mémpye ure Esɔwɔ ashulege ajye né meti ewémbɔ aké agene mende yimbɔ apyamé akoó. ³² Wyémbɔ ntó ne muú Levi áchwɔ́ɔ, alu mempoó ámpyé ure Esɔwɔ, akwónégé éféé, agé mende yimbɔ ji ntó akoó égbé ewé chá. ³³ Eké éwyage mende *Samariya fɔ́ ayi ebwɔ́ alá túgé ne bɔ́ɔ Jus akwóne éféé aké agene mende yimbɔ

meshwε akwó ji metwó. ³⁴ Ajyε báne ji, ashwóné upa bímbw ne mmwó *, ata maweé wyé awé úbí ne ubaá mándée. Abwεé ji anéré mfaá *géjuná jíí, afé ne ji né gepú εyígé ankéé ábélege áchyége manka, éféé ne apelé ji. ³⁵ Bií ujyágé aferé nka achyé mbwó gepú aké ne ji, ‘Pélé me mende yiná. Mbwó gé wchwó gé nka épwó gé εyí, nkerégé meso nshuge nyé wó éjí.’”

³⁶ Jisws agárégé ji mbw, agií ji aké, “Né εbwó bímbw áléé ayi ndé álére nnó ji alu nte menmé mende yi ánjó átulé mbw ji? Garé me.” ³⁷ *Ménleré mabe εswwó ashuú ji meko ake, “Élé ayi agené mbw ji meshwε.” Jisws agaré ji aké chó, “Pyε wyémbw.”

Jisws ajyε gé Mata ne Meri

³⁸ Εwyágé Jisws ne baá utwó bií átane ájyε kwóne né melw fó. Mendée fw ajwólege éféé ayi akamege Mata. Anε Jisws mmyε nnó achwó né gepú jíí. ³⁹ Mata abw awya meso wuú yi alú mendée ayi akámege Meri. Ndere Jisws abw akpené mmu, Meri ajwóle ji né nenkúné mmyε, afwórege unó bí Jisws alérege, ⁴⁰ yémbw Mata né égbé εwuú amyε le mankele genó εyígé Jisws anyéé. Eke εwyage Mata ajyε jów ne Jisws aké, “Atá wó géné ndere Meri alyá me nnó mpyε utwó me mbií? Gáré ji áchwó apwó me.” ⁴¹ Ata Jisws akuú ji aké, “Ww Mata wwane mmyε jyε mampyε gejamégé unó ne wma wchyεge gemε jyε εfwyale; ⁴² Yémbw genó gelu géma élé Meri ne ajyá genó εyígémbw. Amage sé sé gejí eta wuú.”

* **10:34** Ελί wáwálé nnó: Bwó Isréli áselé mmwó bwó ne maweé nkane uka.

11

*Jisṵs aleré ndere muú abṵṵ manemmye mbaá
Esṵwṵ*

(Mat 6:5-13; 7:7-11)

¹ Né gébé gefṵ Jisṵs abṵ anemmye né mbaá fṵ. Aké anerege maá utṵṵ wuú ama achwṵ jṵṵ ne ji áke, “Ata leré ese ndere debṵṵ manemmye mbaá Esṵwṵ wye ndere Jṵn abṵ aleré baá utṵṵ bií.” ² Eféé Jisṵs aleré baá utṵṵ bií ako aké, “Yendégébé deké denemmye jṵṵge nnṵ:

Nte sé, pyé mabṵ mmyé mábé ne énogé
Pye gefwa jyé géchwṵ.

³ Chyegé esé menyéé yi dékélege bií ne bií.

⁴ Jinte gabo yi ese depye eta wyé,
ndere esé ntṵ déjigente gabo yi bṵṵ ápyéé eta esé.
Ṷkamégé esé dékpé né mmuameno.”

⁵ Ne Jisṵs améé aké dése nnṵ, “Mbṵgé ṵlu ne mejeé ne ṵjyegé gáre ji ne metṵṵ utuú ṵké, ‘Mejeé pṵṵ me ntṵ bred éléé.’ ⁶ Menkéé wa achwṵ, mpṵ ne genṵ eyigé nchyege ji, mejeé wyé ajṵṵge nyé nnṵ?”

⁷ Ndṵfṵ ebéé nnṵ ji ashuge ji meko né mmu gepu aké, ‘Ṷchyege me efwyale. Ngbé mé gepú ya mbélé ne baá ba, nkwilégé sé ka mankelé genṵ nchyé wṵ.’

⁸ Jisṵs aké, mende yiná ashyá mánkwilé ka achyé ji menyéé, yé lé alú mejeé wuú yémbṵ ngarege wṵ nnṵ ye épyé nnṵ, gétúgé adṵṵ menómbí dṵṵ dṵṵ, mejeé wuú akwilege nyé ka manchyé ji yendé genṵ eyígé akélege ájyé.

*Jisṵs alerege nnṵ ṵké ṵkelege genṵ, gií Esṵwṵ né
mmyemenene*

(Mat 7:7)

9 “Mbɔ ne ngarege enyú nnó, ‘Gige wyε Εσωω gige, achyεge nyé enyú unó bi dekelege, kelege wyε kelege ápyε nyé enyú degε ubi. Dóoge wyε menombi doó, anénege nyε enyú εwú.’ 10 Kaáge nnó muú yi agigé genó, asele nyε, ne ayi akelé gé, agεne nyε, ne muú yi anogé menómbí, ánénege nyé ji éwú. 11 Ndé muú nyú ayi abεgé nte, ne maá wuú agigé ji meshuú, áchyége le ji mmyɔ? 12 Wá mbɔgé akɔgé nekwanchíí, achyεge lé ji ngat? 13 Mbɔgé enyú ákwaá abi délú bɔ́ nchye, dechyεge unó ulúúl mbaá baá nyú, ndé gepyε ne Nte nyú yi alú né mfaánebuú alá chyégé Mendoó Ukpea mbaá bɔ́ abi ágíge ji?”

*Jisɔs apɔ ula uma ne Belsebɔb mfwa aló nchye
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)*

14 Né gébé gefɔ́ Jisɔs aféré meló nchye ayi apyé mende fɔ́ álaá mbú. Meló yimbɔ aké atanege ji mmyε mende yimbɔ alɔ manjɔ́ mejɔ́. Gejamégé bɔ́ bí awuú ndere mende yimbɔ ajóge mejɔ́ matyε mawá εbwɔ́ meno. 15 Yémbɔ abifɔ́ aké, “Abuú aló nchye né menyamyε bɔ́, elé Belsebɔb mfwa aló nchye ne achyége ji uto nkawu ne ábuú aló nchye.” 16 Abifɔ́ akéle meti mamua Jisɔs. Agíí ji áké, “Pyε ufélekpa ese dégé, manlere nnó Εσωω ne atóme wɔ́.” 17 Jisɔs ákaá genó eyigé εbwɔ́ áférége, ajɔ́ ne εbwɔ́ aké, “Yéndé melɔ́ εwé bɔ́ alá pɔ́ meko ama, éténégé. Mbɔgé ula gepú ukarégé, uké umyε ne ate utyage. 18 Mbɔntó ne élú ne danchɔmelo, mbɔgé bɔ́ bíí ákarégé aké ámyé ne ate gefwa jíí géténégé. Njɔ́ mbɔ, gétúgé enyú deke uto ba utanege mbaá danchɔmeló, ne nkáge mfére aló nchye. 19 Deké mférege aló nchye né uto bí danchɔmeló. Ndere

enyú deké mbɔ, bɔɔ nyú áferege né uto bí wá? Ébyennó ebwɔ ambɔɔ álérege enyú nnó delu gyé.
²⁰ Yémbɔ, mbɔgé élé utó bí Esɔwɔ ne mbuú áló nchye, kaáge nnó Gefwage Esɔwɔ gélo mé fá ne enyú.

²¹ “Enyú dekaá nnó, mbɔgé meto muú akpomégé mmye ne unó bee mámbá gepú jíí, unó bíí uko ubéé cháńéné. ²² Yémbɔ mbɔgé muú yi atóo apwɔɔ ji, achwɔgé kpá ji ne umye, afɔge nyé unó umye bíí ebí ji abó anéré metɔɔ wuú wyé, akaré ne ajeé bíí.

²³ “Muú yi ashyagé manténé né depɔ ta, ébyennó atya lé déti. Mbɔgé muú ashyagé mampɔɔ me nnó apyé bɔɔ ákaá Esɔwɔ, ébyennó achɔ mbɔ élé utɔɔ ba.

Meló nchye ayi akeré meso
(Mat 12:43-45)

²⁴ “Gepɔgé meló nchye gélu nnó, gébégé atanégé muú né mmye akéne akélege melu mangbeé mmye né mmu mewaá. ‘Mbɔgé alá ge melu wɔ, ajɔge aké nkerege meso né mbaá yi ntané.’ ²⁵ Mbɔgé akerege meso ne agegé nnó gepú yimbɔ gela gewa, ákwyé áshwa mé géjí, ²⁶ akerege, afé ase áló nchye abifɔ akénéama abi abɔɔ apwɔɔ ji, ákpé ájwólé mmu. Ne gefɔɔ eyíge muú yimbɔ ábéé gebɔɔ gépwɔ eyíge mbembɛ.”

Metɔɔ megɔmegɔ ewé wáwále

²⁷ Jisɔs ajɔgé depɔ etí, mendée fɔ né mmu gelu-age bɔɔ bimbɔ ado elúlú aké, “Metɔɔ megɔmegɔ elú ne mendée yi ábyené wɔ ne awéé wɔ ne mámbé jíí.” ²⁸ Jisɔs akeré meko ake, “Géjamégé metɔɔ megɔmegɔ gélu lé ne bɔɔ bí awúu mekomejɔɔ Esɔwɔ, ne apyé nđeré aké.”

Bɔɔ ákéllege ufélékpá
(Mat 12:38-42; Mak 8:11, 12)

²⁹ Ndere Jisɔs ajóge depɔ tí gejamégé bɔɔ áchwɔ chóme áwúu. Ne Jisɔs ajóɔ ne ebwɔ aké, “Enyú njye eniné na debɔ. Dekellege me nléré enyú ufélékpa, yémbɔ yé uma nlérégé fɔ, wye lé ufélékpa ebi *Jona.
³⁰ Wyé ndere Esɔwɔ abɔ apyé ufélékpa né mmye Jona manleré utó bií mbaá bɔɔ Ninενε, mbɔntó ne álérege nye né mmye Maá Nte Mekwaá, ne njye eniné na négéne nye. ³¹ Bií unɔɔ mpa Esɔwɔ, mfwa mendée né melɔ Sheba ákwilege nye ashule bɔɔ njye enina ndo nnó ápye gabo. Néndé, atané nya kpaá tete ewu áchwɔ wú unó bi mfwa *Solomun álére nya bɔɔ ne déngá. Kaáge ye nnó muú alu mbɔ né metɔɔ metɔɔ enyú ayi álérege mekomejɔɔ ne déngá apwɔɔ mfwa Solomun yémbɔ défyéé fɔ matu manwúge wɔ. ³² Bií mpa, bɔɔ Ninενε ntó áshulege nyé ndo mbaá nje eníné fi gétúgé ebwɔ abɔ awúu mekomejɔɔ Esɔwɔ ayi Jona abɔ agare ne ákwɔré matɔɔ bwɔ. Muú yichá alu fá nána ayi mekomejɔɔ wuú apwɔɔ ayi Jona, ne enyú dewuú fɔ ji.

Jisɔs alerege bɔɔ geŋgbógé menyammye
(Mat 5:15; 6:22, 23)

³³ “Muú álwégé fɔ étuléká ábele bíbí. Yé gesá akpáné fɔ akwéré ewú. Anma ewú mfaá nnó bɔɔ ákpege mmu gepú ágéné mbaá. ³⁴ Amé mekwaá álu eke etulékáŋ né menyammye wuú meko. Mbɔgé amε jyé álú chánéné, kaá nnó menyammye wyé meko abéé ne geŋgbɔ, ne mbɔgé amε jíí apɔ chánchá agene gemua mbaá meko. ³⁵ Muú abɔ mancheré chánchá agé nnó geŋgbɔ eyigé ji aferé nnó agene gépɔ fɔ lé gemua. ³⁶ Mbɔgé muú

akwólégé genjgbó wáwálé, ayi depò tíí délá pò né gemua, genwá jíí geko gebéé nyé pópó ndere mewé egénege né gemua.”

*Jisòs ashule ndo mbaá anleré mabe Esòwò ne ekwò
bòó Farasi
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)*

³⁷ Ndere Jisòs alú ajóge mbò, muú Farasi fò akú ji nnó ajyé anyé menyéé ne ji né gepú jíí. Ajye kpé ajwólé, ebwó álò manyé menyéé. ³⁸ Muú Farasi yimbò agégé nnó Jisòs alò manyé menyéé ayi álá shwóné amu wó ala meno mekpo fuú. ³⁹ Jisòs aké ne ji, “Enyú bòó Farasi dewya matòó nchye ne usée. Néndé gepòge nyú gélu éké muú ayi ashwònege meso amò ne uchweri menyé, yémbò né mmu, abelege unó bi ji abòó né mati mabomabo. ⁴⁰ Ama jóó aké: Enyú delu ukenkené bòó. Enyú dekaá fò nnó Esòwò yi akwyé meso genó ji ne akwyé ntó mmu wó? ⁴¹ Genó eyigé enyú débòó mampye gélu nnó, bóge genó eyigé gelu mmu bò akpánkpa menyéé nyú déchyé mbaá bòó gekpo. Eféé matòó nyú ntó ábé nyé pópó né depò deko.

⁴² “Utonkwa úlú ne enyú bòó Farasi. Enyú dekarege menyéé yi dékpáne né makòó nyú dékaré malú afya, déchye Esòwò melú ema. Yémbò depyé unó ebí úlú cho mbaá bòó ne dejinte mangbógé ne Esòwò. Pyege ukpékpé unó bina. Yémbò délyage fò manchye echye ewé enyú debò dechyege me.

⁴³ “Utonkwa úlú ne enyú bòó Farasi degboó mánjwólé malú ujwólé ayi énogé né mmu macha mmyemenene ne dekelege nnó bòó átámégé enyú ne énogé ne matoó gese.

44 “Utónkwa úlú ne enyú, délu eké manome ayi álu bibi. Bóó ákéne mfaá ákaá f́ nnó ákpáne mbó lé getoó wá.”

45 Jisós anérégé manjóó depó eti, Ménleré mabé Esówa ama aké, “Ménleré ójóoge mbó depó etíré na, óshye mbóntó esé.” 46 Jisós ashúú ji meko ake, “Utónkwa úlú ntó ne enyú Anleré mabé Esówa, enyú denerege bóó matuú ayi ánoó nnó ákpa, mánwó ebwó yé dachyé déwólé.

47 “Utónkwa úlú ne enyú; enyú dékwyege manómé bóó ekpávé Esówa abi ante nyú abó áwané, yémbó deshya meko mejóó ebwó.

48 Mámpye mbó enyú degame mbó lé ante nyú né unó bi ebwó ábó ápyé. Awá bóó ekpávé Esówa, nána dékwyege manome bwó. 49 Esówa mfwa déngá né gétú eyíge mbó aké, ‘Ntáme nyé ebwó bóó ekpávé ne ángbá bá. Ebwó áchyége nye gentogé bóó ba bimbo éfwyale ne áwáne nyé abifo.’ 50 Elé nje eníné na ne Esówa agíge nyé ebwó gewu eyíge bóó ekpávé bíí, abi bóó álóó manwáné te mme yina alóó úla, kpaá te nána. 51 Aló nyé mángii manoó mewené Ebel ákwóné ami Sakariya ayí ebwó áwáne ji né mmu écha upe Esówa, metóómetóó gelú eyíge ápye upe ne melu ewé bóó álá kpéné tametame. Ngarege enyú wáwálé nnó Esówa aló nyé mángigé nje eniné na gewugé bóó abi áwané.

52 “Utónkwa úlú ne enyú Anleré mabé Esówa. Debí egbógóló menómbi ewé muú akoógé ne akaá Esówa. Enyú ambóó dékélégé f́o mankoó wyé dekaá uchánchá bii, wyembó ntó ne dégbéé bóó abi akelé gé mankoó wyé.”

53 Jisós anérégé uno ebi manjóó, eké ewyage

atané dafye, Anleré mabé Esɔwɔ ne bɔɔ Farasi áshulé ji mmye, ágií ji bɔ nkwé ne gejamégé depɔ nnó áwú ewé étánege nye ji meno. ⁵⁴ Agige ji mbɔ nnó akwegé nekwené menó ne εbwó amhá ji mechɔ mmye.

12

*Muú akaágé bwóle fɔ Esɔwɔ
(Mat 10:26, 27)*

¹ Ndere Jisɔs alú jɔɔge depɔ eti, gejamégé bɔɔ áchwɔ nó ji mme, ájá eké ushye te áhéméree ate. Jisɔs abwólé kpé ushu ne baá utɔɔ bíí aké, “Sege gébé ne gepɔ eyigé bɔɔ Farasi * áwyá, alú lé bɔɔ dembwólé. ² Kaáge nnó genó gefɔ gépɔ eyigé ákwérége gejí, bɔɔ alá géné nye ne eyigé ábigé ntó géjí bɔɔ alá kágé nye gépɔ. ³ Ebyennó, depɔ deko etiré enyú dejɔɔge lé né metɔɔ utuú, áwúu nyé déti bíí gbɔɔ. Ne depɔ etiré enyú degbe gepú dejɔɔge geju, bɔɔ ako áwúu nyé déti.

*Muú ayi débɔɔ mamfɔ lé Esɔwɔ épɔfɔ mekwad
(Mat 10:28-31)*

⁴ “Ajeé ba, ngarege enyú nnó défɔgé fɔ bɔɔ. Akáge wá lé muú wáne ne ákáge pyé esé genó eyigéchá. ⁵ Ngarege nyé enyú muú yi debɔɔ mamfɔ. Fɔge lé Esɔwɔ ayi awagé muú, alú wyá uto mamfúmé muú yimbɔ né mewε ewé élá nómégé. Ngarege enyú wáwálé nnó ji ne alú muú ayi debɔɔ mamfɔ.

⁶ “Pɔ enyú dekaá nnó akpóɔ baá denywɔné átá ne ŋka eyi élá fuú yé genó wó. Yémbɔ Esɔwɔ abya ye

* **12:1** Elú wáwálé nnó: Gepɔ eyigé bɔɔ Farasi ne bɔɔ Sadusi getené mbaá *Yis.

maá enwyóné ama wó. ⁷ Ne enyú, Eṣṳwṳ akaá mpa déŋkaáré mejwε eti délú yéndémuú nyú mekpó. Dechyεgé gεmε genyú εfwyale néndé deŋεá gεmε né mbε ushuú Eṣṳwṳ dépwṳ εkwṳ denwyṳné.

*Muú ayi áfyéé metṳṳ ne Kras ne ayi ashya ji
(Mat 10:32-39; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Ngarege enyú nnó yéndémuú ayi ágárege gbṳŋṳné né mbε ushu bṳṳ nnó alu muú wa, Maá Nte Mekwaá ntó akamege nyé né mbε ushu makiénné Eṣṳwṳ nnó muú yimbṳ alu awuú. ⁹ Yémbṳ, yéndémuú ayi áshyágé né mbε ushu bṳṳ nnó akágé me, nshyaá nyé ntó ji né mbε ushu makiénné Eṣṳwṳ.

¹⁰ “Génó géma eyigé débṳṳ mankaá gélú nnó, Eṣṳwṳ akage jínte gabo muú ayi ájṳṳge mejṳṳ mebomebo ne Maá Nte Mekwaá, yémbṳ muú ayi ájṳṳge mejṳṳ mebomebo ne Mendoó Ukpea, Eṣṳwṳ ájígé fṳ nte gabo wuú.

¹¹ “Kaáge nnó gébé gékwṳnege nyε eyígé ápyéne enyú muú ama ama mánjyε téne unṳṳ mpa né macha mmyεmenεne, ámage sé enyú nnó déténe mbε ushu afwa melṳ ne bṳ gṳmena. Gébé eyígémbṳ gekwṳnégé, désomé gé fṳ nnó depyε nyé nnó ne dépoṳ gεmε genyú, yε nnó dejṳṳge nyé nnó. ¹² Né gébé eyigémbṳ, Mendoó Ukpea égárege nyé enyú genó eyígé débṳṳ manjṳṳ.”

Nekanémejṳṳ gekenénége mfwa

¹³ Ndere Jisṳs abó achyége baá utṳṳ bií majyεé na, muú fṳ né mmu εkwṳ bṳṳ ajṳṳ ake, “Ménleré, gáre menmε wa akáre geteégé nte sé achyé εya.” ¹⁴ Jisṳs akuú ji aké, “Mejeé, waá ake me mpáné bṳ mpa nyú ne nkáre geteé genyú?” ¹⁵ Abwṳlé, ajṳṳ ne bṳṳ

ako aké, “Sége gébé, ekagé dénéré matṵó né unó mme dṵó, néndé, geṅwágé muú gepó fṵ lé né unó bi ji awya. Yé ábé lé ne gefwa nnó?”

¹⁶ Jisṵs ajóge mbṵ, ató ebwṵ nekanemejṵó ake, “Mfwa fṵ abó alu ayi awyá mekṵó wuú ewé éṵmṵ ményeé dṵó. ¹⁷ Agíí gemε jíí ake, ‘Mpyε nyé nnó? Mpó sé ne melú ewé mbélégé menyéé wa. ¹⁸ Ewyage ake, ‘Genó eyígé mpyε nyé gélú nnó.’ Mmu nyε utó ba, ntané ebi uṅea; mbélége nyé menyéé ne mbwé menyéé wa meko eféé. ¹⁹ Mpyεgé mbṵ, njóge nyé ne gemε yá nnó nana njyé gbée mmyε. Nwya gejamé menyéé ayi nnyéé né gejamégé aṅmε. Njye nyégé, nnyúgé mmṵó ne nnyégé geṅwá.’ ²⁰ Nḍere áférégé mbṵ, Eṵwṵ akuú mende yimbṵ ake, ‘Wṵ geṅkekenegé muú áséle geṅwá jyé ne utuú bína ne unó byé ebí ṵbelé, ulá nyé ebi wa?’ ” ²¹ Jisṵs aké ne ebwṵ, “Wyé na ne epyé nyé ne muú yi akélegé unó uko nnó ubé ebií ayi álá akélegé unó ebí mampyε depṵré Eṵwṵ.”

Jisṵs alerege nkane debṵó mambé ne Eṵwṵ ne unó mme

(Mat 6:24-34)

²² Jisṵs anérégé aké ne baá utṵó bíí, “Nḍere elúmbṵ, ngarege enyú nnó dechyégé fṵ gemε enyú efwyalé mankelé genó eyigé dényé ne mandeé ayi défyéé nyε. ²³ Kaáge nnó geṅwá enyú geṅeá gepwṵ menyéé ayi dényéé ne menyammyε enyú aṅeá apwṵ mandeé ayí défyéé. ²⁴ Pége denywṵné, detí depṵné menyéé, déferege ne débélégé mbwé. Dépó yε ne malu ayí débelege menyéé, élé Eṵwṵ ne achyége detí menyéé. Ne enyú denṵeá dṵó né amε Eṵwṵ depwṵ denywṵné. ²⁵ Déchyégé gemε

nyú efwyale, ndé muú nyú ayi mesóme wuú ekáge gbéé yéé bíí uma né aḡme ayi Esɔwɔ achyé jí nnó débélé fá mme? ²⁶ Epyé nnó ne ji amyε mambé ne unó uko ebi úchyége ji geḡwá, ayi álá kaágé pyé ye ekéké genó ewéna? ²⁷ Pége dégé unó mewaá ebi úkome ukoó ulúúló ndere úwéné, úpyé fɔ utó, ukwyége ye mandeé. Yémbɔ ngarege enyú wáwálé nnó ye Mfwa *Solomun ayi abó awyá unó uko, apó ye ne nkú ayi alómé akwóné ukoó ebi unó bina. ²⁸ Mbɔgé Esɔwɔ achyεge bya mewaá bina ukoó ulúúló. Bya ebí fina úlú ube geyá úgbó atuú áfyé mewε, deféré nnó ákágé chyéé fɔ enyú mandeé apwɔ ndere ji apele bya mewaá? Metóó ewé enyú defyεé ne Esɔwɔ éḡené kpaá épwɔ amu. ²⁹ Ebege mbɔ, dechyége fɔ geme enyú efwyale mankélégé genó eyigé dényéé ne eyigé dényúu nyé. ³⁰ Elé bɔó bi álá kaágé Esɔwɔ ne áchyége geme bwó efwyale yendegébé mankélégé unó bina. Kaágé nnó Nte nyú Esɔwɔ akaá me nnó debɔ mambε ne ubi uko. ³¹ Ne myége mangε meti ewé Esɔwɔ abeé mfwa nyú, dépyεgé mbɔ, achyεge nyε enyú unó bina uko.

*Ekágé muú abya Esɔwɔ gétúgé unó mme
(Mat 6:19-21)*

³² “Baá ba, défɔgé, ye lé délá déja wó, Ata Esɔwɔ ajya mé enyú nnó dényéé geḡwá né mmu gefwa jíí. ³³ Kpóge unó bi déwya uko, déchyε ḡka yimbɔ mbaá ubyá bɔó. Kelege úba ebi ulá chógé, ewéna eléré nnó debéle gefwa genyú né mfaánebuú mbaá yi genó gélá kaáge ta. Yé menjó álá kaágé jó, ye ukye úla kaágé nyé. ³⁴ Kaáge nnó mbaá ayi muú ábélege gefwa jíí, efeé ntó ne metóó wuú ebéé.

Bɔ́ Kras ábɔ mangilé ji

³⁵ “Kpómege mmye lwege mawε álúli, ³⁶ dégile nɔ́rɛ́ bɔ́ ágile nte bwɔ́ nnó akéré meso né epáá neba ewé ji ayyé. Akérégɛ́ meso adogé menómbí ákágɛ́ néne ji éwu ténéténé. ³⁷ Efwɔ́ élú né baá defwé abi nte bwɔ́ akérégɛ́ meso, ábánege ebwɔ́ peé! Ngarege enyú wáwálé nnó, akpomege nyé mmye, agaré ebwɔ́ nno ájwólé ka ji akpá menyéé achyé ebwɔ́ ányé. ³⁸ Efwɔ́ élú né baá defwé abi mbɔ́gɛ́ mbɔ́ gepú achwɔ́gɛ́, ye ne metáó utuú ye gejyéjyégɛ́ bí, ábánege ebwɔ́ peé.

³⁹ “Kaáge nnó mbɔ́gɛ́ mbɔ́ gepú akaáge gébé eyigé menjó achwɔ́ gyá nyé geji akpé mmu, mbó ajwólé abame géjí nnó menjó akáge achwɔ́ agyá akpé mmu. ⁴⁰ Enyú ntó kpómege mmye, gétúgɛ́ Maá Nte Mekwaá akerege nyé meso né gébé eyígɛ́ délá dékágɛ́.”

Baá defwé abɔ mampye matáó bwɔ́ chánchá
(Mat 24:45-51)

⁴¹ Pita akuú Jisɔ́s aké: Atá, “Ótó mbɔ́ nekanémejóó eni né eta esé waá mbaá bɔ́ ako?”

⁴² Ata ama ló mangaré ebwɔ́ ake, “Bege ndere maá utáó ayi awyaá denge, apye utáó bíi chánchá. Nte wuú alyaáge ji ne baá defwé abifɔ́ nnó apélé ebwɔ́, achyεge ebwɔ́ menyé chánchá né gébé gelógéló. Maá utáó yiná alu ndé gefɔ́gɛ́ muú?

⁴³ Galógáló abέé nyε ne maá defwé yimbɔ́, gébégɛ́ nte wuú akérégɛ́ meso agéne nyε nnó ji apye utáó bíi chánchá. ⁴⁴ Ngarege enyú wáwálé nnó nte wuú abelege nyε ji ndere muú kpaá né unó bi ji awyaá uko nnó apélé. ⁴⁵ Ne mbɔ́gɛ́ maá utáó yimbɔ́ abέgɛ́ ayi áwyaá gepɔ́ gebogebo, ajóge nyε

ne geme jíí aké, ‘Nte wa abelege nye dɔ́ɔ ne achwó,’ ne alɔ nyé mantúlégé baá defwé abifɔ, andée ne ande ne manyéégé menyéé ne manyúgé mmɔ́ɔ te mapyéne ji. ⁴⁶ Mbɔ́gé apyéégé mbɔ, nte maá utɔ́ɔ yimbɔ achwɔ kwó nye ji neɲmé né gébé eyígé ji alá kaá nnó achwó wó. Abanégé ji mbɔ, achyége nye ji gekpékpé efwyale ewé ebɔ́ɔ epwɔ́ɔ amu nnó ájyé ábáné bɔ́ɔ ubée

⁴⁷ “Maá defwé ayi akaágé genó eyígé nte wuú akélege nnó ji apye ne alá pye géjí wó, nte wuú agarege nnó ábwólé ji ula ádó chánéné. ⁴⁸ Mbɔ́gé maá utɔ́ɔ alu ayi apyegé gyé né mechó ewé akpáne matúlé, yémbɔ élé alá kaá genó eyígé nte wuú akélege wó, ajíí matúlé ájámé. Enyú debó mankaá nnó muú yi áchyegé ji gekpékpé gé genó, ji ne ame mako apéle. Muú yi áchyége ji genó eyígé mbó, ji ne áchérege ji chánéné.”

*Mekomejɔ́ Jisɔs achwó ne mawámé épɔ́fɔ nesɔ
(Mat 10:34-36)*

⁴⁹ Jisɔs ama jɔ́ɔ nnó, “Nchwó né mme yiná manlwéé mewε, ne mbɔ́gé ébɔ́ élɔ mé manlúlé, mbó metɔ́ɔ égɔ́ɔ me. ⁵⁰ Afyé nyé me né efwyale wyé ndere áfyé muú mmú nnyi nnó awó manaá Esɔwɔ. Wyé kpaá depɔ́ etí dékogé ne metɔ́ɔ wa ékwené.

⁵¹ “Enyú deféré nnó nchwó fá mme mámpye nnó bɔ́ɔ ábé nesɔ ne ate? Kaáge nnó nchwɔ lé mámpye bɔ́ɔ áfá mbwa ne ate. ⁵² Lɔ nána ɔjyégé mbe, bɔ́ɔ ábé gé makpó áta né ulá gepú, ákárege nyé, álé ábéé nyé né égbé wá, ápea áshyá nyé me. Mbɔ́gé ápea álú égbé wá, áléé áshyá nyé me. ⁵³ Nte ashya nyé manwú mechó ne maá wuú ayi mende, maá ayi mende ntó ashya nyé manwú mechó ne nte wuú.

Mmá ashya nyé ewé maá wuu ayi mendée, maá ntó ashya nyé ewé mmá. Nmogétá ashya nyé ewé mendée maá wuu, mendée maá wuu ntó ashya nyé ewé nmogétá wuu.”

*Muú abó mancheré akaá ndere ji atené ne Esɔwɔ
(Mat 16:2, 3)*

⁵⁴ Jisɔs ama jɔɔ ne ekwɔ bɔɔ aké, “Enyú degɛgɛ gekó yɛndégébé géké génywérege dejɔgɛ deké, ‘Manaá achwɔ kwé. Ne akwene ntó.’ ⁵⁵ Yéndégébé degɛgɛ nnó, ‘Gefwene nebá gélé chwɔ’ dekaá nnó genɔme gechwɔ jyá. Ne mbɔntó ne ébéé. ⁵⁶ Enyú bɔɔ dembwólé, ndere dépéle mfaá ne mme délóo ndere bií ubé nyé. Epye nnó ne enyú delá géné unó bí Esɔwɔ apyé mbɔ né gébé eyí?”

*Kwye depɔ ne muú mawámé wyé
(Mat 5:25, 26)*

⁵⁷ “Enyú ambɔɔ dekágɛ fɛre fɔ, dékáa genó eyí gélú cho eyígɛ débɔɔ mampye? ⁵⁸ Mbɔgɛ muú nyú abɔgɛ efwyale ne muú mawámé wuu, ne muú yimbɔ ajyɛge kpó ji né eso, abɔ mankwɔ ji mata nnó ajá mechó ewémbɔ meso ndere ebwɔ alú jyéé jyéé. Ebege alá pyémbɔ wɔ mbɔɔ ujwɔɔ ajye nyé ne ji mbaá mémpané mpa. Ne mempané mpa afye ji né amú bɔɔ bɔ nku, ne bɔɔ nkú áfyéé nye ji denɔ. ⁵⁹ Ngarege enyú nnó, átánégɛ nyé denɔ etirémbɔ kpaá te ákwólé ujwɔɔ bimbɔ uko.”

13

Kwóré metɔɔ wyé ne apɔ mbɔgɛ mbɔ fɔ wɔ ɔgbɔ

¹ Né gébé eyigémbɔ, bɔɔ áchwɔ gáre Jisɔs mechó fɔ ewé ebɔ epyéé ne bɔɔ Galilií fɔ. Ndere ebwɔ ápyé upe, Palet Góména né Rom, ató bɔɔ nnó áwá ebwɔ.

Ajyεge áwá bɔ́ bimbɔ ne manoó bwɔ́ macho ne amí menya εyí ápyé upε. ² Jisɔs awúgέ mbɔ agií aké, “Déferé nnó bɔ́ abi ágbó mbɔ, élé ápyéé ubeé ápwɔ́ bɔ́ Gálilí abifɔ? ³ Εpófɔ mbɔ. Ngarege εnyú nnó: Mbɔgέ délá *kwɔré matɔ́ nyú wɔ́, deniíge nyé gemε nyu geko nka ama. ⁴ Tége genó εyí gépyé né meló Silɔm. Εnyɔη εκwé έwá bɔ́ nekwuneálée. Déferé nnó bɔ́ bí ágbó mbɔ, élé εbwɔ́ ápyéé ubeé dɔ́ ápwɔ́ bɔ́ Jerosale abifɔ? ⁵ Εpófɔ mbɔ. Ngarege εnyú nnó, Mbɔgέ delá kwɔré matɔ́ nyú wɔ́, deniíge nyé gemε nyu geko nka ama.”

Nekanémejɔ́ genɔ́ εyi gélá wɔ́mε

⁶ Ne Jisɔs agaré εbwɔ́ nekanémejɔ́ εni ake, “Mende fɔ abɔ́ apε genɔ́ *gefɔ́ né mekwɔ́ wuú, gébé gékwónégé ajye pε nnó genɔ́ εyigémbɔ gewɔ ne ji akýé umpomé ne ye géma agé wɔ́. ⁷ Né gébé εyigéfɔ, ajɔ́ ne muú utɔ́ wuú aké, ‘Aηmé álé mbɔ aléε ayi nchwɔ́ mankyé umpomé fá né genɔ́ εyi ne ye gefɔ́ ngéné. Ke géjí gékwé, géfɔ́ mbaá detú.’ ⁸ Muú utɔ́ aké, ‘Atá, nne wɔ mmyε, ma lyaá géjí gébé né ηme néma. Nchome nyé ula bií ngyá, ngbele ujwaá wyé. ⁹ Mbɔgέ ηme néchá gewɔgέ εlɔ́, gélagé wɔ́ wɔ́ okágé ké geji ηηmé mme.’”

Jisɔs apye mbwéré mendée alɔ́ mankene né bií uwyaá

¹⁰ Bií uwyaá bɔ́ Jus fɔ́ úkwónégé Jisɔs abɔ́ alerege bɔ́ né mmu εcha mmyεmenεne. ¹¹ Mendée fɔ́ abɔ́ alu έféé, ayi meló nchye ájyálé ji gempyó, ála ke pyópyó. Ameé né aηme nekwúuneálée ne akágé nyaá mmyε aké cho. ¹² Jisɔs age mendée yimbɔ,

* **13:6** Εlú wáwálé nnó: Genɔ́ εyige mende yimbɔ apéne akuú geji *fig.

akuú ji ne aké ne ji, “Mmá lɔ nána ɔjyégé mbe nemée néé nébyé.” ¹³ Ajóge mbɔ anéré ji ebwɔ mmye, téné téné mendée yimbɔ atoo, anyaá mmye atené cho, alɔ mamfégé Eɔwɔ.

¹⁴ Muú kpaá né echa mmyemenene agége nnó Jisɔs apye mendée yiná atoo bií uwyaá bwɔ, metɔɔ ésó ji. Alɔ manwégé bɔɔ aké, “Ndó élú ékéné eyí bɔɔ ápye utɔɔ. Chwóge lé né ndɔ yimbɔ nnó ápye enyú detoo. Muú amagé chwó sé né bií uwyaá.”

¹⁵ Atá Jisɔs aké ne ji, “Enyú bɔɔ dembwólé! Yéndé bií uwyaá, yéndemuú nyú, akágé ná mpɔ wuú nnó ajoyé ányú manaá? ¹⁶ Mechó ewé mendée yina élú nnó alu mpyáne Abraham, ne danchɔmeló afye ji né efwyale né aɣme nekúuneálé. Eɔ galógál nno áféré ji né efwyale bií uwyaá?” ¹⁷ Jisɔs ajóge mbɔ, bɔɔ mawámé bií mmyé égbó ebwɔ yémbɔ gejamégé bɔ álú ne nechóchó né ufélékpa ébi Jisɔs apyé.

Nekanémejɔ mbwé ayi ákuú ji Mɔsta

(Mat 13:31, 32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Ne Jisɔs agii geme jii aké, “Gefwage Eɔwɔ gélú mbɔ nnó? Mmegeré ná geji ne ndé? ¹⁹ Gélú nkane mbeé mbwé ayi ákuú mɔsta, eníne muú abɔɔ apené né mekɔɔ wuú. Néchíge, néwé, nébwólé gekpékpége genɔɔ ne denywɔné déténege anyua bwó wyé.”

Nekanémejɔ Yis

(Mat 13:33)

²⁰ Jisɔs ama gii geme jii aké: “Mmage mée na gefwage Eɔwɔ ne ndé? ²¹ Gelú ntó nkane yis uka ébi upye bréd amualé ébi mendée abɔ achwaré ne gejamégé flawa abelé kpaá te flawa meko amuále.”

Menómbi mamkpe né genwá eyi gélá gebyeé élú mómálé

(Mat 7:13, 14, 21-23)

²² Jisós alú kéne ajye né Jerosale. Ndere ajyé, akoge malómáló, alerege bós mekomejós Esowó.

²³ Muú fò agií ji aké, “Ata, bós bií ányeé nyé genwá eyi gélá gébyeé ábeé nyé élé gachyé?”

Ne Jisós aké ne bós ako, ²⁴ “Enyú myége lé mamkpe né menómbi ewé élú mómálé nnó depó. Néndé ngarege enyú nnó gejamégé bós ámuáme nye mamkpe, ne metí ébé nye. ²⁵ Gébé gékwónege nye, eyígé mbós gepú akwilege ka, agbé menómbi. Gébége agbége ewú, enyú bí délaá dafye denóme nye menómbi dekuú nnó, ‘Ata, néné esé menombi.’ Ne ajoge nye ne enyú aké, ‘Nkágé fò mbaá yi enyú detané.’ ²⁶ Enyú delo nye manené mmye deké, ‘Pó esé debó dejwolé mbaá ama ne wó, denyé menyeeé, denyú mmós? Pó óbó óchwó né melo sé ogarege bós mekomejós Esowó?’ ²⁷ Yémbó ashúge nye enyú meko nnó, ‘Ngarege enyú, nkágé fò mbaá yi detané. Kwílege me ushuú. Enyú dekene depye nchye!’ ²⁸ Ne degene nye Abraham, Asek, ne Jakób chónchó ne bós ekpávé Esowó ako ndere ájwolé mbaá ayi Esowó ágbárege gefwa jíí, enyú delile nye, ne denyeé mánéné ne matós usó. ²⁹ Né gébé eyígémbó bós átánege nye né umé maló mme mako, manye gefwa eyigé Esowó ágbárege. ³⁰ Kaáge nnó bós fò abi anóge mbó ebwó, álaá nye bó apó mpa ne bós abi álu bó apó mpa álaá nye afwa.”

³¹ Wyé né gébé eyígémbó, bós Farasi fò áchwó garé Jisós aké, “Kwélé fa chó geba eyigéchá néndé Mfwa *Heróð akélege manwá wó.” ³² Jisós aké

ne ebwó, “Chóge dégáre muú defyá yimbó nnó, ji akaá nnó mferere aló nchye fina mmage mpye bóó mamée átoó ne wyémbó ne mmáge pyé geyá. Fí ndó élé ne nnérege utóó ba. ³³ Yémbó yélé mbó njóó, mbó manlyá fina njye Jerosale, nkene neke geyá ne ndó epéa. Elómé fó nnó áwá muú ekpávé Esòwò né mbaá yichá ékosé né Jerósále wó.”

Jisós asomége Jerosale
(*Mat 23:37-39*)

³⁴ Jisós aló mánsómégé ake, “E é Jerosale, E é Jerosale, dewane bóó ekpávé Esòwò ne detome abifó ne mataá, bóó dentóó abi Esòwò atómé eta nyú! Mmua mé ndó ndó ne ndó, manyweré enyú nkwere nkane mekwò akwérege baá bíí, yémbó enyú dékélégé fó. ³⁵ Gége yé nnó, meló nyú éla mé mábómé. Ne ngarege enyú nnó, eló fina ejyégé mbe, enyú démágé gésé me kpaá te bíí ebi enyú dejóge nyé nnó, ‘Mejé ébé ne muú ayi achwóó né mabó Atá!’ ”

14

Jisós ama pye mende fò atóó né bíí uwyaá bóó Jus

¹ Né bíí uwyaá ebífó, Jisós ajye nyé menyéé né gepúgé mende fò. Mende yimbó abó alu muú kpaá bóó Farasi. Ndere Jisós alú éféé, bóó ápéle ji chwéchwé, nnó ágé genó eyíge ji apye nyé bíí bimbó. ² Eféé mende fò ayi uká ne amu úmualé, abó atené mbe ushu Jisós, ³ Jisós agíí bóó Farasi ne Anleré mabé Esòwò abi álú ntó eféé aké, “Ebé esé egaré nnó muú akage pye muú nemée atóó né bíí uwyaá?” ⁴ Yémbó ebwó akeré ye ji meko wó. Ne Jisós agbaré mende yimbó apye ji atóó, agaré ji nnó

ajyé. ⁵ Eké éwyage Jis̄s agií ebw̄ aké, “Mb̄gé muú nyú f̄o ne maá wuú akwegé né gepyégé manaá bií uwyaá, ye élé mp̄o wuú ne akwené, muú yimb̄o anyógé wáwá akpé mmu aféré ji?” ⁶ Nkwé yiná apw̄o ebw̄o amu, apye ebw̄o ála b̄omb̄o.

Es̄w̄o aklege lé muú yi alá bwégé mmye ne ayi anéne mane

⁷ Jis̄s agégé nnó b̄oó abi ál̄o bw̄o epaá, áchw̄oge ájyá lé malu ujw̄olé malómál, agaré ebw̄o nekanémej̄o éni aké: ⁸ “Yéndegébé ákugé muu né epaá neba ajw̄olé lé né melu ewé b̄oó ako ájw̄olege. Akelégé f̄s melú énogé. Mb̄gé ojw̄olége wyé, ékáge bé nnó ákuú mb̄ontó muú yi apw̄oó w̄o. ⁹ Gébége muú yimb̄o achw̄ogé, mb̄oó epaá agarege nyé w̄o nnó, ‘kwílé melu ujw̄olé ewe, muú kpaá ajw̄olé.’ Mb̄gé épyégé mb̄o ojw̄olege nyé né melú ewé élá p̄o ne énogé, éféé mmyé égb̄oo nyé w̄o. ¹⁰ Yéndegébé ojyegé epaá, jw̄olé né melu ewé élá p̄o ne énogé. Gébége muú yi al̄o w̄o epaá achw̄ogé gé w̄o éféé, aj̄oge nyé ne w̄o nnó, ‘Mejeé wa, kwílé fá ch̄o jw̄olé né melú énogé.’ Gébége épyegémb̄o òbe nyé ne énogé né mbe ushu b̄oó. ¹¹ Wyémb̄o ne Es̄w̄o áwane nyé muú ayi ábw̄ege mmye gelu ne ábw̄ege nyé lé ayi alá lérégé mmye.”

¹² Jis̄s ama j̄oó ne mb̄oó epaá yi akuú ji aké, “Yéndegébé òké opye epaá, òkugé f̄o wyé lé ajeé byé, aḡmé byé ne b̄oó ula gepú byé. Òkugé f̄o wyé lé afwa melo gétúgé ebw̄o ákáge kuú nyé w̄o ntó né ewu bw̄o epaá. Apyegémb̄o áshúge w̄o galógál̄o ayi opyé eta bw̄o. ¹³ Òké opye epaá, kuú lé b̄oó gekpo, ubwéré, ukákóré b̄oó ne abi ame nónómé. ¹⁴ Mb̄gé opyegé mb̄o, òbe nyé ne met̄oó meḡomeḡo gétúgé b̄oó bim̄b̄o

ákágé shúu fə galógáló ayi ɔpyé eta bwó. Galógáló wyé atanega nyé mbaá Ɛsɔwɔ né gébé eyígé bɔɔ abi álu cho ákwilege nyé né negbo.”

Nekanémejɔ́ epaá neba
(Mat 22:1-10)

¹⁵ Ndere Jisɔs ajɔge mbɔ, muú fə ama ayi abó anyeé menyéé ne ji akame ake, “Wáwálé galógáló alu ne muú yi anyeé nyé menyéé né mbaá ayi Ɛsɔwɔ ágbárege gefwa jíí.” ¹⁶ Jisɔs awúgé mbɔ, alɔ mangare ji abya aké, “Né gébé gefó mende fə abɔ apye gekpékpégé epaá, akuú gejamégé bɔɔ. ¹⁷ Gébé gékwónégé, ató maá defwé wuú nnó ajyé agaré bɔɔ bi ji akuú bwó epaá nnó, ‘Achwó epaá échwó lɔ.’ ¹⁸ Ajyégé, agé muú ama ama ne yéndemuú alɔ mandoré úbómeno agare wyé ewú. Muú ayi mbe aké, ‘Wyé náná ne nnamé mekɔɔ wa nkɛlege manjye gé ewú. Chó gáré nte wyé nnó ekagé asó metɔɔ nnó nchwɔ epaá wuú wó.’ ¹⁹ Ama jyé gé ayifɔ, mende yimbɔ ntó aké, ‘Wyé náná ne nnamé mpɔ eyí ekya makɔɔ efya, nlu mé téné manjye muá éjí wá epyé utɔɔ. Nkpa enyú geká, ekage désó metɔɔ nnó nchwɔ wó.’ ²⁰ Ama jyé gé ayifɔ, mende yimbɔ ake, ‘Wyé náná ne mbané mendée wa gétú eyige na nchwó fə.’

²¹ “Maá defwé yimbɔ akérégé meso, agaré depɔ etírɛ na deko mbaá nte wuú; ayi akuú epaá, ne aké awuú mbɔ metɔɔ esó ji dɔɔ. Ama tó maá defwé wuú aké, ‘Chó né metɔɔ melɔ ne anɔɔ mati ayí kókó ne ayí kpakpa, ɔkuú ubwéré, abi amɛ nónómé, ukókórɛ bɔɔ ne abi gekpo nnó achwó gepú ya.’ ²² Maá defwé ajyégé, akeré meso aké, ‘Ata mpye mé ndere ɔɔɔ ne gepú gélu danbée.’ ²³ Nte wuú,

ama gáre ji aké, 'Chó náná né baá malɔ ne bɔ dachi ako ne mati ayi kókó, ɔgaré bɔɔ áchwɔ ápyé gepú yá gégbeé. ²⁴ Kaá nnó bɔɔ bi mbó nkuú mé ebwɔ, áshyá manchwɔ ye muú ayi áfwórege menyéé wa ayí ntyéé apó.' "

Gefɔ́ eyigé muú abɔ́ mamkpomé mmye mambé ménkwólé Jisɔ́
(Mat 10:37, 38)

²⁵ Nɔ́ere Jisɔ́s ama lɔ manjyégé neke níí, gejamége bɔɔ ákwólége ji. Eké éwyage atené, abwólé ushu, ajɔ́ ne ebwɔ aké, ²⁶ "Muú akágé b́e fɔ́ ménkwólé wa mbɔ́gé alá agboó ne me apwɔ́ mmá wuú ne nte wuú ne amá agbógé ne me apwɔ́ mendée wuú, baá bíí ne aɔ́ḿé bíí. Ne amá agbógé ne me apwɔ́ gemé jíí. ²⁷ Muú akágé b́efɔ́ ntó ménkwólé wa mbɔ́gé alá kamé negbo akpá ejíí gekwa akwólé me ne gejí wɔ́.

²⁸ "Mbɔ́gé muú nyú ama ashuú mantené enyɔ́n, abó kpé mbe ajwólé, aféré chánchá meno ɔ́ka eyi gepú eyigémbɔ́ genyéé nye ne akaá wa abe nyé ne ɔ́ka eyi ekwanegé maneré géjí? ²⁹ Mbɔ́gé alá feré mbɔ́ wɔ́, éb́e nyé nnó anérégé fɔ́ gepú eyigémbɔ́, atenege nyé lé nébómé, bɔɔ bi ákóoge eféé ágégé nebómé eniné mbɔ́, álɔ manjwáné áke: ³⁰ 'Gé muú yi aké atenege enyɔ́n, épwɔ́ ji.'

³¹ "Ekáge b́e nnó mfwa ajye myé bee ne mfwa ayifɔ́. Mbɔ́gé akwilege manjye, gé nnó Mfwa ayifɔ́ achwɔ́ ne bɔɔ́ gejamé abi apwɔ́́ abíí né malú ápéa, apye nnó? Nnó abó kpé mbe ajwólé ne bɔɔ́ bíí aferé wa akáge myé nyé bee ne bɔɔ́ bimbɔ́? ³² Mbɔ́gé agégé nnó úpwɔ́́ nye ebwɔ́, aferege nyé bɔɔ́ ató nnó ajyé ábáné mfwa yimbɔ́ ndere alú tete, akwó ji

mata nnó ágáré élé genó εyígé ji akélege nnó εbwó áchyé ne álya εbwó ábé né nesá. ³³ Wyé na ntó ne enyú debwó mankpomé mmye.” “Muú akágé bé fɔ ménkwólé wa mbɔgé alá kámé mánlyá unó uko wó.

Mechó menkwólé Jisós ayi atɔ́ getɔ́
(*Mat 5:13; Mak 9:50*)

³⁴ “Mega élú genó gelógéló ne mbɔgé mega élá pó sé ne ugo bíí, ápyéé mbɔ nnó ne ugo bíí ukéré? ³⁵ Efílé sé genó. Muú akágé gbéε fɔ éwú né mekwó, yé ama áchwáré ne ujwaá ne ágbε né mekwó élómé fɔ. Agbéle lé éwú gbéle. Muú yi awyá matu áwú.”

15

Nekanémejɔ́ εgɔ́mɔmε εwé εnomé
(*Mat 18:10-14*)

¹ Bíí uma ánselé ηka makpo ne abifɔ abi ápyéé ubeé, áchwɔ mánwú mekomejɔ́ Jisós. ² Ne bɔ́ bi akúu εbwó Farasi abi áferé nnó álú cho né εbé Εσωω ne *Anleré mabé Εσωω ágégé na matɔ́ ásɔ́ εbwó áke, “Mende yina alu geluá ne bɔ́ ubeé ne amá anyéε menyéε ne εbwó.”

³ Eféé Jisós ató εbwó nekanémejɔ́ εni aké, ⁴ “Mbɔgé muú nyú awyaá usaá magóɔmε úta ne éma εnogé apyéé nnó? Nnó ályágé fɔ ayi usaá uni meso nekuúneeni ne ajyé ákélégé εwé εnomé kpaá té ágéne? ⁵ Gébége akelégé, agεgé, akpane anéré mankwó abene. ⁶ Achwɔgé mmu akú ajeé ne atε áɔmε aké, ‘chwɔge débé mabeé. Εgɔ́mε wa εwé εbɔ́ εnómé, ngé.’” ⁷ Ne Jisós aké: “Ngarege wɔ́ nnó wyémbo ntó ne matɔ́ agɔ́ bɔ́ dɔ́ né mfaánebuú gétúgé muú ubeé ama ayi ákwɔré metɔ́ wuú

ne geṇwá jí epwə gejame bə́ abí álu cho alá bə́ mankwəre matə́ bʷó wó.

Nekanemejə́ ə́ka eyí énomé

⁸ “Mbə́gə́ ntó mendée fə́ awya bə́ sére áfya ne ama anogé apyé nnó? Alwégé mewε áshwá gepú jí, ápeá akélé kpaá te agéne? ⁹ Ne akélégə́ agegə́ akú ajeé bíí aké chwə́ge debé mabeé, sére wa ayi abó ánomé, ngé jí.” ¹⁰ Ne Jisəs aké: “Ngarégé wə́ nnó. Wyembə́ ntó ne makiénné Esə́wə́ ábée ne nechə́chə́ gétúgə́ muú ubeé ama ayi akwə́re metə́ wuú ne geṇwá jí.”

Nekanémejə́ mə́ ayi ánomé

¹¹ Jisəs ama jə́ aké, “Mende fə́ abó awya baá ande ápeá. ¹² Bíí uma ayi meso aké ne nte wuú, ‘Atá káre geteé chyé eya.’ Eféé ne nte wuú akaré achyé ejí. ¹³ Aségé gebagé geteé jí ébelé ye mboó ndə́ wó, akpó ase ŋka, alyá melə́ wuú, afé neke tete né melə́ kpaá ewéchá, éféé ne akwené menya anyéé ŋka meko. ¹⁴ Anyégé ŋka jí ébyegé eké getú ne mesa ayi ákwené né melə́ ewémbə́ alá ámu amu. ¹⁵ Eféé ajye gé mende fə́ né melə́ wembə́, ákwe jí uká ne mende yimbə́ ase wyé jí séle né utə́ mámbámé mekwende jí né mekə́ wuú. ¹⁶ Afé mámbámé ne muú ayi achyége jí menyéé ápó, mesa amyε jí də́ ne aklege ye manyéé ntó uchachuú gasala ebi ukwéndé unyéé ¹⁷ Gébége jí aferé defə́ tíí dékeré aké, ‘Bə́ utə́ nte wa ányé ágbége, ayifə́ alaa, nlu fá ndere mesa. ¹⁸ Nkerege meso mbaá nte wa nné jí mmyε nnó, Ata, mpyε gabo né égbé Esə́wə́, ne gyé eta wyé. ¹⁹ Mfu sé ayi mbée má wyé wó. Se le me nkane muú utə́ wyé ama.’ ²⁰ Ajóge mbə́, akwilé afé mbaá nte wuú.”

“Ndere álú tete nte wuú agé ji nkane achwóó, gejeé ne meshwe gekwó ji metóó, alomé ajye kpá ji atyá ábogéné mme. ²¹ Maá aké, ‘Ata mpye gabo né égbé Esowó ne eta wyé. Mfu sé mambé maá wyé wó.’ ²² Ajógé mbó, nte wuú aké ne baá defwé bií, chóge wáwá dépe nkwú melóméló dechwó defyé ji mmye, ‘Ma fyége ji nkáaganéré ne unó uká. ²³ Ma chwóge ne mpó mabó déwá depyé epaá. ²⁴ Mbó mferé nnó maá wa yiná agbó, ne alu mebe, abó anó ne mmangé ji, efeé ne epaá ébó.’

²⁵ “Gébégé ányé epaá ewémbó, mámbé mende yimbó alu né mekwó aké akerege meso alé kwókwólé ne gepú, awú ubeé né dachi bwó ²⁶ Ne atené agíí maá defwé aké ndé mechó élú dachi sé? ²⁷ Agiígé mbó, maá defwé agaré ji ake, ‘Menmó wyé ne ákeré meso mebe ne nte wyé metóó egóó ji awané ji mpó mabó.’ ²⁸ Awúge mbó metóó esó ji kpaa ashya mánkpe mmu dachi, efeé ne nte wuú achwó né ji mmye nnó akpé mmu. ²⁹ Yémbó atené éshyéné ne nte wuú aké, ‘Gejame ayme ayi me nkwené na nkane memfwé eta wyé, nlú dantó mekpo ye dámáa, ochyé me ndé? Ye maá mbyéné mme yi ochyé me nnó nnye ne ajeé ba ne metóó megómegó apó. ³⁰ Ne gébégé maá wyé yi akwené menya anyéé nka ne andée deno ake achwó ówá ji mpó mabó?’ ³¹ Nte wuú akú ji aké, ‘Maá wa ólu ne me fá yendégebé ne unó uko ebí nwyá élé ebyé ³² Yémbó esé abi mmu debó mampye epaá ne metóó megómegó gétúgé menmó wyé ayi débó déferé nnó agbó ne alu mebe, abó anó ne dégé ji nána.’ ”

Jis̄as agare nkane muú abóó mangbaré ñka jii

¹ Jis̄as ama garé baá utóó bií nekanémejóó eniné f̄o aké, “Muú ñka f̄o abó alu, ayi awyá muú utóó wuú ayi apéle unó ñka bií uko. Gébé gef̄o, b̄oó f̄o áchw̄o garé ji nnó muú utóó wuú achóó ñka jii. ² Ne akú muú utóó yimb̄o, achw̄ógé, agii aké, ‘Ndé gef̄o genó eyi nwuú mb̄o nnó ɔpyéé? Chó, chw̄o ne b̄o ñwe ako abi ósamé unó ba, ɔshuú me nende ɔpó sé muú utóó wa.’

³ “Muú utóó yimb̄o agige geme jii ake, ‘Mpye mb̄o nyé nnó, nana ayi nte wa áchw̄o f̄éré me né utóó? Mp̄o ne ɔshye mangbaré esaá, ye dekw̄o degb̄o me mmye.’ ⁴ Eké ewyáge ake: ‘Nana nkaá genó eyigé mpye nyé, nnó gébége nte wa aférege me né utóó, mbe ne ajeé abi ápoóge me né upú bw̄o.’

⁵ “Éf̄éé, ne muú utóó yimb̄o al̄o mankuúge b̄oó abi ágb̄arege nte wuú ujw̄oó ama ama. Agii muú ayi mbe aké, ‘Ógbaré nte wa nnó?’ ⁶ Muú yimb̄o aké, ‘Ngbarege ji usaá ndá mawéé uta.’ Muú utóó yimb̄o aké, ‘Gé ñwe ayi ɔb̄o samé wyé, se wáwá jw̄ólé mme, ɔkw̄óré, ɔsá usaá ndá mawéé upéa meso éfya.’ ⁷ Ama agii ayif̄o ake, ‘W̄o gbare nte wa ujw̄oó nnó?’ Aké, ‘Ngbarege ji usaá úba Érise uta.’ Muú utóó yimb̄o ake, ‘Gé ñwe ayi ɔb̄o samé wyé na, kw̄óré, sá usaá úba uni.’

⁸ “Nte muú utóó yimb̄o agége nnó muú utóó wuú anyé ji upw̄o, akame ake, nte mende yina akpaá. Jis̄as anerege nekanémejóó eni ake, b̄oó mme bina ápye uno bw̄o ne def̄oó ápw̄o nkane b̄oó És̄ow̄o ápyé ebi bw̄o. ⁹ Ñka elúmb̄o, nd̄o yif̄o epye gabo. Ne nchyege enyú majyé nnó debó ñka eyi déwyaá dépyé dejeé ne És̄ow̄o nnó gébége ñka yina ébyegé

ásale nyé enyú, ábelé né melu ewé genwá eyi gélá gébyéé.

¹⁰ “Muú yi anerege metóó ne ji né ekéké genó mbontó ne anerege metóó ne ji né eyigé kpaá. Ne muú yi áfwalege muú né ekéké genó mbontó ne áfwálége muú né eyigé kpaá. ¹¹ Mbogé enyú dekágé béle fó ñka chánéné eyi ndofó épyé gabo, epyémbó nnó ne áchye enyú genó gembó? ¹² Mbogé dekágé chéré genó eyigé muú ayichá chánéné, ndé muú ábóó genó áchyége nnó gébé eyigé enyú?”

¹³ “Maá defwé ama ákágé kpá fó defwé mbaá bóó apea gébé gemaá. Apyegémbó, apaá nyé ama agboó ne ayifo. Ne ánogé nyé ama abyaá ayifo. Enyú dekágé nógé fó Esowó ne ñka gébé gemaá.”

¹⁴ Bóó Farasi fó abi abó álú eféé áwuúge mechó ewé Jisós ajóó, áló manshwá meshwá gétúgé ebwó ágbóó ne ñka dóó. ¹⁵ Eféé Jisós ake ne ebwó, “Enyú delu bóó abi débwólege bóó nnó enyú delu cho, yémbó Ata Esowó akage matóó enyú. Kaáge nnó unó bi bóó afége nnó úló, úlú ukwenkwe né mbe ushu Esowó.”

**Gefwagé Esowó gepwó mabé áyi nya*

¹⁶ Jisós amá aké, “Gébé genyá, bóó áwúu le *Mabé Mosis ne unó bi bóó ekpáné Esowó ábó ásamé. Ló né gébé eyigé Jón achwóó, bóó ágárege abya melóméló gefwa eyigé Esowó ágbárege ne bóó ako ámyé ne eshye mankpe mmu gefwa yimbó. ¹⁷ Yémbó, epófó nnó ebé Mosis elá detú. Elú wáwá nnó mfaá ne mme ákwyá epwó nnó eké mansá ñwe né ebé ewémbó elá detú.”

*Jis̄as alárege dep̄aré ul̄o ne neba manwá
(Mat 5:27-32; Mat 5:27-32; Mak 10:11-12)*

¹⁸ “Wyémb̄o ne élu nnó yendé mende ayi awáne neba ne mendée wuú, ne abagé ayichá, akwé mb̄o lé ul̄o. Mende ayi abagé ntó mendée ayi men̄o wuú ábuú ji, akwé mb̄o lé ul̄o.”

Abya Lasar̄as ne mende ayi awyá gefwa

¹⁹ Jis̄as ama garé abyá yiná aké, “Mende f̄o ab̄o alu ayi awyá gefwa. Afye uchánchá mandée, anyéé genwá yendé bií. ²⁰ Ne mbyá muú f̄o, ab̄o alu ntó ayi akúu ji Lasar̄as. Ayi ab̄o amée mansa. Yéndégébé abelege wyé né menómbi muú gefwa yimb̄o, ²¹ anyagé gem̄e, ap̄ele wa muú ŋka yimb̄o, al̄o mé manyége menyéé nnó eke ekwéne ye mme, ji ab̄o anyé. Ne mbaá ayi ji abelé, b̄o mamye áchw̄o álárege upa bií.

²² “Ne bií uma Lasar̄as agb̄o, makiénné Es̄ow̄o áchw̄o kpa ji, áfé né mfaánebuú. Ajw̄alé né n̄en̄kúné mmye Abraham, eféé Lasar̄as al̄o manyé menyéé ne ji. Ebélgé muú ŋka yimb̄o ntó agb̄o, ánií ji. ²³ Afé né mel̄o áwuú b̄oó, eféé al̄o mangéné efwyalé ewé mebo. Né gébé gef̄o aŋme am̄e agé Lasar̄as tete, ndere ajw̄alé né n̄en̄kuné mmye Abraham. ²⁴ Agége mb̄o, akuú ake, ‘Ata *Abraham, gé me meshw̄e, tó Lasar̄as ajyé fȳe en̄o bw̄o wuú mmu manaá achw̄o pȳe met̄oó wa ekwené, ngene gebégé efwyale né mew̄e ewéna.’

²⁵ “Abraham ashúu ji meko aké, ‘Maá wa, te n̄deré ɔlu nyá né mme, ɔb̄o ɔlu gb̄ene, ɔnyéé ɔbw̄olege ayi Lasar̄as álá p̄o ye ne genó, agene lé efwyale. Nana Lasar̄as anyéé genwá fa ayi w̄o gené gebégé efwyale ewu. ²⁶ Ep̄óf̄o yémb̄o, newú nékaré

εσε nnó muú ayi akεlege manच्या áchwα wena agége fα meti ne ayi akεlege manच्या ntó áchwα εwu agege fα meti.’ ²⁷ Muú ηka yimbα, ama kwα ji mata ake, ‘Nte ese Abraham, tó Lasarαs né dachi nte wa, ²⁸ nnó ajyé ajií aηmé ba áta matu nnó ekagé εbwó ákwólé gepα ya, áchwó né melú ubalé εwé.’

²⁹ “Abraham ashúú le ji meko aké, ‘Εbwó áwya ηwe Mosis ne abi bαó εκpávέ Εσωω αsamé. Gó εbwó áwuú geno εyigé bαó εκpávέ Εσωω ajóge.’ ³⁰ Muú gefwa yimbα ashya ake, ‘Ngba, Atá Abraham, mbαgé muú ayi agboó mé ne abó ajyεgé gáre εbwó, ákwórege nyé mató.’ ³¹ Yémbα Abraham aké ne ji, ‘Mbαge εbwó áshyagé manwú mekomejαó Mosis ne ayi bαó εκpávέ Εσωω γε lé mewu muú ne ajye gáre εbwó, awuú nyé fα.’ ”

17

Mmuameno mampyε gabo

(Mat 18:6, 7, 21, 22; Mak 9:42)

¹ Jisαs ajαó ne baá utαó bií ake, “Unó úlú εbi úbwαlege bαó nnó ápyé *gabo. Yémbα utónkwa úlú ne muú ayi ábwαlege nyé ayifα nnó apyé gabo. ² Εbα εlα nnó áshii muú yimbα gekpékpéγé ntaá né γεμε, áηmé ji né gentoóγé εβεé mega, ne nnó ábé meβε, ábwαléγé γε muú ama né bαó bi alú eké ambáne nnó apyé gabo.

³ “Sege gébé nnó ekagé depyε gyεé mbaá depα tiré na. Mbαgé menηmé wyé apyéγé gabo, αbó mankuú ji αjαó ne ji ne akaméγé nnó alu gyεé, αbó manjií ji nte. ⁴ Ye apyéγε gyεé εta wyé mánáne akénéama né bií, ne achwóγé akaméγé yéndégébé nnó, ‘Alu gyεé,’ αbα manjinte né ndα yimbα meko.”

Gefɔ́ ɛyigé bɔ́ Jisɔs ábɔ́ mamfyé matɔ́ bwá ne Ɛsɔwɔ

⁵*Anɔ́gbá Jisɔs áwɔ́yágé áké ne ji, “Ata pɔ́ɔ ɛsé nnó défyéé matɔ́ ne Ɛsɔwɔ dépwɔ́ ndere debɔ́ défyéé mé.” ⁶ Ne Ata Jisɔs ashuú ɛbwɔ́ meko ake, “Metɔ́ ɛwé défyéé ne Ɛsɔwɔ́ yé ɛbé ɛlé * ɛ́nénɛ́néné eke nyiné mbwé nɔ́nɔ́, dekáge jɔ́ ne genɔ́ ɛyina nnó, ‘Kwílé fa ɔ́jye téné né ɛbéé mega.’ Genɔ́ ɛyimɔ́ gébɔ́ mampyé nkane dejɔ́.”

Bɔ́ Jisɔs awya utɔ́ ɛbi bwá

⁷ “Désé nnó muú nyú ama awya muú utɔ́ wuú. Ne apyégé utɔ́ bii uko né mekɔ́ yélé membame magɔ́nɔ́m. Nnó achwɔ́ge mmu agarege ji ténéténé nnó, ‘Chó, kpá menyéé wýé, ɔ́nyé?’ ⁸ Nɔ́gba agarege nyɛ le ji nnó, ‘Chó, kwóré mandeé jyé, ɔ́tyé menyéé, ɔ́chyé me nyé.’ Nnerégé mé, ɔ́chwɔ́, ɔ́féré unó ne ɔ́fɛ ɔ́nyé awyé. ⁹ Mbɔ́gé apyégé ndere ágaré ji, nnó nte wuú ala nyé wýé mantámégé ji? ¹⁰ Ɛlú wýé genó gémá ne ɛnyú, depyégé utɔ́ ɛbi áchyége ɛnyú denérégé, debɔ́ manjɔ́ nnó, ‘Ɛse delu lé baá defwé. Depye lé utɔ́ ɛbi debɔ́ mampye.’ ”

Jisɔs apye bɔ́ ubá áfya átoó, ama ne akéré áchwɔ́ táme ji

¹¹ Ndere Jisɔs abɔ́ alu akéne ajye né Jerosale, akoó melere ayi bɔ́ Samariya ne bɔ́ Galilí. ¹² Gébégé Jisɔs áchwɔ́ kwóne né maá melɔ́ fɔ́, agé ande fɔ́ afya abi amée ubá, ágégé ji átené tete, ¹³ ne álɔ́ mankuú ji áke, “Ata Jisɔs, ge ɛsé meshwɛ.” ¹⁴ Jisɔs ake agene ɛbwɔ́, áké, “Choge délééré lé mmye nyú mbaá ámpyé ure Ɛsɔwɔ́ nnó áchééré ɛnyú.” Ndere bɔ́ bina

* **17:6** Ɛlú wáwálé nnó: Gefɔ́gé mbwé nɔ́nɔ́ ayina ákuú nnó Musta.

akene ájyé né meti, ágé nnó ebwó ako atoó. ¹⁵ Ne muú ama né geluágé bɔ́ bimbɔ́ agégé nnó atoó, alɔ́ mankeré meso, akwane kénké, aféége Eɔwɔ́, manchwɔ́ táme Jisɔs. ¹⁶ Akwónégé, ató manó mme né mbε ushu Jisɔs, atamege ji. Mende yina abó alu lé muú Samariya. ¹⁷ Jisɔs agégé ji, alɔ́ mangií gemε jii aké, “Pó mbɔ́ mpyε ná bɔ́ áfya átoó ne abi aneneéama álé? ¹⁸ Wyé lé menkéé yiná ne akeré meso manchwó táme Eɔwɔ́?” ¹⁹ Ne Jisɔs ake ne mende yimbɔ́, “Kwilé, chó ejyé geba, ɔ́toó mbɔ́ gétúgé ɔ́fyé metɔ́ ne me.”

*Jisɔs agaré nkane *Gefwagé Eɔwɔ́ géchwɔ́
(Mat 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Né gébé gefɔ́ bɔ́ Farasi, ágií Jisɔs ake, “Ndé gébé eyige Eɔwɔ́ áchwɔ́ gbáre nyé gefwa jii fá mme? Ashuú ebwó meko ake, ‘Unó fɔ́ upó se ebi ulérege nyé nnó Eɔwɔ́ achwɔ́ gbáre gefwa jii.’ ²¹ Muú fɔ́ apó ayi akaáge gáre nyé wáwálé nnó, ‘Gé Eɔwɔ́ na élé agbaré mé gefwa jii fa!’ ‘Gε Eɔwɔ́ mbɔ́ élé agbare mé Gefwa jii εwu!’ Kááge nnó *Gefwage Eɔwɔ́ gelú mé ne enyú.” †

²² Ne ajɔ́ ne baá utɔ́ bií ake, “Gébé gekwónenege nyé eyigé enyú dékélege mangé Maá Nte Mekwaá ye né bii uma, yémbɔ́ degené nye fɔ́ ji. ²³ Né gébé eyigembɔ́, bɔ́ bifɔ́ ajɔ́ge nyé ne enyú nnó, ‘Gége ji alu fa,’ ‘Gége ji alu εwu.’ Ye ajɔ́ge mbɔ́ déjyεgé fɔ́ mankéle ji. ²⁴ Gébége Maá Nte Mekwaá ake achwɔ́, bɔ́ ágéne nyé ji wyε nkane dasama akéle mamma, εgbε εwe ne εwe, ne nebuú négénege.

† **17:21** Elú wáwálé nnó: Kááge nnó Gefwage Eɔwɔ́ gelu mé metɔ́ metɔ́ nyú.

²⁵ Yémbɔ nsá nnó ji ájyé achwó, abó mangé ge-jamégé εfwyale ne njye eniné na nésyá nyé ji.

²⁶ Ndere εpyéé nyá né gébégé Nowa, wyémbɔ ntó ne εpyé nyé gébégé Maá Nte Mekwaá aké akerege fa mme. ²⁷ Bɔ́ abɔ́ ányé, anyúu, abifɔ́ ábáne andée, ne átuú baá né maba. Anyé kpaá te bií εbi Nowa ákpené mmu ékpe. Eféé ne manaá akwené dɔ́, manyi ákpe ne genyágé nnyi, gechwɔ́ shwa bɔ́ bimbɔ́ ako, ágbó. ²⁸ Εpye nyé ntó wyé nkane εbó εpyé né gébé εyigé *Lɔt alu meβε, bɔ́ abɔ́ ányé, anyúu, abifɔ́ akpóo unó, abifɔ́ ánáme, bɔ́ bifɔ́ ápyé makɔ́, abifɔ́ áténege upú, ²⁹ ne bií εbi Lɔt alyá melɔ́ Sodom, Εσωɔ́ apyé ndoó mewε atané mfaánebuú achwɔ́ sɔ́ melɔ́ Sodom meko εke *mewε dáwá ³⁰ Wyémbɔ ntó ne εpyé nyé mbaá bɔ́ né gébé εyigé Maá Nte Mekwaá akérege meso fá mme.

³¹ “Né bií bimbɔ́, mbɔ́gé muú abεgé mfaá gepú, ekagé ashulé mme nnó abɔ́ genó né gepú jí, abó ájyé. Wyémbɔ ntó muú yi ajyεgé mekɔ́ ekagé ama kéré mmu gepú jí. ³² Tége genó εyigé gébó gepyé ne mendée Lɔt. ³³ Muú ayi akélege mampoó genwá jí εbyénnó aníge nyε geji, ne mbɔ́gé muú akamégé manchyéε genwá jí getú ya, apóme nyε.” ³⁴ Jisɔs ama jɔ́ ake, “Ngarege enyú nnó né utuú bimbɔ́, bɔ́ abelégé né ukwó apea, ákpáne nyé ama, ályaá ayifɔ́. ³⁵ Yé andée apeá ake ákwɔ́ nchi mbaá ama, ákpáne nyé ama, ályaá ayifɔ́.” ³⁶ [Yé mbɔ́gé bɔ́ apeá abεgé né mekɔ́, áke ápyé utɔ́, ákpáne nyé ama, ályaá ayifɔ́.] ³⁷ Baá utɔ́ bií áwúgé depɔ́ εtirena ágíi ji áke, “Ata unó bína úpyé nyé éfɔ́.” Ne Jisɔs ashúú εbwɔ́ meko ne neka enína ake, “Yéndé mbaá ayi genkwógé genó gebεé, εféé mbɔ́ ne denwyɔ́ne εtire denyéε uɔ́kwɔ́ unó dénwérege.”

18

Nekanémejóó mekwi mendée ne mémpané mpa

¹ Jisós agaré baá utóó bií nekanémejóó eníne fó manleré ebwó nnó, muú ábóó fó mampwa manénemmye mbaá nte wuú Esowó. ² Aké, “Mémpané mpa fó abó alú né melo fó ayi álá afóó Esowó ne ye gébé ne bóó abó wó. ³ Mekwi mendée fó abó alu ntó né melo ewémbó. Mendée yimbó ajoyé yéndégébé, agige mémpané mpa yimbó nnó, ‘Akwyé mechó bwó ne muú mawámé wuú!’ ⁴ Ndo mbe yi mendée yina alo manjóó ne ji, abó ashya manwú ne éwyágé, agíí gеме jíí aké, ‘Yé élé nlá fóó Esowó ne nlá bó gébé ne muú wó, ⁵ yémbó gétúgé mendée yina achwó yéndégébé, achyége me efwyale, nkwyége nyé mechó wuú, mbóge nlá pyembó wó, agóó nyé me mbélé géjyá.’”

⁶ Ne Ata Jisós ájógémbó aké ne ebwó, “Pó enyú dewú nkane muú defyá mémpané mpa yiná ajóó? ⁷ Ndere mémpané mpa ápoó mendée yina, nnó Ata Esowó achóó nyé gébé mampóó bóó bi ájyá abi álile eta wuú utuú ne nwómésé? Alyágé nyé ebwó né efwyale? ⁸ Kaáge, nnó Esowó achóó nyé gébé mampa mpa achye ebwó. Yémbó gébégé Maá Nte Mekwaá akerege meso, nnó agene nyé bóó bi áfyéé matóó ne Esowó?”

Nekanémejóó Muú Farasi ne Menselé nkamakpo

⁹ Jisós ama gáre nekanémejóó eníne fó, mbaá bóó abi álérege mmye nnó ebwó alú cho ne ápéle abifó nnó ápoó bóó. ¹⁰ “Bií fó, ande fó apeá, áfé né echa ure Esowó ewé élú né Jerósále manemmye. Mende ayi ama, alu muú Farasi ne ayifó alu ménselé nkamakpo. ¹¹ Gébégé ebwó akpéné mmu

εcha, muú Farasi yimbɔ ajye tène né melu ewé bɔ́ akó ákágé gé ji, alɔ manénemmye aké, ‘Ata Esɔwɔ ntamé wɔ nnó mpó fɔ nkane bɔ́ abifɔ, ye eké ménselé ηkámakpo yimbɔ. Me mfógé fɔ genógé muú detú, nnyé fɔ manwaá ne nkwéné fɔ ulɔ ne mendée muú. ¹² Nlyage menyεé kpékpé né depɔ tyé, ndɔ epéa yéndé uwyaá, mma nkarege unó ba né malú afya, nchyege wɔ melú ema.’ ¹³ Mensélé ηkámakpo yimbɔ, aténé meso, akparé amu mekpo, amo mekpo mme, ajɔge ake, ‘Ata Esɔwɔ, gé me meshwe, nlu muú yi mpyé gabo’.” ¹⁴ Jisɔs anérégé, ake ne εbwɔ́, “Bɔ́ bina ákerege meso, muú ayi alú cho mbe ushu Esɔwɔ élé Ménselé ηkámakpo épó fɔ muú Farasi. Nende muú ayi awya nepá, Esɔwɔ awane nyé ji gelu ne apyé nyé ayi álá pó ne nepá, akwɔ́ ngɔ́.”

Jisɔs ajé ambáné kɔ́

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Né gébé géfɔ́, bɔ́ fɔ ákpá ambáné kó áchwɔ́ etá Jisɔs nnó anéré εbwɔ́ amu makpo ama ama ne ajé εbwɔ́. Baá utɔ́ bií ágégé ndere εbwɔ́ áchwɔ́, ányá εbwɔ́. ¹⁶ Jisɔs awúgé mbɔ, akú bɔ́ bimbɔ nnó áchwɔ́ ne baá bwɔ́. Ne ajɔ́ ne baá utɔ́ bii aké, “Lyáge ambánékó áchwɔ́ eta wa, ekagé dégbé εbwɔ́ néndé gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege gelú eyigé bɔ́ abi álu ndere baá bina. ¹⁷ Ngarégé enyú wáwálé nnó: muú yi álá kame nnó Esɔwɔ ábé mfwa wuú, nkane mamane kɔ́ wɔ́ akpéné fɔ né gefwa jíi.”

Abya muú ηka

(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Muú kpaá fə achwə gií Jisəs ake: “Ménleré melóméló, mpyéé mbə nnó ne mbó geḡwá eyi gélagé byéé?”

19 Jisəs agii ji ake, “Ulannó əkuú me muú melóméló? Yé muú yi alómé metə́ əpó, ekosé Esəwə mbií ne alu melóméló. 20 Pó əkage mabé Esəwə ayi áke, ‘ekagé əwá muú, ekagé əkwé ulə, əjogé əjo, ekagé óténé ntésé gebyó. Ənyegé manwaá, nógé nte wyéé ne mmá wyéé’.”

21 Mende yimbə aké, “Nlə mambélé mabé yina mako te dembané.”

22 Jisəs áwuúgémbə, ake ne ji, “Ela genó gema eyi əbə́ mampye, cho, kpó unó byé uko əkáré ŋka yimbə mbaá bə́ gekpo, ne ólə mankwələ me. Mbə́gé əpyégémbə, əbée nyé ne gefwa né mfaánebuú.”

23 Mende yina awugé mechó ewé, byə úkərə ji, alə mansomé gefwa jíí.

24 Jisəs agégé nnó metə́ egə́ ji wó, aké, “Ejweré ne muú ŋka akpe né gefwagé Esəwə. 25 Elú wáwá nnó *mpə mashwəne áshwá né embú ábyamé, ne nnó muú ŋka akpe né gefwagé Esəwə ágbárege.”

26 Bə́ abi awuú mechə ewé ágií aké, “Ne ndé muú yi abə nyé geḡwá eyi gélagé byéé.”

27 Jisəs ashuú ebwó meko aké, “Genó eyi gepwə́gé ákwaá, gepwó fə́ Esəwə.”

28 Ne Pita ajə́ aké, “Gé esé delyaá unó sé uko, dékwə́lege wə.”

29 Ajógé mbə, Jisəs ake ne baá utə́ bií, “Ngarege enyú wáwálé nnó muú ayi alyagé gepú jíí, ye mendée wuú, ye baá bií, ye aḡmé bií, ye mma wuú ne nte wuú gétúgé gefwage Esəwə, 30 abe nyé ne bə́ ne gejamégé unó né mme yina, upwə ebi ji abə

alyaá ne abe nyé ne genwá eyi gélagé byéé né mme ayi áchwó nye.”

*Jisós ama gáré mánáne aláé nkane ji agboó nye
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

³¹ Né gébé gefó, Jisós ase baá utóó bií áfyaneápeá, ájye téne melu ewéché, eféé alo mangaré ebwó aké, “Wuúge esé dékwome mbó déjyéé né Jerosale, dekwónégé éwú, unó uko ebí bóó ekpávé Esowó ábó ásamé útaá Maá Nte Mekwaá, ubéé nyé wáwálé.

³² Asá nnó áfyé nyé ji né amú bóó abi alá pó bóó Jus, abi ájwyaáge nye ji, áshyé ji, ákpóó ji matye mmye. ³³ Atúlege nyé ji, ne áwá ji, yémbó ndó éléé ékwónégé, akwilége nye né negbo.”

³⁴ Yé ndere Jisós ajóó mbó, ángbá bií ákaá fó ula mechó ewíná wó, ebwó alá tametame ye genó gema ágbaré né metóó wó.

*Jisós apye muú ame nónómé agene
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Jisós aké akwonege né mekpó meti Jeriko, muú ame nónómé fó, ajwólé né mapea meti akóó ñka. ³⁶ Awúgé nkane gejamégé bóó áwyaále, ákóge, mende yimbó agíí aké, Ndé mechó eschwóó?

³⁷ Agaré ji aké, “Jisós ayi Nasaret ne akóge.”

³⁸ Mende yimbó awúgé mbó, alo mankálégé aké, “Jisós, mpyáne Devid, gé me meshwe.”

³⁹ Bóó abi abó ájyé mbe, álo manyáne ji nnó akwéné mejóó. Ndere ányáne mbó ji, élú eké áchyé lé ji eshye nnó akálé kénké. Ne aké, “Mpyáne mfwa Devid, nkpa wó geká, gé me meshwe.”

⁴⁰ Jisós awúgé mbó atené, ató bóó nnó ajyé achwó ne muú ame nónómé yimbó. Ebwó áchwógé ne ji,

Jis̄s agiī ji ake, ⁴¹ “Ndé genó wə əkélege mpyé eta wyé?”

Mende yina aké, “Ata, nkelege nnó ɔpyé me ngéné mbaá.”

⁴² Ne Jis̄s aké ne ji, “Lə yé mangéné. Ɔtoó mbə gétúgə ɔfyéé metɔ́ wyé ne me.”

⁴³ Ténéténé yimbə alə mángéné mbaá ne akwəlege ji, ne afege Ɛsɔwə. Bɔ́ akó ágégé mbə, álə ntó mamféé Ɛsɔwə.

19

Jis̄s ne Sakiȳs

¹ Jis̄s akwónégé melə Jeriko, alə man̄kogé. ² Muú kpaá *ánsélé ñkamakpo fə, abó alu eféé ayi akamege Sakiȳs. Alu muú ñka. ³ Awúgέ nnó Jis̄s akoge né melə bwó, afé mangé gefogé muú ayi Jis̄s alú, yémbə age ji wó gétúgέ bɔ́ ájamé ne alu mboó. ⁴ Ɛféé ne áboó gatelé ajoyé kwó mfaá genɔ́ né mbaá yi Jis̄s akóge nyé nnó age ji. ⁵ Jis̄s akwónégé né genɔ́ yimbə, aɛ amɛ mfaá, agé ji. Atené akú ji aké, “Sakiȳs shulé mme wáwá. Fina mbó man̄kɛ wə un̄kéé.”

⁶ Sakiȳs awúgέ mbə ashulé mme ténéténé, aɛ Jis̄s ne metɔ́ megəmegə. ⁷ Bɔ́ ágégé nkane Jis̄s ajoyé ne Sakiȳs, álə man̄mené aké, “Mende yiná ajoyé kpé un̄kéé mbaá muú ubeé.”

⁸ Ɛbwó ne ji ájwólégé mmu, ɛwyage Sakiȳs ak-wilé téné aké, “Ata nkarege nyé unó ba nchyé geba mbaá bɔ́ gekpo, ye nnyé lé muú man̄waá, nshúge nyé mbɔ́ genó ɛyimbə né malu ani.”

⁹ Jis̄s awuúge mbə ake, “Ngarege ɛnyú nnó, fina bɔ́ bi álú né gepú yina átane né efwyale

gabo, gétúgέ mende yina alú ntó mpyáne Abraham. ¹⁰ Maá Nte Mekwaá, achwó le mankele bós bi ánómé né egbe ewe Esowa nnó apyé ebwó átáné né efwyale gabo.”

*Nekanémejó baá defwε makpo alé
(Mat 25:14-30)*

¹¹ Ndere bós ábó áwuú mechó ewé, Jisós ama gáre ebwó nekanémejó eníne fó, getúgέ ji alé mé kwókwólé ne Jerosale ne bós aférege nnó *Gefwage Esowa géchwó ló ténéténé fa mme. ¹² Ajós aké, “Né gébé gefó maá mfwa fó alyá melo wuú, afé neke né melo fó ewé élú tete nnó ákwéré ji elá gefwa ne achwógé ábé mfwa né melo wuú. ¹³ Gébé eyige achwó jyé, akú baá defwé bíí afya, akaré ebwó nka. Achyé yéndémuú gébagé nka, ne aké ne ebwó, ‘Delagé fa, kége gese ne nka yimbó kpaá te nkérege.’

¹⁴ “Ne ályaa ájyé, yémbó bós melo wuú ápá ji dós te átó bós nnó ájyé garé nnó, ‘Ebwó ákélege fó mende yimbó ábé mfwa bwó.’

¹⁵ “Yémbó ndere mende yimbó ajyé, ákwéré ji ela ewémbó nnó achwó ábé mfwa. Akérégé meso, akú baá defwé bíí abi ji abó achyé ebwó nka nnó áchwó léré ji nsá ayi ebwó abós né nka yimbó. ¹⁶ Maá utós ayi mbe achwógé aké, ‘Ata gébagé nka eyi óbó chyé me, gépye mbó nsá úba nka úfyá.’ ¹⁷ Mende yina awúgέ mbó, metós ego ji ne aké, ‘Ópye dós, ólu maá utós melóméló, muú akage nere metós ne wó. Ndere ópélé eké genó ewé chánéné, nchyege nyé wó uto né maló áfyá nnó ópélé ájí.’ ¹⁸ Ayifó achwógé aké, ‘Ata gébagé nka eyi óchyé me, gépye mbó nsá uba nka úta.’ ¹⁹ Ne ajós ne ayimbó aké, ‘Nchyege nyé wó maló áta nnó ópélé ájí.’

20 “Ne ayifo achwógé aké, ‘Ata gé gébagé nka jyé. Mbó mpwé né gebágé ndeé mbelé. 21 Mbélé eji gétúgé nkaá nnó gepó jyé getóo ne mfóo wó. Ne gébé eyigé fó ɔsele unó detú. ɔkpane menyéé né mekóó ayi ɔlá kágé meso yi ápéne.’ ” 22 Mende yimbó ake né maá defwé yimbó, ‘Óbó gepó, uchuú mejóó ebi ɔjóó ne nséle mpa, mpa wyé. ɔkaá nnó gepó yá getóo ne mma nséle unó detú ne mkpane menyéé né mekóó ayi nlá kágé meso yi ápéne. 23 Ndere ɔkaá mbó, ndé óbó ɔlá fyé nka yá né gepúgé nka nnó nkeregé meso nse eji ne nsa wó?’

24 “Éké ewyage ajóó ne bóó abi áténé eféé aké, ‘Sége gébagé nka yimbó, déchyéé muú ayi awyaá uba ufya.’ 25 Bóó bimbo áshya aké, ‘Ata, ji awya mé úba nka úfya.’ 26 Ajóó ne ebwó aké, ‘Kaáge nnó muú ayi abógé nsá né genó, ji ne ámage gbéé ji ebwó, ne ayi álá abóó nsá yé ékéké genó ewé ji awya, ásélé nyé geji eta wuú, nnó álá amu mawa. 27 Nána bóó mawámé ba, abi áshya nnó mbegeé fó mfwa bwó, chwóge ne ebwó, dewá né mbe ushu wa.’ ”

*Jisós akpe né Jerosale nkane mfwa
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jón 12:12-19)*

28 Jisós anérége manjóó nekanemejóó eni, alo mankwó ajyé né Jerosale. 29 Akwónégé kwókwólé né meló Betfage ne Betani baá malo áyi alú mfaá mékwé ewé ákuú nnó Olif, ató baá utóó makpo ápeá nnó ábó mbe, 30 aké ne ebwó, “Chogé né maá melo ayi alu mbó enyú né mbe, dekwónégé dégene nyé maá géjuná ayi áshíí ji ne muú alú danké wyé, kaáge déchwó ne geji fa. 31 Ne mbóge muú agigé enyú nnó, ‘Wáá aké dekaá *géjuná yimbó?’, gárege ji nnó, ‘Ata ne akélege.’ ”

³² Ne baá utóó bimbo áfé, ájyégé ágé yéndégenó ndere Jisós abó ajóó. ³³ Gébégé ákaágé maá géjuná yimbo, mbóó géjuná achwó gií ebwó aké, “Waá aké enyú dekaá géjuná yimbo?”

³⁴ Ashuú ji meko aké, “Ata ne akélege.”

³⁵ Achwógé ne géjuná yimbo mbaá Jisós, áfere mandeé bwó ágyaá mfaá, ábwéé ji ajwólé mfaá.

³⁶ Ndere Jisós ajyé, bóó ájyε ji mβε ágyaáge mandeé bwó né meti nnó ji akógé wyé.

³⁷ Akwónégé mekpó Mekwe Olif, aló manshúle, ndere alé kwókwólé ne Jerosale, ne gejamégé áηkwólé bíi, áchwóó ji meso ákwáne kénké, áféεge Εσωω né ufélekpá εbi ebwó ágené. ³⁸ “Mejé εbé ne Mfwa ayi áchwóó né mabo Ata ayi alú né mfaánebuú, ενiné mfaá mfaá, ji ne achyége nesó.”

³⁹ Ne bóó Farasi bifó aké, “Ménleré weé baá utóó byé ákwéné mejóó.”

⁴⁰ Jisós ashuú ebwó meko aké, “Kaáge nnó ye mbógé bóó bina ákwenégé mejóó, ye mataá ákálege nyé áféεge Εσωω.”

Jisós ali magbo getúgé Jerosale

⁴¹ Ndere Jisós akwóné kwókwólé ne Jerosale, ape εwu dómee, meshwe akwó ji metóó, aló manlilé ajóge ⁴² aké, “Ε é bóó Jerosale, fina enyú debó dekaá genó εyi géchyége enyú nesó, ne nana dekáge sé gejí. ⁴³ Gébé gekwónege nye εyigé bóó mawámé nyú, áchwógé áténé ekwó gepú ágyaá meló nyú mme, ákelé enyú mmu. ⁴⁴ Apyégémbó, ákpéne nye mmu áwá enyú ako, áma amú upú enyú uko ne mbaá ala nye dede nnó ye ntaá nema nélagé mfaá ενíne fó. Mbó ne εbéε nyé néndé enyú deshá mankaá bíi bi Εσωω áchwóó mampóo enyú.”

*Jisṓs abú bṓṓ bi ákpoṓ unó né mmu εcha upe Εṣṓwṓ
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jṓn 2:13-22)*

⁴⁵ Jisṓs alyágé melu εwémbo, akpe né mmu εcha upe Εṣṓwṓ, alṓ mamfwéné bṓṓ abi ákpoṓ unó né mmu. ⁴⁶ Nḍere ábuú εbwṓ aké, “Asá né mmu ηwe Εṣṓwṓ nnó, Εṣṓwṓ aké, ‘Gepú ya gebée nyé lé gepúgέ mmyemenene.’ Ne nana enyú débwalé géjí gelá melu εwé ánjó ábigε wyεé.”

⁴⁷ Ne Jisṓs alerege wyé bṓṓ mmu εcha upe Εṣṓwṓ yéndé bií. Né gébé yimbo anṓṓ baá abi ápyé upe Εṣṓwṓ chóncho ne ánléré mabé Εṣṓwṓ ne ákpakpa melo ákélege meti nnó áwá ji. ⁴⁸ Yémbṓ εbwṓ áge meti wṓ néndé bṓṓ ájwalége yéndégébé áwú mekomejṓṓ Jisṓs ne ákélege fṓ nnó gechu jíi gema gekoó mme detú.

20

*Agíi Jisṓs mbaá ayi uto εbi utané
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Bií fṓ Jisṓs abṓ alerege bṓṓ né εcha upe Εṣṓwṓ, ágarege εbwṓ abya melóméló ayi atané mbaá Εṣṓwṓ. Nḍere ájógembo, anṓṓ baá abi ápyé upe Εṣṓwṓ chóncho ne Ánléré mabé Εṣṓwṓ, ne ákpakpa melo, áchwṓ chóo ne bṓṓ bimbo, ² agíi Jisṓs aké, “Ndé uto εbi ṓwyaá mampye unó bina? Waá achyεé wṓ uto ubi?” ³ Jisṓs ashuí εbwṓ meko aké “Me ntó nwyaá awa nkwé mangíi enyú ayi debṓṓ manshuú me”. ⁴ Ne agíi εbwṓ aké, “Waá achyε Jṓn uto manwyaá bṓṓ manaá Εṣṓwṓ, Εṣṓwṓ waá akwaá?”

⁵ Alṓ manjṓṓ ne ate aké, “Ebege dejṓgέ nnó élé Εṣṓwṓ ne achyεé Jṓn uto bi, agige nye esé aké, ‘Ulannó ne delá kamé mekomejṓṓ wuú wṓ.’” ⁶ Ne

mbɔgé deɔgé nnó, ‘Utané mbaá akwaá,’ bɔ́ ako áwáne nyé esé ne mataá gétúgé ebwó ákaá wáwálé nnó Jɔn abó alu *Muú Ekpávé Esɔwɔ.” ⁷ Ne áké ne ji, “Ese dekaá fɔ mbaá yi uto bií utane wó.”

⁸ Ne Jisɔs ashuu ntó ebwó meko aké, “Yé me ntó ngárégé fɔ enyú muú yi achyé me uto ne mpyé unó bina.”

*Nekanémejɔ́ bɔ́ uségé ne mbɔ́ mekɔ́
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Jisɔs alɔ mangaré bɔ́ bina nekanémejɔ́ ake, “Mende fɔ abɔ ató mekɔ́, apɛ unɔ́ ebi ákuú vine, ábɔgé umpome bií ápyɛ mmɔ́. * Ase bɔ́ uségé afyé wyɛ. Atane afé neke né melɔ fɔ, ewú ne ábélé dɔ́. ¹⁰ Gébé gekwónégé eyigé ákyé umpómé bimɔ́, mbɔ́ mekɔ́ ató maá defwé wuu ama mbaá bɔ́ uségé bimɔ́ nnó áchyɛ ebií unó mbwé ebi utane né mekɔ́ ewémɔ́. Yémɔ́ ebwó átulé maá defwé yimɔ́, ábú ji akéré amu amu. ¹¹ Ama tó ayifɔ, ebwó ágégé ji, áse ji ne matúlé, áchyé ji mekpo unɔ́, ábú ntó ji akéré amuamu. ¹² Mende yimɔ́ ama tó maá defwé ayifɔ, bɔ́ bimɔ́ átulé ji, afyé ji upa mmyɛ, ne ája ji mmemme átó ji dafyɛ. ¹³ Ne mbɔ́ mekɔ́ yimɔ́ aké, ‘Mpyɛ nyé nnó? Elú galógáló nnó ntó nana maá wa ayi ngboó ne ji dɔ́, ndɔ́fɔ ágégé nyɛ ji, áchyɛge ji énogé.’ ¹⁴ Maá yimɔ́ afé, ne ndere álé kwákwólé, bɔ́ bimɔ́ ágé ji ne áké ne ate, ‘Gége menyéé geteé mbɔ́ mekɔ́ na, chwóge déwá ji, geteé jii geláa eyigé esé.’ ¹⁵ Akpégé mmu mekɔ́, ája ji átó dafyɛ, áwá ji.”

* **20:9** Elú wáwálé nnó: Genɔ́ eyigé bɔ́ Isréli ásélé umpomé bií ápyé mmɔ́ ákuú geji né meko mekala nnó, *Grape.

Jis̄as anerege nekanémej̄óó eni, agií b̄óó abi alú eféé ake, “Enyú defere nnó mb̄óó mek̄óó yimb̄o apye nȳe nnó ne b̄óó uségé bimb̄o? ¹⁶ Elú wáwálé nnó, ab̄ó manchw̄ó awá b̄óó bimb̄o achyéé mek̄óó ewémb̄o mbaá b̄óó abi cha.”

B̄óó bina áwúge mb̄o aferé ubée áké, “Es̄ow̄o akamégé.”

¹⁷ Jis̄as ap̄e ebw̄ó dómeé ne agií aké, “Ne nana genó eyigé ásáme mmu ηwe Es̄ow̄o geke nnó? Asá nnó:

‘Ntaá eniné antené upú ashyaá nnó nélómé, neni ne nélaá men̄o ntaá ayi ágbaré ekw̄o gepú.’

¹⁸ Muú akwegé mfaá ntaá enine mb̄o, atyáge nȳe ubauba ne mb̄ogé nekwége muú mmye, muú yimb̄o alá nȳe yiliyili.”

¹⁹ Jis̄as agárégé nekanémej̄óó eni, *Anleré mabé Es̄ow̄o ne an̄ó baá bi apye up̄e Es̄ow̄o áwúgé, ákaá nnó aj̄oge mb̄o lé ne ebw̄ó, áb̄ó álú mampye Jis̄as wyé né gébé eyigémb̄o, yémb̄o ágó gétúgé áf̄óó amé b̄óó.

*Agii Jis̄as mech̄o ηkamakpo
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)*

²⁰ B̄óó bina ámaló mankélé meti ewéchá, ne átó b̄óó nnó ájyé pyé eké áb̄óó mech̄o ne Jis̄as w̄ó, nnó mb̄ogé Jis̄as akwegé nekwené meno, ebw̄ó ágbaré ji ájyé mbaá ámpané mpa abi átómé nȳe ji mbaá góm̄ena ayi Rom. ²¹ B̄óó bimb̄o ájyégé ákú Jis̄as áké, “Ménleré, esé dékaá nnó dep̄o etiré ogárege ne olérege délú wáwálé. Op̄o f̄o meso ama. Olerege b̄óó unó ndere Es̄ow̄o akélege wáwálé.” ²² Esé dekaá w̄ó, “Nnó ebé sé eké nnó déchyégé ηkamakpo mbaá mfwa Rom waá déchyégé?”

23 Jis̄s akágé nnó ápené mb̄o ji lé metáa, aké ne ebwó, 24 “Chwóge me ne sére † ama. Achwógé ne ji, agíí ebwó aké, Mekpo wá na ne mab̄o waá na ásamé né ηka eyi?” Aké ne Jis̄s, “Élé mekpo mfwa Rom ne mab̄o mií.”

25 Ne Jis̄s aké ne ebwó, “Chyεge Mfwa Rom genó eyí gélú ejíí ne chyεge ntó Εσω̄w̄o genó eyi gélú eyi Εσω̄w̄o.”

26 Gefó eyigé Jis̄s akwyé meko ashuu ebwó gepye bȳo úk̄oré ebwó mmu, alá nyámé néndé ágé f̄o genó eyigé ji apyεé wó.

*Agíí Jis̄s nkwé ayi muú akwilege né negbo
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)*

27 *B̄o Jus f̄o abi ákú bwó *Sadusi. Ebwó alú b̄o bi aké muú agbógé akwilége sé né negbo. Achwó gíí Jis̄s aké, 28 “Ménleré, Mosis ab̄o asá ebé ewéna mmú ηwe mabé sé nnó ‘Mb̄ogé muú abagé mendée wuú ne agbógé alyagé mendée yimb̄o ayi ebwó alá byé maá wó, meηmó wuú abó manse mendée yimb̄o né ukwi, nnó ábyégé baá ábélé né mab̄o ami mewené meηmo yimb̄o.’ 29 Agare ji neka eni aké, aηmó f̄o akénéama abi ande álú abi átané nte ama. Meηmó yi muú kpaa abó abá mendée wuú ne agbó ayi ebwó alá byε maá wó. 30 Ayi akwólege ji ase mendée yimb̄o né ukwi. Ayi mb̄o agbó ntó ayi ebwó alá byé maá wó. 31 Epye wyémb̄o kpaa ebwó akénéama ágbo ako. Yé muú yi ábyené maá ne mendée yimb̄o apó. 32 Ebélégé mendée yimb̄o ntó agbó.” 33 Ajogémb̄o, agíí Jis̄s aké, “Ndere aηmó bina akénéama abó ábané mendée yina, gébégé

† 20:24 Elú wáwálé nnó: Epófó sére elé *denarius, ayi ébó élú ηká b̄o Rom.

εβwό ako ákwilégé né negbo, mendée yina abεé nyε ayi waá?”

³⁴ Ne Jisσs ashuú εβwό meko ake, “Né mme yina ande ábáne andée ne andée átó anó. ³⁵ Yémbσ gébégé bόó abi Εσwσ asélé nnό ákwáne, bόó ákwilégé né negbo, ákpegé né mme yi achwό nyε, gébé eyigembσ, ye neba nébεé se. ³⁶ Nδere Εσwσ apyε εβwό ákwilégé né negbo, ámágé gbό sé, néndé álú nkane makiénné Εσwσ, ne álú baá Εσwσ τε kwyakwyá. ³⁷ Mosis ntό aleré wáwálé nkane muú ágbόgé ákwilégé né negbo. Asá abya genόó eyigé mewε εbσ εluli wyε gélá sόóge ne akuú Ata Εσwσ né melu εwémbσ mmu ηwe wuú nnό, Εσwσ ayi Abraham ne ayi Asek ne ayi Jakσb. ³⁸ Mosis akúgé ji mbσ, éleré nnό Εσwσ alu ayi bόó abi álú abε. Εσwσ apό fό Εσwσ ayi awuú bόó, alu ayi bόó abi álú abε, néndé bόó ako álú abε né mbe ushu wuú.”

³⁹ Jisσs ajόgé mbσ, Anleré mabé Εσwσ abifo áké ne ji, “Ménleré olu cho.” ⁴⁰ Εβwό áwúgé mbσ, mano bwό ákpe né mekό, yé muú ayi ama mua mangí ji nkwé apό.

*Muú ayi Εσwσ akweré ji εla gefwa alu maá waá
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ Εwyaγε Jisσs ntό agíi εβwό awuú nkwé aké, “Bόó ajόge nnό Muú yi Εσwσ akweré ji εlá gefwa alu mpyáne mfwa Dεvid, εwena ébέε mbσ nnό? ⁴² Εnyú dekaá nnό mfwa Dεvid asá né ηwe makwa wuú nnό:

‘Ata Εσwσ ajόó ne Ata wa nnό,
jwólé fa né εgbé εbwσnyε wa,

⁴³ kpaá τε gébé gékwόnege nyé eyigé mpyε bόó mawámé byéé,

álaá eké mboó genᵔó nnó ónéré uká byéé mfaá.’

⁴⁴ Ewéna éleré nnó Mfwa Devid akuú Muú yi Eᵔᵔᵔᵔ akweré ji elá gefwa nnó Ata wuú. Epyembᵔᵔ nnó ne *Muú yi Eᵔᵔᵔᵔ akweré ji elá gefwa ama alú mpyáne Devid?”

Jisᵔᵔ akwelé baá utᵔᵔ bii mbeé nnó ekage áse gepᵔᵔgé Anleré mabe Eᵔᵔᵔᵔ

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Nana Jisᵔᵔ ajᵔᵔge lé ne baá utᵔᵔ bií ne bᵔᵔ ako áwúu ntó, aké, ⁴⁶ “Sége gébé ne gepᵔᵔgé ánleré mabé Eᵔᵔᵔᵔ. Ebwᵔᵔ ágbᵔᵔ mamfyégé bᵔᵔ nkúu átyé átyé, ákéné, ágyaáge ntoné gese nnó bᵔᵔ átámégé ebwᵔᵔ ne énogé. Agboᵔᵔ ntó mánjwólé né malu énogé né mmu macha mmyemenene. Ajyégé epaá, ájyaá lé malu afwa ne ájwólege. ⁴⁷ Yémbᵔᵔ, mmyé egbᵔᵔᵔ ebwᵔᵔ, áfwyálege akwi andée, áfᵔᵔᵔge upú bwᵔᵔ, ne ama ákéné malumalu, ánénemmye áwyáge dᵔᵔ nnó ágilé gé bᵔᵔ amé. Nᵔere ápyé mbᵔᵔ, áfyé lé getᵔᵔ né mmye bwᵔᵔ. Akpéne nyé né efwyale ewé mebo.”

21

Echyé mekwi mendée ayi alú mbyá

(Mak 12:41-44)

¹ Nᵔere Jisᵔᵔ alú mmu echa upé Eᵔᵔᵔᵔ, apele dómee nkane bᵔᵔ ᵔka áchwᵔᵔ áfyé maᵔka bwᵔᵔ mmu genᵔᵔ eyigé áfyé ᵔka Eᵔᵔᵔᵔ. ² Agé ntᵔᵔ mbya mekwi mendée fᵔ nᵔere afyé baá ubaá ᵔgba ápeá. ³ Agégémbᵔᵔ aké, “Kaáge wáwálé nnó ᵔka yi mbyá mekwi mendée yina afyé, ejá epwᵔᵔ eyi bᵔᵔ ako áfyé. ⁴ Yéndémuú áferé ekeke ᵔka né gejamé eyi ji awyaá achyé, yémbᵔᵔ, ye lé mekwi mendée yina alu mbya, akwe ula géba jíí achyéé.”

Jis̄s agaré nkane gekpékpé gé éfwyale géchwá nyé meso gébé

(Mat 24:1, 2; Mak 13:1, 2)

⁵ Baá utáó bifó álo mamfégé écha upé Ésowá nkane átené ewú ne uchánchá mataá, ne ama afége uchánchá unó bi achyé nnó ánógé Ésowá. Éféé Jis̄s aké ne ébwá, ⁶ “Enyú degene unó bi, dema deféége yémbó gébé gékwónégé nyé eyigé amúu ewú ne yéé ntaá némaá eni nélaá mfaá nte núpó.”

⁷ Agíí ji áké, “Menléré, nde gébé eyige depó tiré na depyé nyé? Nde genó eyi gélérege nyé nnó unó bi uchwáó pyé?”

⁸ Jis̄s ashúú ébwá meko aké, “Sége gébé nnó ékagé muú fó ábwólé enyú déno mewaá. Nénde, gejamégé bóó áséle nyé mabó ma áchwá eta nyú, áké, ‘Me ne nlú’ ne ájógé nyé nnó, ‘Gébé gékwóné.’ Ájógé depó tí, déwugé fó ébwá. ⁹ Ne déwuú nyé ntó abya be kwókwólé ne enyú, ne ébi ámmye tete, défógé fó. Unó bina uko ubóó mbe upye ne epófó nnó mme yina achwá kwyá ténéténé wó.”

¹⁰ Jis̄s amajóó ne ébwá ake, “Maló kpakpa ámmye nyé ne ate ne ate afwa ne bóó bwó ámmye nyé ne ate, ¹¹ Ukpékpé unó upyéé nyé mme yina anyíge ne eshye abwólé né gejamégé malu. Emímí mesa ekwéne nyé né malumalu, ne mamée áwáne nyé bóó. Unó bi úgyálege mane upyé nyé né nebuú manléré ubée unó bi uchwá pyé.

Jis̄s agare ángbá bíí éfwyale ewé ébwá agéne nyé
(Mat 10:16-25; Mak 13:9-13)

¹² “Gemégé nnó unó bi upye; kaáge nnó bóó ápyéne nyé enyú, áma átulé enyú. Dekpene nyé unóó mpa né macha mmyemenene ne áfyé nyé

enyú deno. Ajyé nyé ne enyú né mbe ushu afwa ne bo góména gétúgé dékamé nnó delu boó ba. ¹³ Gébégé detenégé mbe ushu boó bimbó, kaáge nnó debó mbó élé meti mangaré ebwó mekomejóó Esowó. ¹⁴ Yémbó ekagé dechyé gemé nyú efwyale, mamférégé unó bi dejóge nyé. ¹⁵ Gébé gekwónégé, nchyege nyé enyú denгарé mejóó eti déjógé ye muú mawame nyú ayi anénége geyó ye manyé mbeé ábéé. ¹⁶ Kaáge nnó boó enyú ne ákpóo nyé enyú, ye ébélé ánte nyú, ye áhémé nyú ye boó ula gepú nyú, ye ajeé nyú. Achyége nye enyú mbaá ákpakpa melo, nnó déténe unó mpa ne áwáne nye enyú bífó. ¹⁷ Boó ako ápaá nye enyú gétúgé délu áhkwólé ba. ¹⁸ Ye enkaá mejwe ewé éjúge nyé né mekpo nyú ekwé, enó epó. ¹⁹ Dekamégé metóó ema, dekpéne nyé mmu gerwá eyi gelá gebyé.

*Jisós agaré nkane áchóó nye Jerosale
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)*

²⁰ “Gébégé degége nnó boó bee áno melo Jerosale mme, kaáge nnó gébé gekwóné eyigé áchwó chó ewu. ²¹ Gébégé mechó ewé epyegé, boó ako abi né gebagé mewaá Judiya áboó ayyé bíí mfaá makwe. Boó abi álú né melo ewémbó áboó ntó. Yéndemuú ayi atanégé mekóó, ekage akyaá nnó ayyé mmu. ²² Kaáge nnó gébé eyigémbó, élé bíí bi Esowó atóme nyé efwyale né melo Jerosale mampye nnó unó bi ásáme mmu hwe wuú ubé wáwálé. ²³ E é ebéé nye mbó nnó ne andeé abi álú ne mane yé ne abi áchyége baá mámbé. Esowó aso nyé metóó ne melo ewé, ne boó ako ágéne nyé gebégé efwyale. ²⁴ Áwáne nyé abifó ne desaá, áséle nyé abifó nkane boó denoré bee, ákaré átó né maló mako. Ne boó abi

álá pó bɔ́ Jus ápwɔ nyé melɔ Jerosale, ne áchyége nyé ebwɔ efwyale, kpaá gébé bwɔ gébyé.

Unó bi upye nye gemége nnó Maá Nte Mekwad ákérege meso fa mme

(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ “Né gébé eyigémbɔ, ágéné nye ufɔ́ unó bi upye né ημεέ ne mfaá ne ambe. Né mme, gewyágé mgbannyi eyi gétánege né ebéé mega, gepyé nyé gejamége malɔ áfɔ́ nnó ebéé échwɔ kpá ebwɔ. ²⁶ Bɔ́ áwére nyé ne efɔ́ né metɔ́ getúge ákaá nnó unó bi ugyálege manε uchwɔ pyé né malɔ mako. Ne unó bi uwyaá uto né mfaánebuú unyíge nye, ²⁷ ne ágéne nye nkane Maá Nte Mekwaá achwɔ́ né mmu gekó ne uto bií, ne gekpékpégé énogé. ²⁸ Degége nnó unó bi úlɔ mampye, ténege, dégilé gétúgé dekaá nnó gébé gékwɔné eyigé Esɔwɔ achwɔ́ féré enyú né efwyale.”

Jisɔs agaré nkane unɔ́ bi úldege bya

(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ne Jisɔs agaré ebwɔ nekanémejɔ́ ake, “Pεge gepɔge genɔ́ge fig ne unɔ́ uko ebi úlálege bya. *

³⁰ Gébége degége nnó unɔ́ bimɔ́ úlɔ mantó bya uke, dekaá nnó nshwɔné alé chwɔ́ lɔ́. ³¹ Wyémbɔ ntó, gébége enyú dégége nnó unó bina upyεé, débó mankaá nnó Esɔwɔ achwɔ́ gbaré Gefwa jíí.

³² “Ngarege enyú wáwálé nnó nyje eniné na négboó fɔ́ kpaá te unó bina ukó úpyεé. ³³ Mfaá ne mme ákwyáge nye, yémbɔ mekomejɔ́ wa alaá te kwyakwya.

* **21:29** Elú wáwálé nnó: Genɔ́ eyige ásamé né mmu ηwe ákú nnó
*fig.

Sége gébé

³⁴ “Sége gébé nnó dékagé dényéégé geṅwá, ne dényúgé mmṵó dékwéné, ékagé matṵó nyú átáné ne Εσωṵ. Ékagé dénérégé matṵó né geṅwágé mme yina nnó ékagé bíí bimṵo úbáné enyú nkane menya akwéne metaá. ³⁵ Ne depṵo etiré bíí bimṵo dégbárege nyé bṵó ako abi álú fá mme. ³⁶ Kpómege mmye, dénénémmye mbaá Εσωṵ yéndégébé, nnó ji achyé enyú eshye dékoó né efwyale ewé echwá nyé. Depyegé mbṵo, detenege nyé mbe ushu Maá Nte Mekwaá ayi déla pṵo ne deba.”

³⁷ Yéndé bíí Jisṵs alerege wyé bṵó né echa upε Εσωṵ. Anerégé, yendé nkwale ajye né Mekwé Olif. ³⁸ Ne yendé dondo bṵó ako áchwṵ, ajwólege mmu echa upε Εσωṵ manwú mekomejṵo wuú.

22

Ajṵó geju manwá Jisṵs

(Mat 26:1-5; Mak 14:1, 2; Jṵn 11:45-53)

¹ Ne gébé gébṵo géfíí eyigé ányéé epaá koó upú ne epaá bred yi alá mualé. ² Né gébé eyigémbṵo, anṵó baá ámpyεé upε Εσωṵ ne ánleré mabé Εσωṵ, ábṵo ákélege meti nnó áwá Jisṵs bibí, nendé, áfṵó nya bṵó melṵo.

³ Ne danchṵmelṵo akpε mmu metṵó Judas ayi ákuú ji ntṵo Iscarat, maá utṵó ama né geluágé abi áfyaneápeá. ⁴ Ajye só ula ne Anṵó baá ámpyεé upε Εσωṵ ne bṵó kpakpa abi ábáme echa upε Εσωṵ, nnó ákpoó ebwṵ Jisṵs. ⁵ Ebwṵ áwúgémṵo, matṵó ágṵo ebwṵ ne ákamé nnó áchyége Judas ṅka. ⁶ Judas akamé mechṵo ewé ájṵó ne álṵó mankélégé meti ewé

ji apyεε ne Jisσs akpe ebwό nε ámu nkane gejamégé bσσ álá kágé.

*Jisσs anyεε epaa koό upú ne baá utσσ bií
(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jσn 13:21-30)*

⁷ Bií ebi áwáne maá egόnme gepε mbaá epaa brεd yi álá muálé, úkwónégé, ⁸ Jisσs atό Pita ne Jσn aké, “Chógé depyé menyεε epaa *koό upú nnό εsέ deyjé dényé éwu.”

⁹ Agií ji áké, “Okelege nnό εsέ deyjé detyεε menyεε éfσ?”

¹⁰ Ashuú ebwό meko ake: “Wuúge, mbσgé deyjεgé, dekpεgé nε melό kpaá, degene nyε mende fσ ne ηkwό manaá nε mekpo, kwόlege ji nε gepú eyigé ji akpéne. ¹¹ Gébége enyú dekpége, gárege mbσσ gepú nnό: ‘Ménleré aké, lérε εsέ maá gepú áηkéé, ayi ji anyεε nyé menyεε epaa koό upú ne baá utσσ bií.’ ¹² Ne mbσσ gepú yimbσ alerege nyε enyú maá gepú ayi alú te mfaá enyόn ayi ákwyé mé ábélé. Pyégé menyεε yimbσ éwu.”

¹³ Afé, ágé wyε yéndégenό nkane Jisσs abό agaré ebwό. Ne átyé ntό menyεε epaa koό upú yimbσ.

Menyεé Ata Jisσs

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Kor 11:23-25)

¹⁴ Gébé gékwónégé, Jisσs ne ángbá bií áchwό álo manyé menyεε yimbσ. ¹⁵ Ne Jisσs aké ne ebwό: “Mbό gejigé metσσ manjwólé chóncho ne enyú nnό dényé epaa koό upú ne ngé efwyale. ¹⁶ Kaáge nnό me mmáge nyé sé epaa ewéná kpaá te depσ etiré epaa ewé débée wáwálé, gébége εσwσ agbárege nyé gefwa jií.”

¹⁷ Ne abwεé amό ne mmσσ nε mmu, achyégé matame mbaá εσwσ, achyεé mmσσ mimbσ mbaá

ánghbá bíí aké: “Sége dényú, déchuú áte. ¹⁸ Ngarege enyú wáwálé nnó, élo nana ejyégé mbe, nnyú sé mmóó mina te gébé eyíge Ésoᵂo aké agbarege gefwa jíí.”

¹⁹ Abó ntó bred, áchyege matame mbaá Ésoᵂo, agyá nto bred yimbó ubauba achyéé bwó aké, “Gége menyammye wa [ayi nchyege né gétúge enyú. Pyége wyé na mantége negbo na.” ²⁰ Ake ánérege manyeé menyéé, ama bó amó ne mmóó né mmu, aké, “Amo yina, élé *menomenyeé meke ewé Ésoᵂo anyeé nye ndere manoó ma magbélege nyé né mme né gétúge enyú.]

²¹ Yélé njógembó, muú ayi akpóo nyé me alu fá né ujwólé bina. ²² Kaáge nnó Maá Nte Mekwaá agbóo nye wyé nkane Ésoᵂo améé abelé, yémbó utonkwa ube ne muú ayi akpóo nyé jíí.”

²³ Anghbá bíí áwúge mbó, álo mangíí ate áké, “Waá álú né geluáge sé ayi apyé nyé gefóó genó eyíge na?”

Anghbá Jisᵂs ányé mbeé mechó dékpakpa

²⁴ Né gébé gefó, anghbá Jisᵂs álo mbeé manyége ne ate, nnó waá alú muú kpaa né geluáge bwó.

²⁵ Jisᵂs awúge mbeé bwó, ajóó ne ébwó aké, “Gé na ne afwa mme abi álá pó bóó Jus ápyeé. Agárege nnó uto meló meko úlú ébwó né ámu, ájyárege bóó ne uká, ne ama ákélege nnó bóó ákwáné galógáló ayi ébwó ápye. ²⁶ Yémbó, ébége fó mbó ne enyú. Muú kpaá nyú abe nkane mamáné ne menᵂmbe abeé nkane ménkpané defwé. ²⁷ Waá alú muú kpaá? Muú ayi áchóge jí menyéé nnó anyé waá muú ayi áchwó ne menyéé? Élé jí ayi áchóge jí menyéé nnó anyé pó mbó? Yémbó me nlu né geluáge enyú ndere menkpané menyéé.”

28 Jis̄s aké, “Yé ndere ngéne efwyale, enyú ne délú wyé ne me. 29 Gétú eyigémbɔ, mpye nyé enyú nnó débé afwa wyé nkane nte wa apye me ntó nlú Mfwa. 30 Denye nyé, denyú ne me né gefwa ya. Dejawlege nyé ntó ndere afwa mampáné depɔ né matoó áfyáneápeá ayi bɔ́ Isrɛli.”

Jis̄s agaré ndere Pita áshyáa nye ji
(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jɔn 13:36-38*)

31 Jis̄s akú Pita aké, “Simun, Simun! Gé ngarege wɔ nnó danchɔmeló ase uto nnó amuá enyú, mamféré matɔ́ nyú ne me nkane ácháge esa, áférege ukwɔ́. 32 Ne me nnemmye mbaá Esɔwɔ nnó ékagé wɔ oféré metɔ́ wyé ne me kánká. Metɔ́ wye emagé béne, fyé aɲmé byé eshye.”

33 Pita ajó ake, “Ata, me mkpomé mmye manjye denɔ ne wɔ ne ye mangbó ne wɔ.”

34 Jis̄s ake, “Pita gé, gó ngaré wɔ nnó, gemégé nnó menɔ mekwɔ akú fina wɔ ɔshyaá nye nnó ókágé me kpaáte ukúkúle uléé.”

Jis̄s agaré baá utɔ́ bií nnó ákpómé mmyé

35 Ne Jis̄s ama jɔ́ ne ángbá bií aké, “Tége nkane ntɔ́mé nyá enyú neke ŋka pɔ́, geba pɔ́ ne unó uká ebichá pɔ́, genó geli nya enyú?”

Ne εbwɔ́ áke, “Ngba, ye genó eyi geli esé gepɔ́.”

36 Agaré εbwɔ́ áke, “Nana muú yi awya ŋká menyéé jíí abó, ne geba ntó. Ne muú yi alá pɔ́ ne esaá akpó nkú wuú asé ŋka yimbɔ ana esaá. 37 Wuúge, Ásá genó gefó mmu ŋwe Esɔwɔ nnó, ‘Áfyé nyé ji né geluágé bɔ́ nchye.’ Genó yina gépye nyé me wáwálé. Enyú debó mankaá nnó yendé genó eyige ajó atome ne me gébó mambé wáwálé.”

³⁸ Ne áηgbá bi áké, “Ata dewyá desaá depeá fa.” Jisós ake, “Lyáge mechó ewémbó.”

*Jisós anemmye né Mekwe Olif
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Jisós ályágé gepú eyigémbó, afé né Mekwe Olif nkane ji apye mé, ne baá utóó bií, ákwólé ji ntó. ⁴⁰ Aké ákwónege né melu ewémbó, agaré ebwó aké, “Négemmye mbaá Esówó nnó ékágé enyú dékpé né mmuameno.”

⁴¹ Ne alyá ebwó afé mbe gachyé, ató manó mme aló manemmye mbaá Esówó aké, ⁴² “Nte, mbógé ejigé wó, féré amó efwyale yina né eta wa ábé tete, yémbó pye genó eyigé wó okélege, epófó eyigé me nkélege.” ⁴³ [Gébégé anémmye mbaá Esówó, ekiénné Esówó étané mfaánebuú echwó fyé ji metóó. ⁴⁴ Ne gekpékpégé mesómé né metóó, Jisós anemmye ne eshye kpaá njúnjú atáné ji mmye achyge mme nkane denkáré manoó.]

⁴⁵ Ji ánerégé mánemmye, akwilé akeré mbaá yi áηgbá bií álú. Abané ebwó ndere ábélege géjyá gétúgé ápwá né masómé. ⁴⁶ Ape ebwó agií aké, “Debelege nde? Kwélégé ka, négemmye mbaá Esówó nnó ékágé dékpé né mmuameno.”

*Apye Jisós
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jón 18:3-11)*

⁴⁷ Ndere Jisós alu jóoge, njuné bóó néchwó ne Judas, ηgba ama né geluágé abi áfyaneápeá. Judas aja ebwó meti, achwógé, afé mbe atyá Jisós. ⁴⁸ Atyágé ji mbó, Jisós ajóó ne ji aké, “Judas okpó lé Maá Nte Mekwaá né mantýá ji nnó bóó ákaá ne ápye ji?”

49 Gébégé áhgbá Jisós ágené nnó mechó kpaá élé chwó, ágíí aké, “Ata debó desaá delo úmye?” 50 Ne hgbá Jisós ama né geluágé bwó, ajuú aparanja, alo manké memfwé *Etúkpe ámpyéé upε Εσωω, asó etu ewé egbé ebwonye.

51 Ne Jisós agaré bós bíí aké, “Dépyegé sé mbó, lyáge ebwó.” Aferé ebwó wuú ata etu memfwε yimbó, eferé.

52 Ne Jisós abwólé eta *Anós baá ampyéé upε Εσωω ne ámbamé εcha upε Εσωω ne ákpakpa melo abi áchwó mampye ji. Agíí ebwó aké, “Enyú dechwó na ne bó aparanja ne mámbó unós mampye me nnó me nlu menjó? 53 Ndó ndó ne ndó njwólege ne enyú né εcha upε, enyú deta me ebwó mmye wó. Yémbó gébé eyige nyú gékwané nana, dechwó né uto dánchómeló ayi mfwa utuú.”

Pita ashya nnó ji akágé fɔ Jisós

(*Mat 26:69-70; Mak 14:66-72; Jón 18:15-18, 25-27*)

54 Ne bós bina ápyε Jisós áfé ne ji né dachi etúkpe ampyε upε Εσωω. Ne Pita ala te meso, akwólege ebwó gachyéé, gachye. 55 Akwónégé, abané bós bí ásené mewε né dachi áwya. Pita achwó jwóle ntó né geluáge ebwó. 56 Ménkpané defwé ama né dachi yimbó ayi alú mendée, agégé Pita né genjógé mewε nkane ajwóle, ape ji domeé, aké, “Mende yina ntó abó alu ne Jisós.”

57 Pita ake, “Chaá-ó! Mesó mendée nkágé ji.”

58 Εwya ye wó, mende fɔ agé Pita ake, “Wó ntó olu muú bwó ama.”

Pita ake, “Me detuú-o!”

⁵⁹ Ewya genógé nchwáneke, mende ayifó aké, “Wáwálé gebíí gepó mmu mende yiná ntó abó alu ne Jisós, ji ntó atané gebagé Galilíí.”

⁶⁰ Ne Pita ake, “Ge da, me kágé ewe wó jógge mbó.”

Wye nkane ji alú jógge mbó, menó mekwó akú kókogólókóó. ⁶¹ Ata Jisós akó gemε apé Pita. Ame bwó átuú, ne Pita ate mekomejóó ayi Ata Jisós abó agaré ji nnó, “Gemégé nnó menó mekwó akú, óshya nyé ukúkúle uléé nnó ókágé me.” ⁶² Gébégé Pita áteé mekomejóó yimbó, afe dafye, anyó meko ngbó ali segé segé.

⁶³ Bóó bi ábáme Jisós, áló manjwya Jisós, ne átúlege ji. ⁶⁴ Awé ji ndeé né ame, ne ágiige ji aké, “Waá adoó wó? Garé esé mbógé ókage.” ⁶⁵ Ne ebwó áma jú ji mashye mmye né gejamégé mati.

Jisós akpe unóó mpa

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jón 18:19-24)

⁶⁶ Bíí újyágé, *ákpakpa meló, ne Anóó baá ampye ure Esówó ne *Anleré mabé Esówó áchomé né eso. Achwó ne Jisós né mbε ushu bwó. ⁶⁷ Agíí ji aké, “Wó ne ólú Muú yi Esówó akweré ji elá gefwa?”

Jisós ashuú ebwó meko aké, “Mbóge ngarégé enyú, dekámégé nyε fó ne me. ⁶⁸ Ne mbógé ngiígé enyú nkwe dekámégé nyé fó manshuú me meko. ⁶⁹ Yémbó ló nana chó mbε, Esówó ayi áwya uto uko abelege Maá Nte Mekwaá né mfaá gelúógé énogé né egbé ebwónyε wuú.” ⁷⁰ Ajógé mbó, ebwó ako agíí aké, “Wó ne ólú Maá Esówó?”

Jisós aké, “Elú wyé nkane enyú dejóó mbó.” ⁷¹ Ne ebwó áke ne ate, “Ndé gécha démage kéle bó ntésé? Esé ambóó dewú mé genó eyi getané jimbo meno.”

23

Afẹ né Jisṣ mbaá Palet

(*Mat 27:1, 2, 11-14; Mak 15:1-5; Jṣn 18:28-38*)

¹ Eboṵ ájógé mbṵ, echomele meko ekwelé ká efé ne Jisṣ mbaá Palet. ² Akwónégé éwu, áṵ maáma ji depṵ mmye áké, “Dépyé ményákwṵ yi ndere achṵṵ melo esé, achoge boṵ uká mme nnó áchyege fá ṅkamakpo mbaá Mfwa Rom, ne ama garege boṵ nnó ji ne alú Muú yi Esṵwṵ akweré ji elá gefwa.”

³ Palet agií Jisṣ aké, “Wṵ ṵlu Mfwa boṵ Jus wáwálé?”

Jisṣ aké, “Elu nkane oṵṵ.”

⁴ Ne Palet ajṵṵ ne anṵṵ baá abi ápye upe Esṵwṵ ne gejamégé boṵ, áké, “Ngéfṵ gabo ayí mende yina apyé wṵ.”

⁵ Yémbṵ áshii wyé ne ewú aké mende yina achoge boṵ uká mme, aleré né mme Judiya meko, alṵ né melo Galilií kpaá akwṵné fá melo ewe.

Palet ató Jisṣ mbaá mfwa Herṵd

⁶ Palet awúgé mbṵ, agií aké, “Mende yina ele muú Galilií?” ⁷ Akámégé, Palet ató Jisṣ mbaá Herṵd néndé Herṵd ne agbaré mboṵ melo yimbṵ. Né gébé eyigembṵ Herṵd abó alu né Jerosale. ⁸ Gébégé Herṵd agené Jisṣ, metṵṵ ego ji dṵṵ, elé ji abṵ aklege mé mangé ji te gachii, néndé, ji abṵ awuú mé ṅgo Jisṣ. Ne abṵ awya uméé nnó ji agé ufélekpá ebi Jisṣ apye. ⁹ Ewyágé Herṵd agií Jisṣ bo ṅkwé dṵṵ, ne yeé meko Jisṣ ashúú ji wṵ. ¹⁰ Agigé mbṵ, *Anṵṵ baá ampye upe Esṵwṵ ne *Anleré mabé Esṵwṵ áwṵ áchwṵ mbe, áṵ manjṵṵ depṵ eti Jisṣ apyé ne eshye. ¹¹ Mfwa Herṵd ne boṵ bee bií áṵ manjwyagé Jisṣ, áchyege ji mekpo unṵṵ. Abó

nkúu mfwa áfyé ji mmye, áamá átó ji akeré meso mbaá Palet. ¹² Né bií ebi mbɔ dejeé Palet ne Herɔd delɔ. Te gachi ebwó ábó alú máwámé ne atε.

Palet asó mpa nnó áwá Jisɔs

(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jɔn 18:39–19:16)

¹³ Gébégé ákeré meso ne Jisɔs, Palet akú ánɔ́ baá abi ápyé upε εsɔwɔ, ne ákpakpa melɔ, ¹⁴ áchwɔgé, áké ne bwó, “Mbε mβε, enyú dese mé mende yina dechwɔ ne ji eta wa deké achɔ́ melɔ. Ngii ji bɔ nkwé né mβε ushu nyú, yémbɔ ngefó gabo yi mende yina apyé né depɔ etiré enyú déké ji akwé εβε wó. ¹⁵ Yé Mfwa Herɔd ntó age nnó mende yina akwé εbé wó, nkawú ne ji akeré meso eta εsé. Góge ngaré enyú nnó mende yina apyé ye gabo fó ayi abɔ mangbó wó. ¹⁶ Yémbɔ nchyege nyé enyú ebwɔnyε nnó átúlú ji ályá ji, ajoyé.”

¹⁷ [Nkane gepɔgé gébé yimbɔ gélú, yendégébége epaá kwyakwya defwé, Palet aferege muú denɔ ama nkane bɔ́ bií ákélege.]

¹⁸ Ne ákalé ebwó ako áké, “Wá mende yina, εsé dekélege élé Barabas.” ¹⁹ (Barabas abó akpε denɔ gétúgé achwɔ́ ne εfwyale né melɔ ne muú ayi ji ama wá.)

²⁰ Palet akélege meti manlyá Jisɔs ajoyé, ne ama ajɔ́ ne ebwó. ²¹ Ne ebwó ako ákalé áke, “Wó ji né gekwa, wó ji né gekwa.”

²² Né manjáne aléé Palet ama gií ake, áwó ji nnó apye nnó? “Ndé gabo ayi ji ápyéé?” Nge ye genó eyigé ji apyé ne njɔ́ nnó áwó ji né gekwa wó. Ngarege ádó ji ályá ji ajoyé.

²³ Né ebwó ádo delúlú áké, “Áwó ji né gekwa.” Makálé bwó áwerí uto Palet. ²⁴ Akamé ne asó mpa

aké, “Απε ne Jis̄os ndere εβwό άkelege.” ²⁵ Aferé muú yi εβwό άkélege ayi abó akpené deno gétúgé, εfwyale ewe ji achyé ne muú ayi ji awáné. Gébégé áféré ji, Palet agbaré Jis̄os achyé εβwό, nnó άpye ndere ejíi εβwό.

Awó Jis̄os né gekwa

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; J̄on 19:17-27)

²⁶ Bó bee áse Jis̄os né dachi Palet ále jyéé, ne nkane εβwό άkéne ájyéé, átuú ne mende f̄o ayi akú ji Simun, muú melo Seren, atané dondo yimbó né mewaá ajyéé Jerosale. Agbaré ji ánére ji gekwagé Jis̄os né mánkóó nnó ji akpá akwólege Jis̄os meso. ²⁷ Ne gejamé gé bó akwólege ji meso. Abifó élé andée, abi ákparé amú mekpo, álile, áyiage ne masómé ndere áteé εfwyale wuú. ²⁸ Ne Jis̄os abwólé aké ne εβwό, “Andée Jerosale, déligé sé gétú ya, líge lé geme enyú ne baá enyú. ²⁹ Kaáge nnó né meso gébé bó ájoge nyé nnó, ‘Éfwó ébé ne andée abi ákwené dénkwó ne abi ála alú danchyéé baá mámbé!’ ³⁰ Né gébé eyigémbó, bó áshyáge nyé mmye nnó, ‘Échye mfaánebuú ashulé esé mmye, ye mme aníi ese.’ ³¹ Apyegémbó na ne genóó eyi gélú gebe, ne ebeé nyé nnó ne gegbógbógé genóó?”

³² Gébégé ájye wó Jis̄os, áse ntó bó ubée apéa manjye wá choncho ne ji. ³³ Akwónégé melú ewé ákuú nnó, “Uñkónkó makpo,” áwó Jis̄os né gekwa. Ne ama wó bó ubée bimbó mfaá ukwa upea, ama né egbé εbwonye wuú, ne ayifó né egbé εbwóbe wuú. ³⁴ Jis̄os aké, “Nté, gé εβwό meshwe, jinte gabo áyi εβwό άpyémbó, néndé akágé.”

Bó bee bina, ákpyá megyaá ákáré mandeé Jis̄os áfyé ate amú. ³⁵ Bó átené éféé ápéle nkane áwóme

Jisṓs né gekwa. Ne ákpakpa bṓṓ Jus, álṓ manjwyágé jì áké, “Apoóge bṓṓ bí chachá, akaágé poó fṓ ntó gеме jíí mbṓgé alú Muú yi Eṣṓwṓ akweré jì elá gefwa.”

³⁶ Bṓṓ bee ntó ájwyá Jisṓs, áchyeé jì mmṓṓ amí mamyáme, ³⁷ ne áké, “Mbṓgé nnó ṓlu Mfwa bṓṓ Jus wáwálé, poó gеме jyé.”

³⁸ Asá ntó ḡwé ába né gekwa né mfaá mekpo Jisṓs. Asá wyéé áké, “Gé Mfwa bṓṓ Jus na.”

³⁹ Muú ubée ama ayi áwṓmé jì ntó né gekwa ejí, alṓ manjwya ntó Jisṓs aké, “Pṓ ṓlu Muú yi Eṣṓwṓ akweré jì elá gefwa? Poó yé géme jyé, ṓpoó esé ntó.”

⁴⁰ Ne ayifṓ ashulé jì yimbṓ ndo aké, “Wṓ ṓfṓṓ fṓ Eṣṓwṓ? ṓlu ntó mmú efwyale nkane mende yina.

⁴¹ Esé ne wṓ debṓ nsá né gabo ayi esé depyé, nkawú ne dégéne efwyale ewé. Ne mende yina apyé gabo wṓ.” ⁴² Ne ajṓṓ ne Jisṓs aké, “Ata te me gébégé ṓchwṓgé gbáre gefwa jyé.”

⁴³ Jisṓs ashúú jì meko aké, “Ngarege wṓ wáwálé nnó fina ṓbe nyé ne me né meló Eṣṓwṓ.”

Negboné Jisṓs

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jṓn 19:28-30)

⁴⁴ Kálánká efyáneépeá eké ékwónene, ḡmeé enomé, gemmua gékwé né melṓ meko kpaá te kálánká eleé. ⁴⁵ ḡmeé énomégé, ekat ewé ekaré metṓṓ echa ure Eṣṓwṓ egyalé ubaá úpeá.

⁴⁶ Eké éwyáge, Jisṓs alṓ mankálé kénké aké, “Nte mfyε gеме ya né amú jyé.” Ajṓgé mbṓ, ashulé kwyakwya geféré h-ε-m metṓṓ ekwé.

⁴⁷ Muú kpaá bṓṓ bee ayi abṓ atené eféé, agégé genó eyi gepyé, aféé Eṣṓwṓ aké, “Wáwálé, mende yina abṓ apyé gabo wṓ.” ⁴⁸ Gejámégé bṓṓ abi

ábó áchomé eféé ápéle, ákeré upú bwó amu meso kprákpáré, mashu mme tóntó né genó eyigé ebwó ágéné. ⁴⁹ Ajeé Jisós ako áténé tete ágéne depó etiré na. Abifó alú andée abi ábó átané Galilíi ákwólé ji.

Anii Jisós

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jón 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Mendefó abó alu, akamege Josef, atané né meló Arimatya né gebagé mewaá Judiya. Alu nyá muú ayi alu cho, ne abelege mabé Esowó. Abó agile gébé eyigé Esowó achwó gbáre gefwa jíí. Yé élé alú ntó muú ama né geluágé ákpakpa bós Jus, apó nyá meko ama ne ebwó nnó áwá Jisós. ⁵² Nkane Jisós agboó, afé mbaá Palet, ajye gíi nnó achyé ji genkwógé Jisós. ⁵³ Palet achyé gé ji ebwonye, ajye féré genkwógé Jisós né mfaá gekwa, afyalé géjí ne éshyé ndeé, ajye níi mmu menome ewé abó áchomé te gachií mmu etaravé, ewé ála álu ganíi muú wye. ⁵⁴ Afyé ji mmu menome, nénde ákpomege mmye nnó bíi uwyaá ebwó ebi uló nkwale yimbó.

⁵⁵ Andée abi átane ne Jisós né Galilíi, ákwólé Josef ne ágé ntó menome ne áma ágé ntó nkane áfyé ji né mmu. ⁵⁶ Akéré gé meso né upú bwó ákwyé mawéé gébé ami malómáló ami awáage mewu muú.

Bíi uwyaá bwó úkwónégé, ebwó ágbeé mmye nkane ebé bwó élú.

24

Jisós akwilé né negbo

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jón 20:1-10)

¹ Bií mbe né uwyaá, andée bimbɔ ákpá mawéé gebé ami ebwó ákwyé, dondo gemmuá mme áfé né menome ewé aní Jisɔs. ² Akwónégé wyé, áge nnó, ábogéné mé ntaá égbé éma eniné ábó ákweré embú menome. ³ Ne gébégé ákpené mmu menome, ákelé genkwógé Atá Jisɔs áge wó, ⁴ ákwé tametame, áké ápélé ágé bɔ́ makpó apéa ne mandeé áyi áshwánege áténé ebwó nenkuné mmye. ⁵ Efó ekwó bwó metɔ́, ámmo makpo mme. Bɔ́ bimbɔ ágii bwó áké, “Ndé enyú dékelege muú yi alú mbe né geluágé abi ágboó? ⁶ Apó fa, akwilé né negbó, atane. Tége genó eyigé ji agaré enyú gébégé enyú delú né Galilíí.

⁷ “Abó aké, ‘Achyége nyé Maá Nte Mekwaá mbaá bɔ́ ubeé, áwóme nyé ji né gekwa, ne ekwónégé ndo eléé, akwilége nyé né negbo’.”

⁸ Andée bina áte unó bí Jisɔs abó ajɔ́, ⁹ átané né menome áfé mangaré unó bi úpyé mbaá ángbá bií abi álaá áfyaneama, ne áma garé ntó ánkwalé Jisɔs ako. ¹⁰ Andée bimbɔ élé, Méri muú melɔ Magdala, ne Joana ne Méri ayi Mmá Jemsi chóncho ne andée abifɔ ntó, ágaré ángbá Jisɔs genó eyigé ebwó ágené. ¹¹ Ne ángbá ákamé wó, áse nnó élú gebyó. ¹² Yémbɔ, Pita akwilé ka abó afé né menome, abyélé mme apɛ, ágé lé mandeé áyi abó afyalé genkwógé Jisɔs. Ala meno mekpɔ fuú, ne akere meso mmu gepú jíí.

*Agé Jisɔs né meti melɔ Emmaus
(Mak 16:12-13)*

¹³ Wyé bií bimbɔ, bɔ́ abi ákamé ne Jisɔs apéa, álya melɔ Jerosale ájye né maá melɔ ayi ákú Emmaus. Neke nelu genógé *ɲkpá neke ekénéama. ¹⁴ Ndere

ájyé, ádóo abya né depɔ deko etiré depyé. ¹⁵ Nkane ádóo abya ákéne ajye, Jisɔs atané ebwó né meso ne alɔ manké ne ebwó. ¹⁶ Yémbɔ áge ji, ne ákaá fɔ nnó élé Jisɔs wó. ¹⁷ Jisɔs agií bwó aké, “Nde abya ayi enyú dékéne dédóo ne dembyó né matɔ́ enyú?”

Atené nyámeé, mmye meshwé meshwé. ¹⁸ Muú bwó ama, ayi ákú ji Klyopas agií ji aké,

“Wɔ mbi ne ɔlu menkéé fá meló Jerosale ayi ɔlá kágé depɔ etiré depyé mboó ndɔ eyína?” ¹⁹ Jisɔs agií aké, “Nde depɔ depyé?”

Ashuú ji meko áké, “Depɔ eti depyé mbaá mende yi akámege Jisɔs ayi muú Nasaret. Alu nyá gekpékpégé *Muú Ekpávé Eɔwɔ. Ne apye ukpékpé ufélékpá ne agarege nyá meko mejɔ́ Eɔwɔ. Eɔwɔ aféé utɔ́ bií, ye bɔ́ ntó aféé utɔ́ bií. ²⁰ Yémbɔ anɔ́ baá abi ápye ure Eɔwɔ ne ákpakpa melɔ ágbare ji áchyéé nnó áwá ne áwó ji né gekwa. ²¹ Ne esé debó débelé uméé nnó ji ne Eɔwɔ atɔme nnó achwó áféré bɔ́ Israeli né efwyale. Elé mbɔ ndó éléé fi, eyi depɔ etiré na depyé. ²² Ekwyá mbɔ wó, andée fɔ abi alú né geluágé sé ápye esé dela meno mekpo fuú. Afé né menomé gejyéjyé gé bí. ²³ Yémbɔ áge fɔ genkwógé Jisɔs wó, ne ákere meso, ágare esé nnó ebwó ábó áge makiénné Eɔwɔ eké élé *ame gejyá, ágaré ebwó nnó Jisɔs alu mebe. ²⁴ Bɔ́ bifɔ́ abi álu né geluágé esé áfé né menome ne ágé yéndégenó wyé nkane andée bimbɔ abó ájɔ́, yémbɔ ebwó áge Jisɔs wó.”

²⁵ Jisɔs aké ne ebwó, “Enyú dekenegé, matɔ́ nyú álu dembyó mankamé unó bi bɔ́ ekpávé Eɔwɔ ásámé. ²⁶ Enyú dekaá fɔ nnó Muú yi Eɔwɔ akweré ji elá gefwa abó mangé efwyale ne akpé mmu

gefwa jíí wó?” ²⁷ Jis̄os al̄o mampye nn̄o ebw̄ó ákaá un̄o uko ebí ásamé átome ne jí né mmu ηwe Ε̄σωω̄, manl̄o né ηwe ayi Mosis asamé, okw̄óné né abi b̄oó ekp̄ávé Ε̄σωω̄ ntó ásámé.

²⁸ Wyé nkane ála kw̄ókw̄ólé ne mel̄o ewé ebw̄ó abó ájyé, Jis̄os apye eké achw̄o koó, ²⁹ ebw̄ó ágbé jí áké, “Bélé fá ne esé néndé bíí ukoó, gemmua géle chw̄ó.” Akame, ne afé mámbelé ne ebw̄ó. ³⁰ Gébégé ajw̄ólé ka mányé menyéé ne ebw̄ó, abó nto br̄ed achyé matame mbaá Ε̄σωω̄ agyá achyé ebw̄ó. ³¹ Ténétene yimb̄o am̄e ákaá ebw̄ó mekp̄o, ebw̄ó ákaá nn̄o gé Jis̄os na. Ne eke ewyage aseé ebw̄ó né am̄e. ³² Alágé meso, áké ne ate, “P̄o man̄e magyalé esé gébégé ábáné esé né meti agárege ese dep̄o etiré délú mmu ηwe Ε̄σωω̄?”

³³ Ténéténé yimb̄o, ákwilé, ákere meso né Jerosale, áge baá ut̄ó afyaneama choncho ne áηkw̄ólé Jis̄os abif̄o. ³⁴ Abi afyaneama áke, “Elú w̄aw̄alé, Ata akwilé né negbo, Simun agé jí mebe.”

³⁵ Abimb̄o ápeá ágaré ntó ebw̄ó ewé eb̄o épyé né meti, ne gébége Jis̄os agyálé br̄ed ne ebw̄ó álé ká jí.

Jis̄os aleré mmye mbaá áηgbá bíí

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; J̄on 20:19-23; An̄g 1:6-8)

³⁶ Gébégé ebw̄ó álu garége dep̄o tí, Jis̄os jim̄b̄o akp̄e at̄ené met̄ó met̄ó bw̄ó aké, “Neso nébé ne enyú.”

³⁷ Yémb̄o ebw̄ó áb̄o ef̄o, áferege nn̄o ebw̄ó ágéne mb̄o le muú nefoó. ³⁸ Jis̄os agíí ebw̄ó aké, “Nde man̄e magyálege enyú? Enyú debȳome mb̄o ndé? ³⁹ Pége amu ya, ne uká bá ne dekaá nn̄o élé me mb̄oó. Tage menyammye wa dewú ndere alú, muú

nefoó áβεέ fó ne menyammyε ne ugoó nkane enyú degene mbɔ me.”

⁴⁰ Jisɔs ajógé mbɔ, aléré ebwó amu jíí ne majya jíí. ⁴¹ Yémbɔ ákwé tametame mmu nechóchó ne ákélégé fó mankamé. Efée mbɔ Jisɔs agiú bwó aké, “Dewyaá menyéé fɔ fá manyé?” ⁴² Abó mboó meshuú ayi ábó átyé, áchyéé jí. ⁴³ Ase anyé né mbe ushu bwó.

⁴⁴ Ake yé ne ebwó, “Genó eyigé enyú dégéne fina élé eyigémbó ngaré enyú gébégé debó délú choncho. Nké unó uko ebi ábó ásamé átome ne me né mmu ηwe Mosis ne abi bɔ́ ekpávé Εσωω ne ebi ásamé nto né mmu ηwe makwa Εσωω, úbó mambé wáwálé.”

⁴⁵ Ndere Jisɔs ajó mbɔ, anené ebwó defóó nnó ákaá mekomejó ayi alú né mmu ηwe Εσωω. ⁴⁶ Ne ajó ne bwó aké, “Abó ása nnó, Muú yi Εσωω akweré jí elá gefwa abó mangé efwyale ne ágbó, ne ndó ekwónégé eléé, akwilege nyé né negbo. ⁴⁷ Alo nyé né Jerosale ne ájye né malo mako mangáregé mekomejó Εσωω né mabɔ mií nnó bɔ́ ákwóré matóó bwó ne Εσωω ajinte gabo bwó. ⁴⁸ Enyú delu bɔ́ bí degéné unó bina, ne debó mangaré bɔ́ ubi. ⁴⁹ Ntóme nyé enyú echye ewé nte wa abó anyémeno manchye enyú. Yémbɔ jwólege fa né meló kpa ewé, kpaá té gébé gékwónegé nyé eyigé uto bimbo utánege mfaánebuú uchwo enyú mmye.”

Jisɔs akwó afε mfaánebuú

(Mak 16:19-20; Anj 1:9-11)

⁵⁰ Jisɔs ase ebwó áfé kwókwólé né melo Betani, efée mbɔ abweé amu mfaá ajé ebwó. ⁵¹ Ndere ajéle ebwó, alya bwó alo mankwó ajye né mfaánebuú.

⁵² Εφεμβό, baá utó bi álo mamféé ji ne ákeré meso né Jerosale ne gejamégé nechóchó. ⁵³ Ne yendégébé ájwólege mmu εcha υπε Εσωω, άφέεγε Εσωω.

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e